

Flickor som väntar på sin räddning

EN GENERATIONSROMAN

Året var 1966. Jag gick i tredje ring i gymnasiet, sista läsåret före studenten. Utan att vara särskilt duktig eller ambitiös i skolan, mer än i vissa ämnen, tillhörde jag ändå skolans profiler. Jag var vice ordförande i elevrådet och redaktör för skoltidningen, jag var initiativtagare till skolans naturvetenskapliga förening. Framför allt var jag ordförande i roddarföreningen och mitt lag var skolmästare i rodd. Vi hade till och med, just det året, under stort jubel, besegrat lärarna vid den årliga kapprodden nere i hamnen – om än lite orättvist, lärarna påstod att de hade en läcka i sin båt.

Som tredjeringare måste man demonstrera sin vuxenhet genom en viss nonchalans inför skolarbetet. Jag gjorde det genom slätstrukna betyg i alla ämnen utom mina specialintressen: filosofi och religion, svenska, teckning och musik. Där hade jag toppbetyg. Så även i gymnastik, men inte på grund av att jag var någon atlet, för det var jag sannerligen inte, utan på grund av mina insatser i roddarföreningen. Högljutt brukade jag uttala mitt förakt för gymnastiska övningar och varje form av tävling och spel, och jag hade förstört gymnastiklektionerna genom att maska, fumla, låtsas slå mig och spela uttråkad, och så ofta jag fick minsta anledning sjukskrev jag mig. Sanningen bakom detta var naturligtvis den, att jag under kläderna dolde en pinsamt mager och muskelbefriad kropp, dessutom var jag lite plattfotad och lätt kutryggig. Detta kunde hjälpligt döljas – trodde jag, åtminstone – genom överlägsenhet och arrogans.

Men genom engagemanget i roddarföreningen såsom cox i skolmästarlaget hade jag hittat en utväg ur dilemmat med gymnastiken. För en cox, alltså som styrman för ett roddarlag, är ju spinkighet en tillgång. En bra cox skall väga lite men kunna skrika högt och mycket. Precis sådan var jag. Som cox för skolmästarlaget kunde naturligtvis inte min gymnastiklärare sätta lägre betyg på mig än på mina lagkamrater. Till detta kom att jag efterträtt min äldre bror som ordförande i roddarföreningen. Även det måste premieras.

Sedan något år tillbaka hade jag en flickvän i samma klass, Margareta, Maggan kallad. Hon var åtminstone ett par år äldre än jag. Maggan var usel i skolan, hon körde ofelbart i latin varje år och ägnade somrarna åt att läsa upp sig till nästa klass – eller också gick hon om klassen, ifall sommarlättjan blev för svår. På så sätt hade vi till sist blivit klasskamrater. Men Maggan var självsäker och kul, och hon hade egen lägenhet och bil. Genom att vara tillsammans med en tjej med sådana resurser och sådan frihet kunde jag flyta ovanpå kamraterna och leva upp till bilden av tredjeringaren med nästan hela foten inne i vuxenvärlden.

*

Det året, mitt sista år i gymnasiet, dök en helt okänd flicka upp på skolgården som jag snart lade märke till. Tydligt hade hon just börjat första ring, och eftersom hon var ett okänt ansikte drog jag slutsatsen att hon inte var från Djuphamn, för då skulle jag känt igen henne från realskolan. Nej, hon måste komma utifrån, från någon angränsande ort med realskola men utan eget gymnasium: från Rottnehamn eller Kallfors. Jag lade märke till henne, inte för utseendets skull – hon var liten och lite knubbig – utan för att hon alltid gick ensam. Flickor som går ensamma har alltid väckt min nyfikenhet. Och hon gick inte ensam för att hon ännu ingen kände. Nej, på henne stod det tydligt skrivet i pannan: "Tilltala mig inte, kom mig inte nära, jag behöver inte er, lämna mig ifred!" Hon hade ett slags aristokratiskt drag, men sådant kan bara urskiljas av den som känner igen sådant. I de flestas ögon var hon nog bara en väluppfostrad och lite tråkig familjeflicka. Men hon var uppenbart, uppenbart åtminstone för mig, i en klass för sig. Hon gick alltid klädd i mörkblå kjol och kofta, med vit blus under. Senare har jag förstätt att det var Bunuelkläder, och det var tydligen dyrt och fint. Men det såg ut som en skoluniform. Framåt vintern tog hon till en blåsvart duffel och lång svart halsduk, virad flera varv runt halsen och håret. Håret, det var mörkt och stod rakt ut från huvudet som en buske, och det omramade ett nästan klotrunt, blekt ansikte. Hennes ögonbryn var kraftiga och svarta och läpparna fylliga, röda. Hon såg på något sätt barnslig, ja babyaktig ut. Men hon var söt.

Naturligtvis närmade jag mig aldrig den där okända flickan, det var inte heller min avsikt. Så intressant var hon inte. Men jag lade märke till henne. Om sanningen ska fram vågade jag överhuvud taget inte närma mig flickor som verkade intressanta, i synnerhet inte sådana, hur gärna jag än skulle velat. Jag väntade alltid tills någon närmade sig mig, och det hände gudskelov ibland – men inte alls så ofta som jag skulle önskat, och aldrig var det någon av de där som jag ansåg intressanta.

Men den där flickan, hon fanns där alltid, stående lutad mot muren som inramade skolgården, alltid med näsan i en bok. Ensam. Hon verkade leva i sin egen värld. Antagligen inbillade jag mig att människor som är så slutna i sig själva har ett särskilt intressant själsliv. Hon fascinerade mig verkligen. Ibland blev jag stående och bara iakttog henne, men det märkte hon naturligtvis inte.

*

Det där sista året i gymnasiet fick jag problem. Ja, flera! Jag fick en ny lärare i gymnastik, Franzén, en f d underofficer, som inte accepterade att jag var befriad från den ordinarie gymnastiken för att sköta roddarföreningen och för att jag tränade mitt lag, skolmästarlaget, både på skoltid och fritid. Den mannen tänkte nog krossa rodden som sport både i skolan och i staden, det trodde vi. Han ville hindra allt som han inte hade kontroll över. Men än värre: han tänkte sänka mitt gymnastikbetyg från A till B, , dvs från högsta betyg till knappt godkänt, dessutom ifrågasatte han mitt betyg i ordning och uppförande, eftersom jag enligt hans mening fuskade mig fri från gymnastiken. Och det var väl i viss mening sant! Jag undvek ju gymnastiken mycket medvetet.

Men värst av allt var ändå den nya teckningslärarinnan, fröken Cedergren, en kärv finlandssvenska med bestämda åsikter om vad som var konst eller inte. Redan på sin första lektion satte hon mig på plats. Jag begriper inte att hon så alldeles omedelbart kunde få korn på just mig. Hon fräste omotiverat åt mig, tystade mig, sade oförskämtheter, så att till och med de mest fridsamma flickorna i klassen blev indignerade å mina vägnar. Sedan tvingade hon mig långsamt, lektion för lektion, in i ledet och satte mig till att rita skuggade stilleben och perspektivteckningar som alla andra. Inga fria konster längre här! Jag var oerhört indignerad – å konstens och framför allt mina egna vägnar! Att bli offentligt tillplattad på ett område där jag tidigare uppträtt suveränt, det var fruktansvärt kränkande!

Bakgrunden var nämligen den att jag året innan haft en teckningslärare som uppmuntrat mig i allt jag gjort och rentav drivit mig till allt vildare hugskott. Han var ungersk flykting och egentligen inte alls teckningslärare utan konstnär. Och en mycket originell sådan. En fri ande, helt enkelt. Han hette Laszlo Bogovan och bodde permanent på det beryktade Victors, ett andra klassens hotell nere i hamnkvarteren invid ån, ett tillhåll inte bara för sjömän utan också för bohemer och fattiga konstnärer som i stället för att betala för sig dekorerade hotellets väggar och murar, utanpå och inuti, med tvivelaktiga saker, både ifråga om motiv och utförande. Laszlo Bogovan målade kubistiskt och futuristiskt visionärt. Med stora gester, intensivt. Han var positiv till allt, framför allt till det som var djärvt. Det var han som året innan gett mig fria händer i teckning, och jag hade inbillat mig att detta var en gång för alla. Nu var han borta och ersatt – av fröken Ceedergreen.

Själv hade jag, såsom den ende – trodde åtminstone jag – från detta yttersta hörn av världen, varit i Stockholm och på Moderna Museet och kommit hem fylld av nya impulser från Rauschenberg och Jasper Johns, Tinguely, Lichtenstein, Andy Warhol, nyenkelheten och popkonsten. Jag hade sett den förargelseväckande geten med en bilring runt magen. Jag hade sett "Hon", en jättekvinna i papier-maché, i vars innanmäte man trädde in genom hennes kön, mellan hennes ben. Det hade känts aningen genant, ja rentav obscen att göra det, och jag var tacksam att jag var alldeles allena och anonym i storstaden när jag gjorde mitt inträde i kvinnans sköte – men det var roligt att berätta om det för kamraterna efteråt. Det var utan tvekan statushöjande att ha beträtt denna kvinna som i TV endast visats i väl valda vinklar.

Uppmuntrad av Laszlo Bogovan producerade jag mängder av collage, nyenkelheter, bilddikter, skrot- och skräpskulpturer. Jag skrev till exempel ett pinsamt gymnasialt "Likgiltighetens credo" i form av en triptyk påminnande om en medeltida altartavla. När det slutligen, på vårterminen i andra ring, blev dags för den årliga konstutställningen på skolan hade Laszlo reserverat flera skärmar enkom för mina saker. Det blev succé i småstaden! Lokala "Djuphamns Dagblad" kom med reporter och fotograf och jag ställdes upp för fotografering framför mina collage. Någonstans i mina gömmor har jag säkert kvar artikeln. Min religionslärare, som också varit min konfirmationspräst, lektor Petander, lämnade in en skriftlig protest till rektor mot en av mina bilder: ett enligt hans me-

ning uppochnervänt kors, gjort av en tom, utvikt kartong för Cap chokladpålägg. Visst var det hädiskt med avsikt, men jag trodde ju inte att någon skulle lägga märke till det. Om någon ändå gjorde skulle jag kunna hävda att det var en tillfällighet. Men rektor, som knappast utmärkte sig för någon större aktning för religionen, negligerade saken. Det hände ingenting, ingenting annat än att mitt rykte bland kamraterna som rabulist ytterligare byggdes på.

När nu fröken Cedergren oväntat dök upp – Laszlo Bogovan var på höstterminen då jag började i tredje ring plötsligt försvunnen – och bryskt satte mig på plats, då blev det för mig ett fall från hög höjd. Av henne gavs jag inte minsta spelrum att upprätthålla glansen runt min person. Det var rent ut sagt en personlig katastrof! I min maktlöshet började jag göra narr av fröken Cedergren. Efter hennes smattrande finlandsvenska munrörelser döpte jag om henne till Hiatatta-Hoatatta, senare förkortat till bara Hiatatta. Det namnet fick omedelbart genomslag bland mina kamrater och var snart i hela skolans mun. Öppet härmade jag hennes finlandssvenska accent och upprepade hennes elakheter i förvriden ton för att hon själv skulle höra dem, och dessutom gav jag svar på tal. Vi blev – öppet inför alla – dödsfiender, och teckningslektionerna fylldes av stor dramatik som mina kamrater såg fram emot och passivt avnjöt. Det förvånade mig själv att jag, den alltid artiga och vänliga eleven, omtyckt av alla, både lärare och elever, kunde förvandlas på detta sätt just på teckningslektionerna. Jag förstår fortfarande inte att jag vågade utmana en lärare så öppet som jag gjorde. Men här, i början av tredje ring, hade jag oförklarligt, för första gången i mitt liv, fått en riktig fiende.

*

En dag den hösten lade jag märke till något som förvånade mig och berörde mig illa. Den där okända flickan, som fascinerat mig så, hon började allt oftare synas i Hiatattas sällskap. I korridorerna, i gångarna mellan skolbyggnaderna, på skolgården, på väg till och från skolan. Överallt syntes de ihop. Ja, det hände till och med att jag under en av teckningslektionerna hade ärende in i materialrummet – och då satt den där okända flickan ensam där i ett hörn, fördjupad i en bok.

I och för sig var hon inte ensam, det utkristalliserade sig allt tydligare en hel grupp av flickor, skötsamma flitiga familjeflickor med konstnärliga ambitioner, som samlades runt Hiatatta. Jag retade mig fruktansvärt på det och på dem. De började till och med likna varandra inom gruppen. Kanske var det för att de klippte håret likadant, allesammans. Page-kort. Vad vet jag? Men gruppen utstrålade ett slags oåtkomlig jungfrulighet, man anade ett avståndstagande utåt men samhörighet in emot gruppen, de tycktes vara tillgängliga endast för varandra. Och i själva centrum stod alltså maran Hiatatta – såsom en av favoriteleverna älskad, beundrad, upphöjd lärarinna, som en elak drottning.

Jag förstod inte vad jag såg, vad som egentligen pågick. Men jag var uppretad, säkert var jag avundsjuk för att jag själv året innan tillhört favoriterna men nu var ratad och utstött. Detroniserad. Jag saknade Laszlo så oerhört. En gång stötte jag på honom med

staffliet under ena armen och färglådan i den andra nere i Strandparken, nedanför skolan, vid havet. Han kändes lika ensam som jag. Vi följdes åt en bit, han bjöd mig på en kopp kaffe på Bellevue, utecaféet i Strandparken, och förklarade. Hiatatta hade haft fler meriter och tjänsteår än han, som ju egentligen saknade all formell teckningslärarkompetens. Han hade helt enkelt blivit tvungen att träda tillbaka, när hon sökte tjänsten. Nu var han i flyttningstagen, han tänkte lämna stan.

Det började pratas om de där flickorna runt Hiatatta, fast ingen kunde säga bestämt vad det var. De började ju som sagt till och med likna varandra, flickorna, de fick tillsammans drag av ett slags uttryckslös skönhet. De gick omkring med ett hemlighetsfullt, överlägset, avståndstagande leende på läpparna. Och visst var det märkligt med denna oåtkomlighet och denna obegripliga, okritiska beundran av Hiatatta, maran som alldeles uppenbart inte tålde män och, värst av allt, hon var ju så traditionell som konstnär. Ja, konstnär var hon ju inte, hon var teckningslärare.

Nej, allt vi visste om dem var att de brukade träffas utom skolan, spela gitarr vid levande ljus, sjunga och läsa dikter, Karin Boye och Edith Södergran. Över detta gjorde vi oss naturligtvis kvicka, vi killar, det verkade så patetiskt, löjligt! Jag vet inte varifrån vi fick det, kanske kom det djupt ur ett slags gryende manlighets kollektiva omedvetna, kanske hade det bara med de där flickornas oskuldsfulla, könlösa utseende att göra, vi kallade dem för "narcisserna".

I alla fall: nu såg jag aldrig mera den där okända flickan stå ensam på skolgården, böjd över en bok. Hon uppträdde numera alltid bara i Hiatattas släptåg, som en trogen, osjälvständig hund, bärande teckningsportföljer och konstnärsmaterial åt sin matte. Nu väckte hon inte längre mitt intresse, bara mitt förakt. Utan att någonsin ha pratat med henne, utan att veta vem hon var så hade jag nu tagit avstånd från henne. Hon tillhörde fienden.

*

Så en dag, en kall vinterdag efter skolan, kom jag ner till Maggan. Hon bodde tillsammans med en kaamrat i en tvårumslägenhet på baksidan av Gamla Sjömanshemmet, alldeles nedanför skolan, med utsikt över havet. Ibland brukade hon köra mig hem efter skolan, och det var väl något sådant jag hoppades på även denna dag. Jag stampade av mig snön i farstun och slängde upp dörren in till vardagsrummet som jag brukade. Jag var ju som hemma här. Men i den öppna dörren blev jag stående, förstummad. Därinne, framför den tända kakelugnen, satt Maggan – och den okända flickan, i varsin läderlappsfatölj. Rummet låg i mörker och förutom av elden var deras ansikten bara upplysta av ett par levande ljus. Och Maggan satt med sin gitarr i famnen, just beredd med handen att slå ett ackord. Framför hennes fötter på golvet låg Gröna Visboken, den tidens populäraste vissamling med noter och gitarrackompanjemang.

– Hej, vad kul att du kom! Vill du ha té? Vi sitter här och sjunger Karin Boye. Hon griper verkligen tag i en! Du får gärna lyssna om du vill! Eller?

Maggan tittar på den okända flickan och ser undrande ut, som om det är hon som skall avgöra min närvaro eller ej.

– Förresten, känner ni varandra?

Det är bara Maggan som pratar, lite käckt och forcerat.

– Det här är Simon, vi är klasskamrater och brukar hålla ihop, det är han som ser till att jag kommer att klara studentexamen.

Vänd mot flickan pekar Maggan på mig med fingret, på ett sätt som får mig att känna mig som en främmande fågel. Jag har dessutom hamnat i skuggan i det oupplysta rummet. Jag känner omedelbart att jag är utanför. Naturligtvis har jag också lagt märke till Maggans reduktion av mig till enbart klasskamrat – ”vi brukar hålla ihop”.

– Det här är Amanda, Amanda Fischer, säger Maggan. Och vänd mot mig: – Hennes föräldrar känner mina, de bor i Kallfors, de är nyinflyttade. Hennes pappa är direktör för bruket. Amanda känner sig lite utanför här i Djuphamn, hon har inte fått några vänner ännu. Så hon sökte upp mig. Vi har haft jättetrevligt! Vi har suttit här i flera timmar. Hon tecknar.

– Ja, jag vet, säger jag lite trumpet. – Det är du som hänger ihop med Hiatatta.

Först när orden slunkit ur mig inser jag att jag visserligen träffat mitt i prick men att jag kanske uttryckt mig klumpigt.

– Nja, jag vet inte precis, svarar Amanda osäkert. – Hänger ihop gör vi väl inte precis, men hon har tagit sig an mig. Hon gillar det jag gör. Och jag tycker jättemycket om henne.

Mer blir inte sagt. Den här Amanda måste ju känna till min konflikt med Hiatatta, det gör ju hela skolan. Det förklarar den pinsamma tystnad som följde.

Jag tog ett stearinljus och satte det på pallen bredvid Maggans säng. Sedan slängde jag mig på sängen med ytterkläderna på och tog upp en läxbok ur min väska. Maggan och Amanda fortsatte prata framför brasan, lågmält. Men gitarren fick vara, och ingen mer diktläsning blev det heller. Jag var stött, jag kände mig alltmer utanför där jag låg, på något sätt sviken, fick allt svårare att koncentrera mig på läxan. Jag var van att ha Maggan för mig själv när vi träffades efter skolan. Nu var jag bara ett störande element.

Amanda bröt snart upp. Jag bara nickade åt henne när hon vände sig om i dörren och sade hej åt mitt håll. Säkert hade jag avbrutit deras fina stund tillsammans. Mitt beteende hade drivit dem till uppbrott.

När sedan Maggan körde mig hem var det mycket tyst i bilen, jag var irriterad, sur.

*

Nu började en svår tid för mig. Jag stötte givetvis aldrig mer ihop med Amanda nere hos Maggan. Men snart förstod jag att de förlade sitt umgänge till senare på kvällen, när jag redan åkt hem. Maggan sade ingenting, men jag kunde inte undgå att lägga märke till att gitarren så gott som varje dag var flyttad, att fåtöljerna stod kvar framför kakelugnen, att diktböckerna låg framme och att stearinljusen var nerbrunna. På Maggans skrivbord

fann jag rentav brev från Amanda — de skrev alltså till varandra trots att de träffades varje dag. Jag greps av svartsjuka, för första gången i mitt liv. Detta var ett intrång, ett förräderi! Snart sökte jag mest bara efter spår som avslöjade vad som pågick bakom min rygg. Jag skämdes över mig själv för det. Men mitt sinne var förmörkat. Kanske var det bara inbillning, men det var som om Amanda tagit över Maggan. Och bakom henne fanns narcisserna och Hiatatta. Jag var inte ens värd en förklaring. Maggan sade inte ett ord om vad som pågick! Jag var bara skjuten åt sidan, lämnad därhän.

Till sist valde jag att inte alls gå dit ner. Det var för plågsamt, ja det var förödmjukande, det var kanske inbillning men det kändes alltid som om Maggan bara väntade på att jag skulle ge mig av igen så att det blev fritt fram för henne och Amanda sedan. Jag började undvika Maggan, gick undan för henne, på skolgården och överallt där vi kunde tänkas tangera varandra. Hon lät det ske, verkade faktiskt inte ens märka att jag börjat utebli. Ingenting sades mellan oss om saken.

Mellan halvfyra, då skolan slutade, och klockan fem, då min pappa slutade sitt arbete och kunde hämta upp mig med bil hade jag en och en halv timme helt för mig själv. Jag började vandra, jag gick runt på måfå i staden, gick nya okända gator och tittade på hus jag aldrig tidigare lagt märke till. Pulsade i snön genom parkerna, vandrade längs kajerna i hamnen. Ibland när vädret var riktigt dåligt gick jag till stadsbiblioteket men var alltför orolig för att kunna läsa. Lyssnade på musik i stället. Med skorna genomsura av smältande snö.

En dag på vårkanten sökte jag mig ner till Victors för att se om Laszlo gett sig av. Hade aldrig varit där förut. Det var verkligen en märklig upplevelse: väl innanför portarna befann jag mig i en helt annan värld. Gården visade sig rymma en närmast tropisk trädgård, med ormbunkar i stora krukor, mitt på gården en fontän och en bassäng med guldfiskar i. Och inne bland ormbunkarna skymtade små putti i sten, eller kanske var det bara cement. På de vitkalkade väggarna därinne på gården hade man målat korsvirkesmönster som på en tysk medeltidsborg, och på vissa väggar stora muralmålningar. En av dem identifierade jag som Laszlo Bogovans. Till hälften under tak fast ännu utomhus hängde stora, mörknade oljemålningar med av väder och vind nästan utplånade motiv i pråliga, kantstötta guldramar. Duvorna kuttrade uppe under takskäggen, och i vackra kinesiska bambuburar kvittrade kanariefåglar. I ett hörn en stor voljär med undulater. Här var mera vår än utanför. Det levde därinne, växterna frodades, vattnet porlade, fåglarna sjöng och flaxade — men inte en människa syntes till. Jag hittade en smal gång på baksidan av gården och kom genom den ut på en taktäckt brygga som hängde över ån. Det var vår även därute och vinden ljummen. Där blev jag sittande länge, vid ett kafébord. Det var en fantastisk plats. Rofyllt. Dit återvände jag sedan allt som oftast, satt och rökte en cigarett i min ensamhet och såg solen gå ner i hamngattet. Odlade mitt vemod. Njöt av det. Jag hade upptäckt pocketboken, den var ganska ny då. Bokhandeln hade en hel hyllvägg bara för pocketböcker. De gick precis ner i min kavajficka. Jag minns att jag satt där på bryggan och läste Sartres "Existentialismen är en humanism" och Camus

”Främlingen”. Tror inte att jag förstod så mycket, egentligen tråkade de ut mig. Men man skulle kunna säga att man läst dem. De passade förstås även till mitt tillstånd.

Men det mesta av min tid den våren ägnade jag åt roddarföreningen. Det bara blev så efter ett tag. Klubbhuset låg strax nedanför skolan, i Strandparken, i en skyddad vik. Det var förskräckligt primitivt och ohemtrevligt där, med dragiga, enkla brädväggar i mörknat, vattenskadat trä. Där tillbringade jag otaliga, ensamma timmar med att renovera en av båtarna, en gammal inringad fyra som vi ärvt från stadens nedlagda allmänna roddklubb. Jag skrapade bort all lös fernissa, decimeter för decimeter, slipade ner alla fula kanter, ja nästan all lack överhuvud taget. Det var ett gigantiskt arbete. Tidsödande. Och fruktansvärt trist. Men det gjorde mig ingenting. Tristessen i uppgiften svarade mot min känsla inombords. En dag på försommaren, slutligen, kunde jag fernissa hela båten. Och det gick desto snabbare. Båten blev som ny! Den glänste som ett smycke. Det var naturligtvis mycket tillfredsställande, men samtidigt kändes det väldigt tomt den dag då arbetet var över.

*

En händelse denna mörka vinter som jag glömt berätta: jag blev bjuden på fest. Det var min klasskamrat Christer Dicksons flickvän, Madde, eller Madeleine Seebandt, som ordnade fest för Christer på hans födelsedag. Hon kom entusiastiskt framspringande till mig på en rast — hon var så vacker, den där flickan, lång och mager, gänglig, rentav bräcklig — viftade med sina långa smala armar i luften och bjöd mig:

— Du måste komma! Det är en tjej i min klass som gärna vill lära känna dig! Hon kommer!

Jag såg väl frågande ut.

— Karin heter hon!

— Vet inte vem det är!

— Du känner nog igen henne när du ser henne. Hon spelar handboll i skollaget. Vältränad är hon. Faktiskt jättesnygg! Ska söka till GI, säger hon.

Jag var ganska smickrad och naturligtvis i hemlighet nyfiken. Sådant var jag ju inte van vid, att någon var intresserad av mig. Så jag gick på den där festen hemma hos Madde. Ansåg inte att jag hade någon anledning att nämna det för Maggan.

Det var FF. Madde hade gömt ett par rödvinsflaskor i snön nere i trädgården. Dem hjälptes vi åt att leta efter i vintermörkret och gräva fram.

Karin var verkligen något speciellt. Mycket blond och blåögd, otroligt blåögd. Och hon var faktiskt intresserad av mig. Fast Christer gillade det inte. Han tog mig avsides och varnade mig:

— Hon har redan en pojkvän, som dessutom är mycket äldre än hon. Så hon har säkert varit med om en del. De brukar bada bastu tillsammans när hennes föräldrar inte är hemma. Och badar de bastu ihop så knullar de väl säkert också!

Jag tror att Christer var avundsjuk.

Karin och jag blev i alla fall sittande inne på Maddes rum, vi dröjde oss kvar där, i varsitt hörn av soffan, när de andra gick ut och dansade i hallen, där det var marmorgolv. Det var enkelt att prata med Karin, fast jag minns inte vad vi pratade om. Och när hon inte kom på något att säga satt hon bara med benen uppdagna under sig, kramade en av Maddes många nallar och nynnade på en låt om en teddybjörn – vad hon nu kunde mena med det. Till sist föreslog jag att vi skulle gå ut till de andra och dansa. Hon log och tog helt självklart min framsträckta hand för att resa sig ur soffan, det var som om vi redan hade ihop.

I samma ögonblick kommer Madde intrusande i rummet, in i sitt rum, hon trodde väl att ingen var där. Hon är upprörd, det syns. När hon får se oss kastar hon sig gråtande om halsen på mig. Jag tittar förvånad och ursäktande på Karin och försöker sedan få ur Madde vad som hänt. Hon kan ingenting säga. Hon bara gråter. Till sist har alla samlats omkring oss inne i Maddes rum. Alla utom Christer.

– Har det med Christer att göra?

Madde nickar tyst och snyftar högljutt. Men jag kan inte tro att det är så allvarligt. Madde var ju alltid så här dramatisk. Hon skapade gärna starka scener. Till sist drar jag ut henne i hallen, så att vi blir ensamma. Och då får jag veta vad som hänt. Christer hade hotat att göra slut om hon inte ville ligga med honom. Ja, det var förstås lite drastiskt!

– Var är Christer?

– Jag vet inte! Madde torkar tårarna, för hon förstår att nu kanske det ordnar sig.

– Jag går och letar efter honom.

Jag hittade Christer sittande i mörkret inne i Madeleines mammas syrum i andra ändan av huset. Rökande en cigarett, glöden lyste röd i mörkret. Nu fick jag höra hans version:

– Ibland driver hon mig till vansinne! Hon är ju så snygg! Sexig! Hon hetsar upp mig! Hon gör det medvetet. Medvetet! Det är så nära, så nära. Men då, plötsligt, ska det vara slut!

Jag kunde förstå Christer. Det där är Maddes stil, hon leker med människor, driver dem hit och dit. Hon är farlig. Ändå:

– Men du kan ju inte hota henne, hota med att göra slut, tvinga dig på henne på det där sättet, för att få som du vill. Det är ju inte rätt!

– Jo men jag känner att nu får det vara nog, det är för mycket känslösvall för mig, det här. Jag orkar inte med det! Nu får det vara slut mellan oss! Jag är faktiskt arton år! Det är dags nu!

– Men du förstör ju hennes fest! Hennes fest för dig! Det är ju absurt! Du förstör ju för oss allesammans. Alla känner att de bör gå hem. Jag tycker att du ska gå och be henne om ursäkt. Vill du göra slut med Madde kan du göra det i morgon.

Till sist fick jag Christer att gå och be om ursäkt. Madde torkade tårarna och var snart lika exalterat glad som hon nyss varit förtvivlad. Hon hängde med armarna runt Christers hals hela kvällen. Drack så fort hon kom åt. Hon var smal som en stängel, den där tjejen, elegant och liksom världsvan, men full av nerver och nycker. Mot mig var hon

översvallande av tacksamhet. Kramade om mig med jämna mellanrum under kvällens lopp. Alltmer berusad. Men jag kom inte i stämning på nytt efter det som hänt. Jag visste ju vad Madde troligen hade att vänta dagen efter. För mig var det ändå ofattbart att man kunde göra slut med en sådan tjej!

Karin och jag gick tillsammans från festen, ganska dämpade. Vi stod och pratade länge utanför Maddes hus, i mörkret, på gatan, lutade mot trädgårdsmuren. Om det som hänt. Jag berättade ju vad Christer sagt. Lustigt nog var Karin mer förstående än jag när det gällde Christer. Hon tyckte inte att Madde var juste.

Hon var verkligen lätt att prata med, Karin, det var som om vi känt varandra länge. Så öppet hade jag aldrig talat med en tjej förut. Om sex och sådant som killar annars talar om sinsemellan. Hon rörde lite disträh med fingertopparna vid min arm. Till sist skildes vi åt. Hon låste upp sin gamla röda damcykel som stod lutad mot muren, satte foten på pedalen, vinglade till lite först innan hon funnit balansen och trampade sedan iväg. Med sitt ljusa hår fladdrande i mörkret av vinddraget.

*

Så en dag på våren blev det dags för den årliga utställningen av elevkonst. Urvalet brukade gå till så, att vi själva fick välja ut det vi tyckte var bäst av vad vi gjort under året och lägga fram det för läraren som i sin tur gjorde sin värdering och det slutliga valet. Jag tyckte naturligtvis inte att något var bra av det jag gjort under lektionerna för Hiata. Så jag lämnade in sådant jag gjort hemma, collage och annat. Men jag hade naturligtvis inga förhoppningar att det skulle komma med, med tanke på vår konflikt.

Till sist kom lektionen då urvalet skulle göras tillsammans med Hiata. På katedern hade hon bara lagt fram mina teckningar från lektionerna. Och av det fann hon ingenting värt att ställas ut. Jag frågade efter min mapp med alla collagen. Hon flinade mig rakt i ansiktet och smattrade fram:

– Jooo, du kan väl inte förvänta dig att vi skall ställa ut sådant som du gjort hemma, det vore väl väldigt orättvist mot alla dina kamrater?

Jag tittade mig omkring. Allas ansikten var fullständigt uttryckslösa. Ingen hade någon åsikt. Men alla rörelser i salen hade avstannat och all uppmärksamhet riktats mot katedern.

Då vände jag bara på klacken och gick in i materialrummet bakom teckningssalen. Där brukade ju våra arbeten förvaras i fack, klassvis. I ett hörn hittade jag min mapp undanslängd. Jag tog den under armen och gick ut, rakt genom teckningssalen, förbi katedern, mot dörren, ut. Jag lämnade demonstrativt lektionen. Kamraterna bara stod där stela och stirrade efter mig. Ute i korridoren tyckte jag mig höra Hiata elaka flabb genom den stängda dörren.

Vad skulle jag göra? Jag stod ju tydligen helt ensam i detta. Hade inget stöd någonstans när det verkligen gällde. Naturligtvis retade jag mig på mina kamraters feghet.

Kamraterna som annars gärna skrattade åt mina skämt kring Hiatatta och njöt av våra gräl. Mina collage tog jag hem.

Men en dag fick jag ett infall, i samband med en pianolektion. Min pianolärare, Sture Thunblad, hade ju också utbildat sig till bildlärare inför den nya skolordningen som skulle införas året efter. Även han hade en del tecknings- eller konsthistorielektioner. Just när jag packade ner mina noter i väskan efter pianolektionen kom jag på att jag kunde anförtro mig till honom:

– Jag skulle gärna vilja ha med mina collage på utställningen i år, precis som förra året, men Hiatatta motarbetar mig. Vad skall jag göra?

Så började jag berätta hur jag hade det. Men Sture Thunblad avbröt mig, skrattande:

– Vi vet hur du har det med Hiatatta. Vi vet! Du har dina supportrar även i kollegiet, fast det kanske du inte märker något av. Vi är informerade. Jag ska hjälpa dig med det här. Ta hit dina grejor, ge dem till mig så ska jag peta in dem.

Jag var mer än förvånad, jag var förstummad över detta oväntade stöd, över denna plötsliga förtrolighet från en lärare. Förvirrad och lycklig gick jag därifrån. Dagen därefter smusslade jag upp min mapp till Sture Thunblad i aulan, där han hade sina musik- lektioner. Han tog emot den utan ett ord och lade den åt sidan. Det oroade mig lite, men han kunde ju vara arrogant ibland. Jag blev osäker på om han verkligen skulle infria sitt löfte.

Till sist kom den spännande dagen för utställningen. På kvartsrasten gick jag ett svep genom skrivsalen som för tillfället förvandlats till utställningslokal. Konstaterade att Sture Thunblad mycket riktigt smusslat in mina saker, fast helt diskret spridda bland de andra elevernas arbeten. Mer än så hade jag heller inte väntat mig. Ingen egen skärm i år! Men jag var i alla fall med!

De tre skärmarna jag hade förra året hade givits åt Amanda. Jag tittade på dem: svulstiga, runda former och figurer, breda linjer i svart tusch, emellanåt stora plumpar. De var väl okej, men vad uttryckte de annat än en viss begåvning? Inga idéer i alla fall! Inget radikalt! Sedan gick jag omkring och tittade på allt det övriga. Pliktskyldiga blyertsteckningar av blommor i skuggade vaser, perspektivövningar, och så dessa otaliga utomhusstudier av fästningen ute i hamninloppet. Ingenstans fann jag ett spår av en tanke, en idé eller en levande känsla. Konst ska ju enligt min mening ge uttryck för något, spegla något inre, åtminstone fånga en stämning om nu motivet är något yttre. Närmast något sådant kom väl Amanda, men i övrigt var allt här i salen dött, dött, dött. Ödsligt! Fattigt! Säkert helt i Hiatattas smak!

*

Jag åkte hem som vanligt klockan fem den kvällen med min pappa. Satt över läxböckerna som vanligt till framåt niotiden. Övade en halvtimme på pianot som jag brukade. Rastade hunden som alltid sist på kvällen, innan jag skulle gå och lägga mig.

När jag kom in från promenaden berättade min mamma att en av mina klasskamrater, Willy Murray, hade ringt. Han bad mig ringa upp. Kanske ville han veta läxan, eller ha hjälp med något, eller också bara berätta någon nyhet? Intet ont anande ringde jag upp:

– Ja, vad säger du, frågar han. Willy Murray låter nyfiken och upprymd.

– Jaaa, om vad då?

– Om vad som hänt, förstås!

– Jag vet inte att det hänt någonting.

Tystnad i andra änden. Sedan frågar Willy Murray:

– Menar du att du inte vet vad som hänt!

– Nej, har det hänt något?

– Hiatatta! Har du inte hört om Hiatatta?

– Nej, vad hon har nu gjort?

– Hon har ju fått ett raseriutbrott! Har du inte hört?

Då börjar jag ana oråd!

– Gäller det mina collage?

Det gjorde det. Willy Murray berättade:

Hiatatta hade kommit ner till skrivsalen för att titta på utställningen. Naturligtvis hade hon haft alla narcisserna i släptåg. Tillsammans hade de gått runt bland skärmarna och gjort sina fackmannamässiga bedömningar. När Hiatatta hade fått syn på det första av mina collage hade hon blivit högröd i ansiktet och fräst. När hon sedan fick syn på det ena efter det andra av mina collage diskret utplacerade bland allt annat hade hon förstått att här förelåg en konspiration, där inte bara jag var skyldig, även högre instanser måste vara inblandade. Hon hade blivit högljudd. Och slutligen hade hon varit så upphetsad att hon slitit ner en av mina teckningar och med den hopskrynkad i handen rusat ut ur salen, skrikande och flaxtrande med armarna, följd av förskräckta och villrådigas narcisses.

– Nu har du verkligen ställt till det för dig, slutade Willy Murray med nyfikenhet och förväntan i rösten. Nu såg väl han och alla mina övriga kamrater fram mot ytterligare skakande scener och livande uppträden i teckningssalen.

Jag försökte lugna ner Willy Murray – och mig själv – genom att berätta om Sture Thunblad, att jag hade stöd av honom och tydligen även andra i kollegiet. Men visst kommer det att bli en upptrappning av striden i och med det här, det förstod ju jag också. Men Willy Murray själv då, han hade ju också problem med Hiatatta, han ville ju bli mottecknare men vågade inte ens visa sina skisser för henne. Varför gav han mig inte öppet sitt stöd? Jag var ond på Willy Murray när vi lade på luren.

Naturligtvis var jag uppskakad efter vad Willy Murray berättat, men jag kunde inte göra mycket annat än att gå och lägga mig, försöka sova, invänta den förskräckliga morgondagen.

När jag just hade krupit i säng ringde det på nytt. Min mamma ropade på min pappa som satt framför TV:n uppe på övervåningen:

– Folke, det är Sture Thunblad, han vill gärna tala med dig! Det är angeläget! Han ber om ursäkt för att det är så sent, men det är viktigt!

Jag reagerade naturligtvis där jag låg i min säng, i mörkret i mitt rum. Jag försökte lyssna. Kanske gällde det bara Musiksällskapet, där ju min pappa spelade förstafiol under Sture Thunblads ledning. Han var ju Musiksällskapets dirigent. De var ganska nära vänner sedan gammalt, min pappa och han, de spelade även kvartett tillsammans ibland, härhemma i vår salong. Men jag lyssnade så gott jag kunde. Bara en enda gång hörde jag vad som sades. Det var när min pappa av häpenhet höjde rösten i luren:

– Vad säger du?! Slog hon henne?! Varför det?

Jag begrep ingenting. Nej, det där angick nog inte mig, det där samtalet, trots allt.

*

Nästa morgon, när jag kom ner till frukostbordet, tittade mina föräldrar lite konstigt på mig, med ett helt nytt intresse som jag aldrig sett förut, ja, med ömhet. Min pappa satte sig inte vid bordet som han brukade, utan han tog tag med händerna i sin stolsrygg och fortfarande stående, framåtlutad åt mitt håll började han tala till mig:

– Varför har du inte sagt någonting, varför har du inte sagt någonting till oss om att du hade problem, ja med den där teckningslärarinnan? Hon har ju tydligen varit förskräcklig. Ja, rent sadistisk! Hon måste ju vara sjuk! Varför har du inte sagt någonting? Här får vi bara veta på omvägar vad som pågår!

Ja, vad skulle jag säga, jag hade ju inte heller varit någon ängel precis, på teckningen alltså. Jag hade väl tänkt sköta det där själv, bara genom att ge svar på tal. Hon gillade inte mina saker, helt enkelt, och hon hade väl all rätt i världen att tycka vad hon ville. Vi tycker olika, hon och jag, så enkelt var det! Jag har min egen åsikt, och den står jag för. Hur det än blir med betyget.

Nu förstod jag att det var detta Sture Thunblad hade ringt om, om den nedslitna teckningen, om att vi provocerat Hiatatta tillsammans. Nu skulle det bli bråk i skolan idag. Och även Sture Thunblad hade blivit indragen, för att jag hade gått till honom och anförtrott mig. Kanske var han förbittrad nu över att jag blandat in honom? Herregud, vad jag önskade i denna stund att jag fick stanna hemma denna dag. Jag försökte förklara alltihop för mina föräldrar. Till sist stod de båda två lutade över mig där jag satt vid bordet. Jag duckade där jag satt med en halväten smörgås i handen.

– Men hon har ju gjort mer än så! Hon har ju burit sig rent förskräckligt åt! Hon har slagit ner en elev. En flicka, till råga på allt!

Jag stirrade förstummad tillbaka upp på mina föräldrar:

– Vadå, det vet jag ingenting om, när hände det? Vem då? Är det längesen?

Då återgav min pappa för mig vad Sture Thunblad berättat. Hiatatta hade mycket riktigt blivit provocerad av att mina collage hade funnits med på utställningen, hon hade hetsat upp sig mer och mer, och till sist hade hon slitit ner en av mina teckningar och skrikande sprungit ut ur salen med den i handen. Men en av hennes elever, en flicka, hade sprungit efter henne ut i korridoren, tagit tag i Hiatattas arm och försökt hejda henne och ropat: "Du har fel, du får inte förstöra den, ge hit den, förstör den inte!" Då

hade Hiattatta blixtsnabbt vänt sig om och reflexartat gett flickan en örfil så att hon flugit in i väggen och slagit upp ett stort sår bakom örat mot en klädhängare.

Jag satt helt stum. Allt detta för en tecknings skull! Jag kunde inte förstå det! I och för sig var det typiskt Hiattatta, så exalterat, så överspant, som det alltid var runt Hiattatta. Men för en tecknings skull?

– Vem var tjejen?

– Amanda hette hon, sade Thunblad. Hon är visst från Kallfors. Det är allt vi vet. Känner du henne?

Jag tittade ner i bordskivan, ner på den blårutiga vaxduken, och försökte se oberörd ut när jag svarade:

– Nja, jag vet vem det är.

Min pappa fortsatte utan att märka något:

– Nu skall du se att det här ordnar upp sig. Sture lovade att hjälpa dig om det nu ska behövas. Och vi ställer naturligtvis upp helhjärtat. Jag ska minsann tala med rektor. Den där kvinnan ska vi sätta stopp för. Hon ska inte få ge sig på dig någon mer gång.

*

Min pappa pratade oavbrutet, indignerat, i bilen på väg till skolan. Han glömde till och med att tända den där cigarren som alltid tystade varje samtal mellan oss i bilen. Själv satt jag tyst. Jag förstod ingenting. Amanda? Varför hon? Jag var helt förvirrad. Hur skulle jag reagera nu, när vi möttes i skolan? Skulle jag tilltala henne och fråga? Vågade jag det? Ville jag det med tanke på vad som hänt under våren? Min hjärna arbetade för högtryck, men lönlöst. Jag var bara förvirrad. Och så alla kamraterna, dessutom, som skulle kasta sig över mig med nyfikna frågor och inställsamma kommentarer, alla skämt som skulle hagla!

Gudskelov var det morgonsamling just den morgonen, i aulan, och dit kunde jag slinka upp och in i sista sekunden utan att konfronteras med någon. Men jag kände att alla som satt närmast i bänkarna vände sig om och tittade på mig och viskade sinsemellan när jag kom in, sist av alla. Ryktena måste ha spritt sig blixtsnabbt på morgonen. Mellan morgonsamlingen och första lektionen var det ingen rast, på bara några minuter måste man förflytta sig från aulan i den gamla skolbyggnaden till klassrummet i den nya. Så jag klarade av även det utan jobbiga möten och ordväxlingar. Men gud, vad man tittade.

Mitt under första lektionen sliter skolvaktmästaren upp dörren till vårt klassrum. Han brukade ju aldrig knacka, han var en ganska avig typ, i urvuxen blanksliten svart kostym och gulnad vit skjorta och svart slips. Dyster som en begravningsentreprenör – han verkade inte trivas med sin uppgift. Han tar ett par steg in i klassrummet och till hälften vänd mot dörren igen ropar han ut, från en lapp i handen:

– Simon Selander RIIB, till rektor! Han lade betoningen på första stavelsen i mitt efternamn, Sél-ander, vilket utlöste stort fniss i klassrummet. Jag fick samla allt mitt mod

för att överhuvud taget våga, orka resa mig ur bänken. Det var knäpp tyst i salen när jag gick ut. Jag lommade iväg efter vaktmästaren, följde honom under tystnad, några steg bakom, men han hade långa ben och tog stora snabba steg, så till sist måste jag halv-springa efter honom genom korridorerna, uppför, nerför trappor. Att bli kallad till rektor var en stor sak. Det inträffade ytterst sällan. Mig hände det bara denna enda gång under hela min skoltid.

Vår rektor, Gustaf Stiernhielm, var heller inte vilken rektor som helst. Han var en jätte, högre, säkert en meter längre än sin fru, men hon var också mycket kortväxt. Han var solbränd och kraftig. Han var huvudman för adliga ätten Stiernhielm och mycket aristokratisk till utseendet, men bondsk i sin klädsel och livsstil. Egentligen var han biolog, fil dr i zoologi, och upptäcktsresande. Av skolan var han nog fullständigt ointresserad, han såg alltid frånvarande ut och besvarade aldrig en hälsning. Oss elever såg han taget inte. Under hans egid levde lärarkollegiet sitt eget liv, skolan fungerade alldeles utmärkt utan honom. Rektor var överhuvud taget sällan där.

Att bli kallad till en sådan rektor var ju redan det en signal att nu gällde det något allvarligt. Ja, jag visste väl vad det gällde, men jag visste inte hur det skulle sluta, lyckligt eller ej. Jag visste heller inte alla fakta i saken. Hade bara hört rykten. Jag kunde mycket väl bli klandrad och bestraffad för tilltaget att tillsammans med Sture Thunblad ha nästlat in mina collage på utställningen. För att jag provocerat en lärare till bristningsgränsen. Ja, vad som helst kunde hända. Jag var så rädd att händerna skakade.

När jag kom in på rektorsexpeditionen såg till och med sekreteraren intresserad ut, men hon slussade mig utan ett ord vidare in i det allra heligaste. Där satt rektor Stiernhielm mycket avspänt tillbakalutad bakom sitt skrivbord. Persiennerna var som alltid nerdragna för fönstren, så det rådde halvsjymning därinne. Men borta i ett hörn av rummet stod en annan man, lika högre som rektor, och med samma förnäma utseende. De såg faktiskt ut som bröder. Stående nere vid dörren kunde jag bocka för båda samtidigt. Benen skakade under mig. Jag hoppades innerligt att det inte syntes.

— Jaså, det är du som är Simon Selander! Det är väl du som har roddarföreningen, ja, jag har hört talas om det. Och så är du visst elevråd. Ja, det här — rektor pekar på mannen i hörnet — det är direktör Fischer på Kallfors bruk, pappa till Amanda, som du ju känner. Vi har haft ett inträngande samtal här på morgonen, ja mycket inträngande, och vi enades om att vi borde avsluta detta med att säga några ord till dig.

Jag bara står där stum och med skälvande knän och väntar på vad som skall följa, jag kan ju ingenting förutse.

— Ja, du vet vad som hänt. Den som borde vara här nu, det är ju din teckningslärare, fröken Ceedergreen. Om hon hade varit här nu skulle hon fått be dig om ursäkt, och även Amanda. Det skulle jag minsann bli man för. Men vi kan inte få tag på henne, hon har gjort sig onåbar, och för övrigt är hon från och med nu avstängd från sin tjänst. Det är naturligtvis oacceptabelt att en lärare slår sin elev så att blodvite uppstår. Och du har tydligen blivit illa trakasserad under en längre tid. Och detta är visst bara toppen på ett isberg av missförhållanden som tillåtits breda ut sig bakom min rygg därnere i teck-

nings salen. Jag är naturligtvis mycket upprörd över att ingen informerat mig tidigare. Vad har man egentligen ett kollegium till? Men allt skall nu utredas. Om du har någonting att säga i saken så kan du framföra det nu. Eller också kallar vi dig senare. Annars vill Carl-Fredrik Fischer här gärna säga några ord till dig.

Jag hade naturligtvis ingenting att tillägga, jag var alltför överrumplad, jag kände bara lättnad över den vändning saken tagit. Det här skulle jag komma ur oskadd, ostraffad. Rektor fortsatte:

— Du lägger visst ner mycket arbete på roddarföreningen, har jag hört. Det är bra. Det har ju hela skolan heder och glädje av. Det är en ädel sport. Din bror var visst Sverigemästare i rodd på sin tid? Ja, jag minns honom. Han var duktig i mina ämnen. Om du har svårt att hinna med föreningen nu inför din studentexamen och allt, så skall jag se till att du blir befriad från den ordinarie gymnastiken, åtminstone. Om det nu kan vara dig till någon hjälp. Blir det bra?

Jag tackade och tog emot. Häpen och förstummad. Här löste sig alla mina problem på en gång. Och det var naturligtvis ingen tillfällighet. Thunblad måste ha berättat. Jag skulle gå ut genom dörren strax som en segrare, en kung. En hemlig glädje spred sig inom mig, inifrån och ut, tills jag till och med vågade mig på att le och slappna av lite grand:

— Tack!

Det var det enda ord jag fick fram vid detta samtal.

Så kom Carl-Fredrik Fischer fram till mig och tog mig kamratligt om axlarna och drog mig med sig ut genom dörren:

— Kom, följ med mig till bilen så får vi prata lite på vägen!

Han verkade först inte ha så mycket att säga. Vi gick tiggande bredvid varandra över skolgården, men han fortfarande med handen på min axel. Till sist bröt jag tystnaden och frågade försiktigt:

— Hur är det med Amanda?

— Det är ingen fara med henne, hon har ett plåster över örat, bara. Bara några stygn...

— Det var modigt av henne att ta mig i försvar sådär! Jag förstår bara inte varför...

— Jo, det vet jag. Du är ju hennes hjälte! Hon beundrar dig så kolossalt! Hon talar inte om någon annan! Hon har ju berättat för oss därhemma hur du och Margareta tagit hand om henne i vinter och under våren, när hon kom som ny hit till skolan. Ni har tydligen blivit de bästa vänner. Min hustru är så glad och tacksam för vad ni gjort för Amanda, att ni tagit så väl hand om henne. Min hustru har varit så orolig för att Amanda skulle komma i dåligt sällskap när hon nu bytte skola. Amanda är så ung och lättpåverkad. Och dåliga element finns det ju numera överallt. Särskilt roligt är det ju att just ni tre har funnit varandra, eftersom vi känner Margaretas föräldrar ute i Uddefors mycket väl sedan länge. Uddefors tillhör ju koncernen... Dina föräldrar, din pappa, är ni av värmlandsläkten? Vi är ju värmlänningar själva, nämligen. Det är bra folk!

Vi hade gått nerför alla trapporna till parkeringsplatsen. Vi hade kommit fram till bilen, en stor svart Mercedes. En chaufför stod beredd vid den öppnade dörren till baksä-

tet. Det var ju imponerande. Carl-Fredrik Fischer var chef för Kallfors bruk som hade en årsomsättning på över en miljard, det fick jag reda på senare. Nu skakade han min hand och dunkade mig i ryggen:

– Tack än en gång! Det var trevligt att få träffa dig, det är skönt att veta att Amanda har sådana vänner! Min hustru hälsar, hon är så tacksam! Och säg nu inte farbror, säg Carl-Fredrik!

När jag såg Carl-Fredrik Fischer stiga in i bilen och åka iväg stod jag tyst och tagen. Men kanske var jag mest förvånad över den bild han hade av sin dotter, över hur lite han verkade veta om hur allt egentligen låg till. Visste han till exempel att hon var narciss? Tydligt visste han i alla fall inte, att jag helt stått utanför Maggans och Amandas vänskap. Amanda måste ha framställt saker och ting därhemma på ett sätt som inte stämde med verkligheten.

*

Jag gick långsamt tillbaka uppför trapporna mot skolan, med siktet inställt på mitt klassrum. Nu var alltihop över, eller åtminstone det värsta. Jag kände mig så oerhört lättad. Ja, som en segrare. Men när jag stod utanför dörren till klassrummet, i korridoren, beredd att trycka ner dörrhandtaget, tvekade jag. Jag kände mig inte mogen att möta klassen igen, jag var fortfarande förvirrad och tagen. Och man skulle överfalla mig med sin nyfikenhet. Skulle jag våga skolka ett par lektioner? Jo, visst vågade jag det. De kunde gott undra lite till vad som hänt, hur det gått, vart jag tagit vägen. Ingen lärare skulle kolla. Jag hade ju just fått rektors gillande och blivit förklarad för hjälte. – Fast riktigt varför visste jag ju inte, det förstod jag inte riktigt. Det var något som inte stämde. Det skulle jag minsann ta reda på! Men nog skulle jag våga ta ut svängarna igen efter det här, precis som förr. Jag höll visst på att återta min gamla position på skolan.

Jag släppte dörrhandtaget och fortsatte korridoren fram, slank förbi kollegierummet som verkade tomt, skyndade nerför trapporna och ut i friska luften, ut i vårsolen. Jag gick en runda runt Stadsparken och Bellevue. Till sist stod jag, utan att riktigt veta hur det gått till, vid Sjömanshemmet, utanför Maggans dörr. Hon var naturligtvis i skolan vid den här tiden, men dörren stod ju alltid olåst. Jag gick in. Stängde dörren med de skallrande glasrutorna försiktigt efter mig. Tittade mig omkring. Allt såg ut som förr – men kändes ändå lite främmande och nytt. Här hade jag ju inte satt min fot på länge. Här var jag numera utanför. Till sist slog jag mig ner vid Maggans skrivbord. Det stod lite på snedden ute på golvet och såg inbjudande ut. Men vad skulle jag göra här, egentligen? Ensam ända fram till lunch? Vad hade styrt mig hit? Jag vet inte, men nu var jag här.

Så fick jag syn på Maggans dagbok, den låg framme på skrivbordet. Det var en sådan där kinesisk anteckningsbok med tygpärmar. Skulle jag? Här hade jag kanske chansen att få reda på hur allt låg till, till exempel hur Maggan såg på mig. Jag kunde inte låta bli. Jag sträckte mig efter boken. Men när jag öppnade den blev jag förvånad. Det här var inte Maggans handstil! Efter ett ögonblick insåg jag: det var inte *hennes* dagbok, det måste

vara Amandas! Bokstäverna hade Amandas yviga svängar. Maggan har alltså fått läsa Amandas dagbok! Bara det! Redan det sade en hel del!

Men här kunde jag kanske ändå få inblick i Maggans och Amandas hemlighet, deras märkliga vänskap. Och på så sätt utröna även min egen ställning. Jag bläddrade på måfå och läste, bläddrade och läste. Kände mig naturligtvis som en brottsling, men kunde inte låta bli. Blev mer och mer tagen. Och eftersom jag fortfarande har dagboken i min ägo kan jag citera ordagrant ett par rader, från den 18 mars 1967 från dagbokens sista sidor, som nog summerar och tydliggör de egendomliga förhållanden som rått under våren, dock inte detta med Maggan och Amanda som jag än idag inte fått klarhet i.

Jag berättade väl om pjäsen (som) dramatiken med den där Thunblad i spetsen tänker sätta upp: Faustus av Marlowe. Men jag undrar hur det går, det är ju en enormt stor pjäs och dräkter och kulisser och allt. Jag tror inte det är många som tycker om den karln, han är för skum, han tror väl (att han) är någon originell människa. Cedergren som jag tycker bättre och bättre om, hon är toppen, har haft stora utgjutelser över Thunblad och hans fasoner. Till henne har han sagt att: "vi är väl alla till mans lite konstnärer", han anser nog sig vara en stor en. Men som Cedergren sa, han har ingen känsla för det sköna, han plockar sönder konsthistorien, som (om) det var matematik. Då kan man knappast vara konstnär, konst är väl egentligen "det sköna", eller... Jag retar mig något ofantligt på denna självsäkra, egocentriska människa, han älskar att höra sin egen röst. Men nu ska jag inte sitta här och döma, han har kanske fruktansvärda komplex eller något i den stilen. Men för det får man ju inte vara hur som helst. — Men jag älskar Cedergren (ta det inte alltför bildligt) ju mer man lär känna henne desto mer förstår man henne och accepterar hennes lite ovanliga sätt och ta itu med saker och ting. Nu kanske det kommer som en chock det här. Men jag vill helst tala om det. Jag har gått och kärat ner mig i...

Punkt, punkt, punkt. Hon hade inte skrivit i vem hon kärat ner sig. Men det var en märklig upplevelse, detta, att dela samma verklighet men få den beskriven på det här sättet, ur ett helt annat perspektiv. Jag satt länge och funderade över de där raderna. Till sist bläddrade jag vidare. Jag hade börjat läsa bakifrån. Så här stod det lite tidigare – jag upptäckte att hon skrivit om just min vänkrets:

Jag är sådan att jag inför vissa människor blir alldeles stum och jag vet absolut inte vad jag ska säga. Men det är väl min blyghet som gör det. Jag är hemskt blyg egentligen, det är hopplöst ibland. Man känner sig så dum och fänig. Många gånger är det väl också känslan av att bli förlöjligad och bortgjord som gör att man inte vågar öppna munnen. Som jag skrev tidigare var jag med i kommittén för julsoarén där alla Djuphamnssnobbarna var med, Willy Murray och det gänget. Varför är alla pojkar så buffliga? Jag har lite svårt att förstå mig på dem och känner dessutom att jag inte alls är deras typ (jag är nog dum som säger så här, men jag bara känner så). Som någon kallade dem: statusgänget, och det passar verkligen in. De verkar så begränsade i sitt tänkesätt. Nej, nu är jag löjlig, det är nog mig det är fel på. Men det är bara så att jag inte kan prata med

dem (man får inte vara så kritisk som jag är om man vill ha kamrater, men vill jag ha dem till det (?) Bättre få valda vänner än... eller vad det heter. Det är som om man fullständigt slukas av alla bufflar omkring en. Man kämpar ensam och ensam igen...

Så såg alltså Amanda på mig och mina vänner! Hur kunde vi framstå sådana? Jag förstod ingenting. Men det stod ju här, svart på vitt. Vi var snobbar, bufflar, som hon inte kunde tala med, som fick henne att känna sig dum, som tvang henne till tystnad, som hon inte ville ha till vänner. Jag kände mig faktiskt sårad. Var jag en så obehaglig typ? Tydligt bara genom mitt sätt att vara, alldeles omedvetet! Och Sture Thunblad, min beundrade piano- och musiklärare, min pappas vän, och vän till hela familjen, hur kunde han framstå på det här sättet för Amanda? Det var ofattbart! Jag var helt tagen och förvirrad. Men kände ändå ett slags ödmjukhet. Jag måste ju böja mig under dessa helt sanningsenliga vittnesmål, som jag utan lov berett mig tillträde till — redan det ett buffligt övergrepp. Plötsligt kunde jag för ett ögonblick se mig själv ur Amandas perspektiv. Instämna. Någon sanning kunde det ju ligga i det här. Men sådär ville jag ju inte framstå för någon! Faktiskt kände jag mig gripen av denna flickaktiga ömtålighet och sprödhet, inför vilken all manlig självsäkerhet måste framstå som grov och klumpig. Är alla flickor så här, så här känsliga? Det hade jag i så fall inte haft en aning om! Det var som om de tillhörde en helt annan art!

Just i det ögonblicket hörde jag att någon tog i ytterdörren. Och nu gjorde jag ohjälpligt fel. I stället för att hastigt lägga tillbaka dagboken på sin plats på skrivbordet åkte den ner i min väska, som stod öppen vid mina fötter bredvid stolen. Det var så dagboken för alltid hamnade hos mig.

Jag väntade mig naturligtvis att Maggan skulle träda in genom dörren från farstun, men det var — Amanda! Hon blev förvånad över att se mig:

— Hej, är inte Maggan hemma?

— Nej, hon kommer väl strax! Självklart var det Maggan som Amanda ville träffa.

Vi tittar tysta på varandra. Amanda har sin blåsvarta duffel och sin långa halsduk på sig, och ett par svarta snörkängor. Över sitt högra öra har hon ett stort vitt bandage. Fortfarande stående börjar Amanda knäppa upp sin väska:

— Jag har någonting här till dig. Din teckning. Den som Hiatatta tog. Jag fick tag i den, men den är hemskt skrynkad och förstörd!

Hon tog upp en stor hopknycklad pappersboll ur väskan och kom fram med den till skrivbordet där jag satt. Hon försökte veckla ut den framför mig på bordet och släta ut skrynklorna mot skrivbordsunderlägget:

— Ja, den är naturligtvis förstörd, men den är väldigt fin. Jag tyckte jättemycket om den, och jag blev väldigt upprörd över att Hiatatta slet ner just den. Jag skulle bli hemskt ledsen om någon gjorde så med någon av mina teckningar. De är ju liksom ens barn...

— Jaha, var det därför du sprang efter henne? Och fick det där slaget? För att du gillade teckningen?

Jag stirrade på Amanda, länge, alldeles tyst. Det här var nytt för mig! Men så samlade jag mig. Visst verkade hon lite barnslig. Exalterad. "De är ju liksom ens barn", hade hon sagt. Barnsligt! För mig är en teckning en teckning! Men hon hade gillat min teckning, till och med tagit strid för den.

Sedan tittar jag ner på teckningen. Jaså, det var den här teckningen som utlöste Hiattas raseri! Jag anar plötsligt varför.

Den var egentligen ganska fiffig, den där teckningen. Det var en helt vanlig teckning som jag plötsligt kommit på att förvandla till collage. Den föreställde en sittande, naken flicka, fast mycket stiliserad, mest bara en kontur. Hon var målad med vattenfärger i mörkblått mot en ljusblå bakgrund indelad i decimeterstora kvadrater, som en blårutig köksduk i galon. Fast rutmönstret syntes genom flickkroppen, så att man fick en känsla av att hon var genomskinlig, liksom eterisk. Jag hade faktiskt lyckats ganska bra med den där flickan. Hon satt där och var vacker och subtil i ett helt vardagligt sammanhang. Men sen kom det fiffiga. Med en skalpell hade jag skurit ut en lucka, kanske tre centimeter hög och en decimeter bred, tvärs över flickans ansikte. Bakom luckan hade jag klistrat fast ett soligt, blått havslandskap med gulbrunrosa kobbar och skär och flyktande vita måsar. Den som upptäckte den där nästan osynliga luckan och gjorde sig besväret att öppna den skulle alltså finna att flickans huvud rymde ett underbart havslandskap. Lite barnsligt och banalt kanske, tänker jag nu, långt efteråt, men inte så tokigt ändå för att vara påkommet av en gymnasist. När jag lämnade min mapp till Thunblad var den där luckan ännu inte öppnad av någon.

– Den är väldigt fin! Amanda upprepar det.

– Nja, den är väl inte så märklig! Alltihop är lånat! Kroppen är Matisse, huvudet Picasso, och den där fiffiga luckan med havslandskapet, det är Magritte! I blått målar de ju alla tre!

– Jo, men det är så man vill bli sedd, det är så en kvinna vill bli sedd, ja kanske alla! Väl? Man vill ju att någon ska se allt det vackra som finns inuti en, hela det vackra landskapet därinne. Man vill att någon skall upptäcka luckan och ha lust att titta in.

Hon hade sett mer i den där teckningen, Amanda, än jag tänkt när jag gjorde den. Då går man ju mest på inspiration, eller instinkt, eller vad det nu är. Det där var verkligen formulerat mitt i prick. Fast visst var hon barnslig: "Det är så en kvinna vill bli sedd!" Kvinna! Visst menade hon sig själv? Hon var väl ingen kvinna! Hon hade sett sig själv i den nakna eteriska flickan på teckningen.

Jag tittar upp på Amanda. Då ser jag att hon är alldeles glansig i ögonen och att det börjar rycka i mungiporna, och läpparna skälver. Hon tänker börja gråta! Herregud!

– Men varför blev Hiattatta så upprörd, frågar jag avledande.

Amanda samlar sig och svarar:

– För att flickan var naken. Hon tyckte inte att du hade någon rätt att teckna nakna flickor. "Vad vet han om det?" skrek hon. "Hon skulle tala med rektor om det där, det var ju snuskigt", skrek hon. Det var därför hon tog med sig teckningen. Och att det var Thunblad, den snuskhummern, som låg bakom att teckningen kommit upp, det förstod

hon, det skrek hon också, han saknade smak, den karln, det skulle hon minsann också tala om för rektor... Men jag tycker inte att du gjort något fel, jag tycker att flickan är fin, och det var ju inte nakenheten som var huvudsaken. Inte alls! Poängen var ju vad som fanns inuti henne!

Nu tänkte hon börja gråta igen! Jag tittar ner på teckningen, länge, pinsamt berörd.

– Har du ont, frågar jag och tittar upp på Amanda igen. Nu blev hon gudskelov sig själv igen.

– Nej då, det är inte så farligt som det ser ut. Det var förresten jag som upptäckte luckan. Det var jag som öppnade den.

– Jaha du! Då var du först av alla.

Jag förstår att Amanda gärna ville berätta det. Det var ju också en överraskning för mig.

– Får jag den? Amanda frågar.

– Det är klart att du får den. Det kanske inte gör någonting att den är skrynklig. Det blir ju bara som ett minne av Hiatatta och det som hänt.

– Ja, henne vill man ju inte minnas. Jag förstår inte att jag kunde tycka så mycket om henne. Det är som om jag varit förblindad, som om jag inte sett vem hon är. Hon har ju varit förskräcklig, och vi bara lät oss förtrollas, allesammans. Ja, vi, "narcisserna", som man kallade oss. När hon slog till mig, då var det som om jag vaknade upp ur en sömn! Jag såg säkert generad ut, så jag tittade ner i bordet, på teckningen, det var ju jag och mina manliga klasskamrater som var upphovet till det där, till "narcisserna"!

– Jag gillar Thunblad också. För det han gjort för dig, alltså, fortsatte Amanda.

I det ögonblicket slogs som tur var dörren upp och Maggan kom in. Hon blev mycket förvånad över att se oss där, Amanda och mig tillsammans, det syntes. Kanske mest förvånad var hon väl över att jag var där och att jag satt mig vid hennes skrivbord. Jag kände och förstod att jag gått för långt, det var inte önskvärt att jag var där och att jag till och med satt vid hennes skrivbord.

När Maggan sansat sig lite ser jag att hon sneglar oroligt mot bordet. Säkert spejar hon efter dagboken! Men hon vågar ingenting säga. Då slår mig tanken, att hon kanske bara tror att Amanda tagit tillbaka dagboken och stoppat den i sin väska. Så jag låtsas om ingenting. Maggan väljer att nonchalera mig, vänder sig mot Amanda och säger:

– Ska vi åka bort och äta på skolbespisningen, eller ska vi åka upp i stan?

– Ja, vi åker upp i stan och firar! Vi går på Sterns konditori! Det här är en speciell dag, den måste firas!

Säger Amanda strålände glad, som jag aldrig sett henne förut. Vänd mot mig fortsätter hon:

– Du följer väl med?

*

Plötsligt var vi tre. Det var Maggan, Amanda och jag. Vi blev oskiljaktiga den våren. Åtminstone framstod det väl så utåt. I själva verket hade konstellationen sina sidor och svagheter. Det var Amanda som höll ihop oss. Om Maggan ville vara tillsammans med Amanda måste hon acceptera mig. Om jag ville vara tillsammans med Amanda, ville Maggan vara med. Kanske av svartsjuka — men i så fall på vem, på Amanda eller mig? Jag vet inte. Själv var jag osäker på, numera, var jag hade Maggan. Men utåt var det fortfarande hon och jag som var ihop. Amanda i sin tur ville vara med oss båda, och helst med båda samtidigt, verkade det som. Däremot hade hon nog inget emot att Maggan och jag umgicks ensamma — vilket jag inte längre var så intresserad av. Min känsla för Maggan hade naturligtvis svalnat betydligt efter den gångna vintern, även om vi alltså inte gjorde slut. Det gick ju inte nu!

Det betydde inte att jag var kär i Amanda, men hon hade väckt mitt intresse på nytt. På grund av dagboken och perspektivet den gav på världen och på mig, på mina vänner och det manliga. Jag ville nå fram till en klarare förståelse av det perspektivet och kanske rentav gå till rätta med mig själv. Dessutom hade Amanda på något vis anförtrotts mig, genom mötet med hennes pappa. Amanda behövde verkligen tas om hand, men på ett lite annorlunda sätt än pappan anade. Det ansvaret hade fallit på mig. Och så slutligen teckningen! Teckningen och händelserna kring den förband oss, Amanda och mig, med varandra. Jag ville leva upp till den bild Amanda gjort sig av mig, som en som förstod, jag ville uppfylla hennes förväntningar, hennes dröm om att bli sedd. Det var som om jag anförtrotts en uppgift, en uppgift som jag växte av, kände mig större av: att ta hand om denna vilsna flicka, som jag råkat få se och nu lärt känna så att säga från insidan.

Det hela var alltså en ganska komplicerad situation. Som dessutom satte myror i huvudet på mina manliga kamrater. Willy Murray, alltid lika nyfiken och rovgirig på pikanterier, kom fram och frågade:

— Hur ligger det till egentligen, har du två nu, samtidigt?

Men det var lätt, tyckte jag, att förklara hur det låg till, det var bara att säga precis som det väl var:

— Nej, det är Maggan och jag som är tillsammans, och Amanda är vår gemensamma vän.

Det blev en fin tid, som jag njöt av. Ute var det vår, som snart övergick i försommar. Det var bara veckor kvar till studentexamen. Vi satt ute i gräset bakom Gamla Sjömanshemmet, med havet framför oss, drack té ur muggar och fikade. Eller också låg vi på klipporna och solade oss, i den mån det var möjligt med de restriktioner som rådde inom skolområdet när det gällde klädsel: uppkavlade ärmar och byxben var tillåtet, inget mer. Eller också satt vi vid något cafébord på Bellevue och åt nybakade kanelbullar. Men alltid med böckerna i hand. Maggan och jag slutsputtade inför den muntliga studentexamen i mitten av maj. Amanda satt för det mesta och tecknade, hon ritade av både Maggan och mig, otaliga gånger, hon ritade änder, hav, klippor, gräsmattor, träd, blommor, insekter, allt hon såg. Hon bad om mina omdömen och synpunkter. Hon bubblade oavbrutet och var på så sätt mycket störande. Ja, hon bar sig åt som ett barn, hon var lycklig, fri, av-

spänd, kärleksfull. Av den otillgängliga, ja avståndstagande flickan som jag en gång sett stå ensam på skolgården fanns inte ett spår. Hon tog in hela världen och visade upp den för mig i teckningsform, som om jag varit något slags auktoritet. Jag kände mig, kanske för första gången i mitt liv, betydelsefull för någon. Jag gladdde mig verkligen över att se henne så lycklig, över att jag hade förmågan att göra någon annan människa glad. Ändå: inom mig kände jag mig på något sätt ovärdig. Inom mig var jag trots allt en annan än den jag visade för henne, jag var på något sätt grövre. Enligt hennes dagbok var jag en buffel. Vi var av olika art, hon och jag, fast jag lade band på mig för att det inte skulle synas.

I en ensam stund anförtrodde mig Maggan till sist att hon tyckte att Amanda var jobbig. Maggans klasskamrater frågade henne rent ut vem jag egentligen var tillsammans med, henne eller Amanda.

– Vet du vad man kallar oss?

– Nej, vad kallar man oss?

– Bermudatriangeln!

– Det är väl inte så farligt! Det kunde varit värre!

Jag skrattade.

– Men jag vill inte vara en del i en triangel. Jag vill att det bara ska vara vi, vi båda.

– Men i vintras var det ju ni, ni båda!

– Ja, men det är väl inte samma sak? Alla tror ju att du är ihop med oss båda, samtidigt. Det är obehagligt!

– Låt dem tro det då! Mig gör det ingenting vad de tror. Vi vet ju hur det ligger till.

– Ja, för mig liknar det hela mest en familj, pappa-mamma-barn.

– Amanda är ju som ett barn, så låt det vara så! Hon behöver kanske det här! Oss! Ser du inte hur bra hon mår? För övrigt förväntar sig Amandas pappa att vi tar hand om henne. Han och hans fru är så glada att Amanda har oss som vänner. De är rädda att hon ska råka in i något, hamna i dåligt sällskap. Och hon är faktiskt lite vilsen!

– Men hon är väl stor nog att ta vara på sig själv? Skaffa andra, jämnåriga vänner?

– Nej men det förstår du väl, att vi inte kan utesluta Amanda, göra henne illa. Vad skulle hennes föräldrar säga? Och dina? Inte kan vi göra så nu, efter allt hon varit med om, ja, efter det där med Hiatatta och narcisserna.

– Narcisserna? Maggan såg undrande ut. – Narcisserna, vad är det för något?

– Det vet du väl? Tjejerna kring Hiatatta.

– Kallar du dem för narcisserna? Maggan såg mycket eftertänksam ut. – Varför det?

– Ja, det är inte bara jag, det är allmänt vedertaget. Det har du väl hört? Det måste du ha gjort! Alla pratar om narcisserna. När Hiatatta slutade, då "slokade narcisserna".

– Va? Slokade narcisserna!? Maggan såg helt häpen ut. Sedan satt hon tyst länge. Hon visste tydligen ingenting. Kanske anade hon något. Till sist frågade hon:

– Vet du händelsevis vart Amandas dagbok tagit vägen? Den är försvunnen!

– Icke en aning! Är den borta? Du misstänker väl inte mig? För att ha tagit den? När skulle jag ha kunnat göra det? Hade du fått låna den?

— När Amanda frågade efter den var jag tvungen att ljuga, fortsatte Maggan. — Jag sade att jag eldat upp den i kakelugnen för att där stod så mycket om Hiattatta. Nu är jag rädd att någon tagit den.

— Där kanske stod om dig också?

Maggan stirrade på mig, alldeles förskräckt, eller snarare skrämmd. Hennes ögon var plötsligt alldeles svarta. Den frågan kom tydligen rakt på, den frågan hade hon visst inte väntat sig. Den kom oväntat för mig också. Antagligen för att jag så länge velat ställa just en sådan fråga bara hoppade den fram ur min mun. Maggan svarade inte. Efter en stund reste hon sig upp och gick. Utan att säga ett ord.

*

Efter händelsen med Hiattatta och mitt besök på rektorsexpeditionen hade jag plötsligt framgång i allt. Man kom och bad att få, eller rentav få köpa, mina collage. Jag var till och med tvungen att göra fler. Det inspirerade naturligtvis.

Och lärarna! De blev märkbart vänligare, det var som om jag befriat dem från ett bekymmer och betryck och nu var de tacksamma för det. Jag blev ombedd att stå för talet till lärarna vid studentmiddagen, som skulle gå av stapeln uppe på Frimurarhotellet.

Märkligast av allt var den totala uppslutningen då jag sammankallade till elevrådsmöte i aulan. Trots att mötet låg efter skolans slut, trots att det var full sommar ute, verkade uppslutningen vara total. Det myllrade av folk i aulan, ivern och idériokedomen var enorm, tjänstvilligheten likaså. Och trots att jag brukade ha svårt med föreningstekniken förlöpte mötet klanderfritt och utan alla irriterande, för mig förödmjukande ordningsfrågor. De uteblev. Utan ansträngning hade jag alltihop i min hand.

Jag var förvånad över mig själv. Allt gick så lätt för mig den där sista tiden före examen, ja även läsningen. Jag skrev min studentuppsats i svenska så att jag kunde vinkla in den på Kants kunskapsteori och fick högsta betyg, både i ämne och stil. Det var som om själva tillvaron till sist, efter den här svåra, plågsamma vintern, hade öppnat sig för mig och släppte fram mig. Jag kände mig stor.

*

Tillsammans med Maggan och Maggans föräldrar blev jag uppbjuden till Fischers i Kallfors. De bodde i en röd tegelvilla i brukssamhällets tjänstemannadel, ett avsides område ute på ett näs med stora, moderna, välbyggda tegelvillor bakom höga häckar och med vidsträckta, välklippta gräsmattor. Det blev en egendomlig tillställning. Vi satt liksom utplacerade, spridda långt ifrån varandra i finrummet, på stela, raka stolar. Hela rummet var stelt: rokokooch empiremöbler, soffor och bord, speglar i guldrum, allt säkert ärvt, och med vaser, prydnadsaker och ljusstakar utställda på byråer och sideboards som om de stod där en gång för alla och inte fick flyttas. Rummen var liksom döda.

Amandas pappa satt i en karmstol och Maggans mamma i en annan på andra sidan rummet. Samtalet flöt huvudsakligen mellan dem, på stort avstånd. De var som två familjeöverhuvuden som på ett rituellt sätt förde sina respektive familjers talan. Vi andra teg. Amandas mamma satt stelt leende, Maggans pappa egendomligt frånvarande, näst intill sovande, i alla fall med halvslutna ögonlock. Amanda satt tyst på armstödet till sin pappas stol, och hennes lillebror på sin mammas. Det såg lika arrangerat ut som porträttet av kungafamiljen på Gripsholms slott.

Samtalet kretsade hela kvällen — jag kan i alla fall inte minnas annat — om politik, om Palme och sossarna, hur den där vidriga människan uppträdde och hur hans politik förstörde landet. Palme, han var ingenting annat än en landsförrädare. Det framgick tydligt av hans utseende, han såg lömsk och farlig ut, med den där stora krokiga näsan och feminina elaka munnen. Så späckades detta på ytterligare med insidesinformationer från bekanta i Djursholm om släkten Palme och vad den tyckte om familjens svarta får. Och sedan med ytterligare synpunkter på de övriga i regeringen, deras generella inkompetens och brist på elementär bildning. Utrikesministern, till exempel, han kunde ju inte ens tala engelska. Han skämde ut landet.

Maggans mamma hade faktiskt ytterligare ett hatobjekt: Monica Boëthius, som skrivit boken "Har vi råd med hemmafruar", som just hade kommit ut. Hon påstod ju där att det inte var samhällsekonomiskt försvarbart att hemmafruar stod och trillade sina egna köttbullar. Tydligen kände sig Maggans mamma träffad — fast jag förstår det inte riktigt. Hon hade väl aldrig trillat några köttbullar, tant Alice, hon hade ju hembiträde, städhjälp och tillgång till brukets chaufför vid behov, och tvätten lämnade hon bort. Men ifråga om Monica Boëthius fick hon inte något riktigt gensvar, Carl-Fredrik Fischer hade inte läst boken.

Jag har svårt att tro att inte alla i rummet upplevde samma beklämning som jag den kvällen. Ändå kunde man inte hejda sig och byta samtalsämne. Amanda satt och log inåtvänt, så där som narcisserna gått omkring och lett hemlighetsfullt i skolan tidigare på våren. Enda gången hon reste sig var när hennes mamma föreslog henne att hon skulle visa oss sitt rum:

— Ni ungdomar har väl tråkigt här bland oss vuxna, som bara sitter och pratar politik!

När kvällen var slut och vi skulle åka hem kramade alla om varandra och pussade på kinden och förklarade att det varit så trevligt, så trevligt. Fast inom sig visste nog alla, att det inte hade varit trevligt alls. Det hade varit förskräckligt. Stämningen i bilen på vägen hem var mycket tryckt.

*

Kanske blev Maggan oroad av samtalet och tongångarna den där kvällen hemma hos Fischers. Jag hade ju varit tyst hela kvällen, av något slags ungdomlig respekt för de äldre, av sonlig vördnad gentemot Carl-Fredrik, eller åtminstone av artighet. Jag befann mig ju som gäst i deras hem, och jag var trots allt väluppfostrad. Men Maggan visste ju

att jag inom mig tänkte annorlunda. Tydligt hade hon kommit till insikten eller åtminstone tron att jag kunde vara ett hot mot enheten i hennes egen familj, en tidsinställd bomb. Kanske anade man redan i familjen var jag stod, kanske hade Maggan rentav avslöjat det och tvingats ta mig i försvar. Vad vet jag? Men några dagar senare, det måste ha varit under påsklovet, fick jag följande brev med förhållningsregler, väldigt typiska för Maggan:

Vi har haft våldsamma politiska diskussioner i 1 1/2 dag och det har resulterat i följande uppmaning till dig. Diskutera inte politik här hemma. Tala inte om pacifism. Säg inget om monarki. Jag vill inte det för jag vet att dina ord kommer (att) väga mycket tungt här hemma en vacker dag. Men inte nu och därför vill jag inte att du skall råka ut för att de senare säger så här: "Jamen så sa' du inte förr" osv. De är omöjliga att diskutera med. Förklaringar till denna uppmaning skall du få, då vi är alldeles ensamma! Men inte förr och framför allt inte i telefonen.

Jag hoppas verkligen att du kommer hit på onsdag. Om Vietnam-politiken skulle komma på tal, så säg att du inte är insatt i det och du inte vill uttala dej om det! Gör det för min skull.

Du kommer att få det här brevet på onsdag. Jag får tala med dej i morgon. Kanske kan du få lite förklaringar då. Jag älskar dej mest av allt på jorden. Vi får inte skiljas åt för det här.

Din Maggan

Maggan var tydligt ängslig! Hon ville inte komma i kläm mellan mig och sin familj. För då skulle hon tvingas välja sin familj. Tydligt kunde hon inte tänka sig att hennes familj borde kunna acceptera någon i sin krets med avvikande politisk åsikt. Nu ömsom väddjade hon till mig, och i slutändan framställde hon väl rentav, säkert utan att ana det själv, ett hot. Hotet att tvingas välja bort mig om jag inte passade in i familjen. Hon försökte, förespeglade mig gränslös "kärlek", binda mig till tystnad. Samtidigt tog hon uppenbarligen inte min politiska ståndpunkt på allvar, eftersom hon antydde att jag, när jag blev äldre och mognare, kanske skulle ändra mig.

Nu efteråt förvånar det mig att jag fann mig i det där, i sådan manipulation, eller repression, för att nu använda ett modeord från tiden, men jag tror inte att det var så viktigt för mig att få föra fram mina åsikter i varje tänkbar situation. Visst förhöll jag mig tyst, fast inte så mycket för Maggans skull som hon kanske trodde.

*

En dag i skolan när jag kom gående genom gången mellan gamla och nya byggnaden blev jag stående häpen i svängdörrarna. Sällan har jag blivit så glad! Mitt på golvet ute i nya skolans hall stod Laszlo Bogovan, gestikulerande med armarna och uppenbarligen pratande högt med sig själv. Jag såg honom i profil, han hade en mycket vacker profil. Han stod med pennan och måttade in väggen över trappan upp till andra våningens klassrum. Runt fötterna, på golvet, låg hans skissblock och kriter. Jag gick ut till honom och hälsade, tog i hand.

– Jag har fått mitt största uppdrag någonsin! Jag är tillbaka! Som konstnär. Det är ju det jag är! Jag skall fylla hela denna underbara vita vägg med färg! Han svepte med handen mot den väldiga väggen ute i hallen.

Han hade fått i uppdrag av skolan att måla den där väggen. Kanske var det som kompen- sation för att han farit illa när man gett hans tjänst åt maran, åt Hiatatta. Jag vet inte!

– Men det måste göras i fyrtiofemminuterspass, under lektionstid. Absurt! Så det kommer nog att bli lite kantigt! Men det passar bara bra! Kubismen, förstår du, att måla kubistiskt lämpar sig alldeles utmärkt för fyrtiofemminuterspass! Det enda problemet är att jag inte får röka härinne, och jag kan inte måla om jag inte får röka. Men det blir väl annorlunda efter skolavslutningen får jag hoppas.

Jag tittade ner på skissen i hans ritblock. Pappret var indelat med svaga blyertsstreck i stora rutor. I några såg man redan konturer av skolbarn i olika åldrar.

Kantigt och kubistiskt blev det. De där veckorna såg jag skisserna och sedan målning- en växa fram. En monumentalmålning, sex-sju meter hög och tio-tolv meter bred, före- ställande flitigt studerande, debatterande, laborerande, idrottande elever. I fonden sta- den, industrierna, samhällslivet. Längs själva trappan en rad ambitiösa, på samhällstrap- pan uppåtsträvande elever med böcker i händerna på väg till sina lektioner. Skötsamma. Förskräckligt, egentligen! Socialrealistiskt – men fjärran från verkligheten! Vår, elevernas verklighet.

Laszlo förklarade för mig under arbetets gång moment för moment hur han arbetade. Han älskade att prata medan han målade, han älskade publik, han spelade pajas, gestiku- lerade, gjorde drastiska och respektlösa uttalanden om både andra och sig själv och om sin konst. Det var som om livet självt flyttat in mitt i skolan och gav puls. Egentligen var han nog större som personlighet än som konstnär, Laszlo.

Men han målade i alla fall sin vägg i blått, just den blåa färg som jag älskade!

*

Willy Murray ringde en kväll. Jag var egentligen måttligt förtjust över hans påringningar. Jag kunde ju höra redan från samtalets början, på tonen av förväntan i hans röst, att han hade en nyhet att servera. Så även nu:

– Hur har du det med Bermuda?

– Bermuda?

– Ja, Amanda. Man kallar henne för Bermuda, eller Bermudatriangeln.

– Varför det?

– Du har väl sett henne naken?

– Nej. Det har jag verkligen inte.

– Man kallar henne Bermuda för att hon har så extremt stor triangel, med svart, kru- sigt hår som krullar sig som tång. Det ser ut som ett hav därnere som man kan trassla in sig i, liksom drunkna i. Du får passa dig!

Jag kunde inte låta bli att skratta till. Det var ju fyndigt, det där, samtidigt som det var lite väl närgånget och förskräckligt elakt.

– Ni är inte kloka! Vem har kommit på det?

– Tjejerna i hennes klass, de har väl sett henne i duschen efter gymnastiken eller så.

– Men blandar de inte ihop det med Sargassohavet?

Willy Murray lät genast mindre förtjust när det visade sig att här fanns det kanske en saklig invändning.

– Ja, det är inte jag som kommit på det!

Efter det började man tala ganska ofta om Bermudatriangeln och Sargassohavet i min närhet, liksom av en tillfällighet. Men man fick gärna odla sina fantasier om Amanda för min del, och gärna fantisera om vad Amanda och jag kunde ha ihop. En Bermudatriangel var väl inte så oäven, egentligen. Jag kunde ju rentav uppfattas som lyckligt lottad. Där-
emot var jag naturligtvis rädd att Amanda skulle snappa upp det och kanske med tiden förstå den verkliga innebörden. Hon skulle bli så fruktansvärt sårad och skamsen. Hon skulle väl aldrig mer våga visa sig naken i omklädningsrummet. Jag själv skulle inte klara om någon skämtade så om mig. Det hade jag också sagt till Willy Murray.

*

Jodå, en dag efter skolan stod Amanda och väntade på mig. Hon stod dold bakom den höga stenmuren utanför skrivsalen, precis där backen ner mot staden började, och hoppade fram när jag kom gående. Hon såg allvarlig ut. Jag var på väg ner till Maggans lägenhet och hade nog väntat mig att träffa Amanda där. Men tydligen ville hon tala med mig ensam. Jag blev naturligtvis rädd att det gällde Bermuda.

– Det känns som om Maggan försöker så ovänskap emellan oss. Jag ville gärna prata med dig om det.

Amanda tittar upp på mig medan vi långsamt går utför backen, förbi farthindren.

– Ja, men förstår du varför?

– Hon tycker nog att jag har kommit emellan er.

– I vintras var det väl så. Det kan jag verkligen hålla med om. Men då var det jag som var utanför. Det var faktiskt ganska jobbigt. Men nu är det väl okej? Nu är vi ju tre, och ingen är utanför.

– Vet du att man kallar oss för Bermudatriangeln?

– Ja, det gör väl ingenting? Det är ganska fyndigt! Det säger precis vad det är!

Jag prövar alltså en lättsam hållning, jag förstår ju att Amanda ännu inte känner till den fulla innebörden av epitetet man skapat, att det ytterst gäller henne ensam. Det gör mig ganska lättad.

– Jag slog upp Bermuda i en uppslagsbok. Det är en paradiso i Atlanten. Med behagligt klimat. Visste du det? Och så har de trekantiga segel på sina båtar där som kallas Bermudasegel.

– Ja, ja vet, det är väl okej!

Ja, nu kände jag mig verkligen lättad! Hon vet verkligen ingenting, ännu! Eller: vet hon, fast hon inte vågar säga det? Trekantiga segel – att det gäller henne själv?

Amanda tar upp en annan tråd:

– Maggan tror att du har tagit min dagbok!

Det kom oväntat! Jag blir stående, överrumplad, mitt i backen. Under bråkdelen av en sekund måste jag fatta beslutet om jag skall ljuga eller inte. Så svarar jag:

– Ja, jag har tagit den!

Till min förvåning ser jag att Amanda verkar glad över det! Glatt nyfiken!

– Varför då?

Jag försöker förklara. Men det är svårt. Därför att jag måste försöka formulera precis de känslor jag hade i det ögonblick då dagboken gled ner i min väska, känslor som jag inte ens var klar över själv. Det handlade ju inte bara om att jag blivit överraskad av Amandas ankomst. Tvärtom. Just för att jag blivit överraskad hade jag låtit mina känslor i just det ögonblicket styra mig, spontant, reflexartat. Den där dagboken hade plötsligt blivit värdefull för mig, så värdefull att jag inte kunde släppa den ifrån mig. Jag hade fått inblick i en annan människas innersta och plötsligt sett mig själv och det jag stod för ur hennes perspektiv, ur ett helt nytt perspektiv. Och jag hade drabbats av en överväldigande ödmjukhet inför det perspektivet, som om det rymde en stor hemlighet. Något mycket riktigt, något mycket viktigt! Något om mig! Jag ville förstå det där perspektivet bättre. Det var nog därför jag hade velat behålla dagboken så att jag fick möjlighet att läsa färdigt och fundera. Inte bara över henne utan kanske framför allt för att förstå vem jag själv egentligen var. Jag hade antagligen haft en mycket oreflekterad bild av mig själv.

Ungefär så tror jag att jag förklarade för Amanda. Mycket valhant och oprecist. Det var som om jag inte riktigt kunde hitta vare sig de rätta orden eller ens de bakomliggande tankarna. Det här rörde ett område där man normalt inte formulerar sig. Framför allt var jag inte van vid att motivera mitt handlande med mina känslor. Något sådant var mig egentligen helt främmande.

Vi hade blivit stående länge mitt i backen. Medan jag försökte förklara. Nu började vi gå långsamt utför igen. Amanda gick och funderade. Till sist stack hon handen under min arm och kramade till och sade:

– Jag förstår! Behåll du min dagbok. Jag byter bort den mot din teckning!

Det var ju ett lustigt förslag, min teckning mot hennes dagbok, det var väl ett likvärdigt byte! Jag var glatt förvånad över Amandas reaktion, kände mig verkligen mycket lättad. Jag hade talat sanning, jag hade erkänt en felaktig handling. Vågat det. Jag hade stöttat mig enbart på mina känslor. Och ändå hade jag på något vis vunnit en seger. Det var plötsligt som om Amanda och jag hade kommit varandra närmare, uppnått ett slags ny intimitet.

Amanda gick tyst bredvid mig ett tag, sedan sade hon:

– Jag tycker om att du har min dagbok!

*

Maggans svar på detta — hur hon nu kunde känna till det — kom nästan omedelbart. Jag såg henne flera gånger de närmaste dagarna skymta förbi. Med snabba steg och blängande ögonkast. Hon talade inte till mig. Jag hade fallit i onåd, det var uppenbart. Om det var för att Amanda berättat någonting om vårt samtal och att jag verkligen hade tagit dagboken, det vet jag än idag ingenting om. Kanske bara anade hon...

På en rast en dag hade tydligen det tillfälle hon sökte för att göra upp äntligen infunnit sig. Här fanns den publik hon behövde. Klassen stod av någon anledning ganska samlad utanför nya skolan, men tjejerna lite för sig och killarna för sig. De muntliga förhören i studentexamen var omedelbart förestående, så vi stod med näsorna i böckerna, allesammans.

Då lösgör sig plötsligt Maggan från sina kamrater i tjejgruppen och kommer med snabba steg fram mot mig. Jag ser det. När hon går fort, Maggan, vrider hon fötterna utåt och gången ser ut som en ankas. Det är faktiskt lite löjeväckande.

När Maggan kommer fram till mig lyfter hon handen i luften och ger mig en örfil. Inför alla kamraterna, som stirrar alldeles häpna.

— Det här är för Bermuda!

Det är allt hon säger. Men hon säger det så högt att alla ska höra. Sedan går hon.

Efter det kallade vi henne Maran.

*

Med det önskar jag att Maggan, Maran, varit ute ur den här historien. Att hon fått förbli en bifigur och skugga i min berättelse. Men så blev det inte.

Jag såg inte Maggan på flera dagar efter örfilen, men det kom förstås också en helg emellan. På måndagsmorgonen, före första lektionen, kom Maggans lillebror Johannes in i mitt klassrum och lämnade mig ett kuvert. "Simon, aux mains" stod det lite tillgjort utanpå, textat med sirliga bokstäver ("tillhanda" hade dugt gott till mig). Meddelande från Maggan! Jag öppnade kuvertet och läste. Där stod helt kort:

Jag orkade inte gå till skolan i fredags. Och inte idag heller. Men jag vet inte engelskauppgiften till i morgon. Vill Du komma ner och visa mig! Maggan.

Sådana brev från Maggan hade jag fått många under årens lopp. Med samma innehåll. De var typiska för skolsjuka Maggan. Men just detta brev tjänade väl ytterligare ett syfte: det var naturligtvis en förtäckt inbjudan till försoning. Vi skulle alltså försonas genom att jag kom ner till henne och visade henne läxan! Genom att jag gjorde henne en tjänst. Det var naturligtvis absurd! Åtminstone ur mitt perspektiv.

Jag stoppade det där brevet i kavajfickan och lät saken bero. Hon kunde gott sitta därnere i sin lägenhet, vänta förgäves och tycka synd om sig själv. Faktiskt: kände jag inte rentav en viss tillfredsställelse över det?

Dagen därpå, också före första lektionen, dök Johannes upp på nytt. Han såg sammanbiten ut. Nu hade han ett muntligt meddelande. Om jag inte kom ner till Maggan före lunch skulle hon ta livet av sig!

– Det är bäst att du går! Johannes såg hotfull ut. Det gjorde mig lite osäker. Kanske var det allvar?

Jag gick ner till Maggan på lunchrasten. Hon låg hopkurad på sin säng, men fullt påklädd. Hon såg verkligen förgråten ut och höll en näsduk knuten i handen. Jag blev stående avvaktande på tröskeln till hennes rum, utan att säga någonting.

– Kom och sätt dig här på sängen, befallde hon, fast med sprucken röst, och klappade med handen på sängöverkastet.

Jag gick och satte mig på hennes säng, men långt ner mot fotändan. Fortfarande utan att säga någonting.

– Älskar du mig?

Så frågade hon alltid. Det var ganska jobbigt, för jag visste egentligen inte riktigt vad det innebar att älska. Kunde inte relatera det till någon särskild känsla inom mig. Hade naturligtvis skuld känslor för det. Vid det här laget hade dessutom frågan blivit närmast retorisk, vanemässig. Jag förväntades alltid svara ja.

– Det är kanske lite svårt efter vad som hänt, svarade jag diplomatiskt. Genialt diplomatiskt! Det insåg jag i samma ögonblick jag sagt det. Nu borde ju den där ursäkten kunna komma spontant för örfilen jag fått inför mina kamrater. Men den kom inte. Det blev bara tyst. Längre. Det såg för ett ögonblick verkligen ut som om hon hade något på tungan, Maggan, men det kom inte över hennes läppar. Sedan blev hennes ansikte alldeles uttryckslöst. Men något borde väl ändå sägas om vad som hänt? Eller...? Inte...? Vi borde väl tala om saken, åtminstone, om hon nu tyckte att det var jag som felat, att jag verkligen var värd den där örfilen? Nej, det var bara tyst. Maggan låg och stirrade framför sig, rakt ut i rummet, med näsduken knuten i handen framför munnen. Jag väntade... Kanske hade jag trots allt, i min iver att ta mig an Amanda, behandlat Maggan illa och nonchalerat hennes känslor? Jag var nästan beredd att erkänna det. Men Maggan förekom mig. Till sist sade hon, mycket tyst:

– Om du ska kunna vinna tillbaka mig nu måste du nog anstränga dig lite!

Jag blev alldeles häpen. Vinna tillbaka? Vem har talat om att vinna tillbaka? Och måste jag anstränga mig? Skall *jag* anstränga mig för *hennes*? Som om hon vore världens centrum! Jag var förresten inte alls säker på att jag ville ha Maggan tillbaka. Det var åtminstone helt beroende av om jag fick den där ursäkten eller ej. Vore det inte lika mycket på sin plats att *hon* ansträngde sig för *mig*? Nej, Maggans tankar rörde sig tydligen i helt egna banor:

– Jag trodde nog att det var slut emellan oss, efter vad som hänt!

Maggan tittade upp på mig, förskräckt:

– Slut är det väl inte?! Jag ville bara göra en markering!

— Och jag accepterar inte en markering som består i att jag får en örfil inför mina kamrater! Om jag inte får en tillfredsställande ursäkt för den där örfilen så är det nog slut mellan oss.

I det ögonblicket märkte jag att jag blivit alldeles hård och kall inom mig. Och att Maggan där på sängen var en mycket främmande varelse för mig. Vad gjorde jag överhuvud taget här, i det här rummet?

— Men varför kom du då hit ner? Om det är slut — mellan oss? Maggan kunde knappt få fram det där sista. Hon hulkade när hon sade det: "slut — mellan oss".

— För att du hotade med att ta livet av dig! Och för att du ville veta engelskaläxan!

Nu var jag hjärtlös och ironisk, det kände jag ju.

Då började Maggan gråta, först förtvivlat, sedan mera stilla. Hon torkade tårarna emellanåt med sin näsduk, som vid det här laget såg ganska solkig ut. Snörvlade. Sådär var hon verkligen ingen vacker syn, Maggan. Det här var bara pinsamt. Jag önskade verkligen att jag var någon helt annanstans. Och nu blev det tyst länge mellan oss.

Men plötsligt hade Maggan tydligen kommit på en utväg att slippa uttala den där ursakten och ändå vinna tillbaka mig. Hon ändrade ställning i sängen, rullade över på rygg, lyfte lite på överkroppen med hjälp av armbågarna och tittade ner på sin kropp, sedan upp på mig. Försökte sig på ett leende genom tårarna:

— Om du vill, bara om du vill förstås, får du röra mig mellan benen. Men bara lite, med handen.

Och för att ytterligare understryka att hon bjöd på det särade hon lite på benen.

Så gick det till när Maggan och jag försonades. En ursäkt fick jag aldrig, men något tyckte hon tydligen ändå att hon måste erbjuda. Det blev mitt livs första sexuella erfarenhet, eller vad man nu ska kalla det. När jag tänker på det efteråt inser jag ju hur sjukt det var att jag ställde upp på det där. Jag kan bara urskulda mig med att jag, ung och alldeles oerfaren som jag var, var så fruktansvärt nyfiken på flickor, nyfiken på deras kön. Men jag undkom åtminstone att svara på den där obehagliga frågan: "Älskar du mig?"

Efter det fick jag en sådan egendomlig, ja olustig känsla av att jag var uppbunden, att jag var skyldig Maggan något, att jag borde visa tacksamhet. Som om hon gjort ett stort offer för min skull. Men jag hade ju inte velat ha ett offer, jag ville på sin höjd få en ursäkt.

*

Några dagar senare ringde Maggans mamma, tant Alice, och bjöd hem mig på mellanmål och middag följande lördag. Hela familjen skulle samlas, och de räknade ju numera med mig som en familjemedlem, sade hon. Familjemedlem? Jag var naturligtvis lite förvånad, undrande över det, riktigt så var det väl inte. Vad var det som pågick, egentligen? Och varför ringde tant Alice personligen, hon hade väl kunnat bjuda mig genom Maggan? Men jag tackade ja.

Lördagseftermiddagen var helig i den där familjen. Vid mellanmålet i vardagsrummet, alltid med té och nybakade kanelbullar, skulle hela familjen utan undantag vara samlad. Det fanns överhuvud taget många regler i den där familjen, närmast tvångslika regler som upprätthöll enheten och familjegemenskapen. Men accepterade man gränserna och höll man sig bara inom riktmärkena så var det ändå trevligt.

Men nu gick det fel! För mig. På punkt efter punkt blev det fel.

Vi satt och pratade om böcker. Jag hade ett intresse som jag delade med tant Alice. Böcker. Jag hade haft med mig en liten biografi om Goethe som present till tant Alice, som älskade Goethe. Nu satt hon och bläddrade i boken och läste ibland högt, högt för oss alla, när det var något hon fäste sig vid.

Då tog jag mig för, helt aningslöst, att berätta en lite lustig eller kanske egentligen makaber historia om Goethe och Schiller som jag läst någonstans, kanske hos Eckermann. Det var ju uppenbarligen så att Schiller inte hade lika lätt att hitta ord och skriva ledigt som Goethe. Nu hade Goethe kommit på besök hos Schiller vid ett tillfälle då denne inte var hemma. Inne i Schillers arbetsrum kände Goethe en egendomlig lukt som han inte förstod varifrån den kom. Ensam som han var gick han runt och letade i rummet. Till sist drog han ut en skrivbordslåda, och där, där hittade han källan till odören. Där låg ett par ruttna äpplen. Efteråt fällde Goethe den egentligen ganska elaka kommentaren om sin författarkollega:

– Han kan nog inte skriva utan lukten av ruttna äpplen!

Tant Alice skrattade hejdlöst. Då avslutade jag, för min sympati låg egentligen hos Schiller:

– Visst var han elak, Goethe!

Tant Alice blev alldeles tyst. Hon blev sittande med boken i handen. Tyst. Mörk som ett åskmoln i ansiktet. Sedan slog hon ihop boken med en smäll, slängde den på bordet, reste sig och gick.

Maggan såg först undrande, sedan helt förfärad ut. Så reste hon sig, även hon, och skyndade efter sin mamma ut i köket. Kvar satt jag, förvånad, naturligtvis oroad. Hade jag sagt något fel? Jag tittade runt omkring mig. Alla de övriga i familjen satt kvar i vardagsrumsmöbeln, djupt nersjunkna, tysta, såg besvärade ut. Vad hade jag sagt för fel? Maggans pappa satt med halvslutna ögon, han hade fått samma frånvarande uttryck som hemma hos Fischers, det såg ut som om han nästan sov. Och Maggan? Det var egendomligt att se henne så där. Springande efter sin mamma. I skolan var hon annorlunda, Maggan, självsäker och framåt, ja nästan i käckaste laget. Det var sådan jag lärt känna henne, det var så jag tyckte om henne. Här hemma höll hon låg profil, kändes grå och färglös, förhöll sig avvaktande, överslätande, ja hon var ju rent servil.

Efter ett tag kom Maggan tillbaka från köket. Hon gick med snabba steg, med fötterna utåt. Numera lade jag allt oftare märke till det: att hon gick med fötterna utåt, Maggan.

– Mamma hälsar och säger att Goethe kunde väl inte hjälpa att han kunde skriva utan lukten av ruttna äpplen, han var ett geni, och det var han medveten om. Varför skulle han låtsas om annat? Det vore ju hyckleri!

Jag var helt förstummad. Jaså, var det *det* som sårat tant Alice:

– Jaha, ja, förlåt då, det var ju inte min mening att säga något sårande om Goethe!

– Säg det till mamma! Maggan kastade sig trotsigt, uppenbart ond på mig, ner i soffan. Hon hade uppenbarligen tagit sin mammas parti i den här konstiga historien.

Samtalet kom mycket långsamt igång efter det. Maggans pappa började tala med sina pojkar om deras kanoter och om annat som intresserade dem. Där var jag helt utanför och förhöll mig tyst. Kände mig osäker på situationen, utanför, kanske var jag rentav önskad efter det här?

Till sist kom Maggans mamma ut från köket och kungjorde att middagen var serverad. Vid bordet kom vi återigen in på böcker, det var Maggans mamma som ledde in samtalet på det. Försiktigt vågade jag yttra mig igen, osäker som jag var. Jag berättade om min kärlek till böcker. Jag berättade hur jag brukade ägna flera timmar i veckan, efter skolan, åt att botanisera i hyllorna på Hedbergs bokhandel inne i Djuphamn. Det var ju en gammal, väletablerad bokhandel med stort sortiment.

– Jag blir alltid illa behandlad där, i den där boklådan, föll tant Alice in, med sur min.

– De är alltid ovänliga där.

– Det förstår jag inte, sade jag spontant. – Mot mig är de alltid vänliga.

Återigen blev det tyst. Tant Evelyne blev sittande, dröjande med kniv och gaffel i händerna, höjda i luften, men alldeles stilla. Jag tittade bort mot Maggan. Hon såg återigen alldeles förskräckt ut. Nu hade jag sagt något dumt igen. Till sist tog Maggans pappa upp samtalet igen, om en kanotutflykt, med pojkarna. Men tant Alice förhöll sig tyst under resten av middagen. Hon bjöd runt maten en gång till, men utan att säga ett ord. Tvärtom snörpte hon på munnen åt mitt håll. Maggan dukade av, satte fram efterrättstallrikar, tog in efterrätten. Jag kände mig mycket olustig. Vad var det som pågick? Brukade det vara så här även när familjen var samlad utan gäster?

Efter middagen drog Maggan in mig i sitt rum, vände sig mot mig och tog med båda händerna tag i mina kavajslag.

– Varför förolämpar du mamma hela tiden? Om hon blir ovänligt bemött på Hedbergs bokhandel så blir hon det! Du insinuerar ju att det beror på henne! Att hon på något sätt är otrevlig! Medan du däremot alltid blir vänligt bemött!

Jag satte fram foten och sköt till dörren till rummet för att vi skulle kunna prata ostört. Inte för att jag hade så mycket att säga till mitt försvar, men nog verkade väl tant Alice ganska lättretlig! Inte var de otrevliga på Hedbergs bokhandel! De var ju åtminstone tio anställda, inte kunde väl allesammans vara otrevliga?

I samma ögonblick flyger dörren upp, med våldsam kraft. Den träffar mig på handen och det gör hemskt ont. Tant Alice rusar in. Hon stöter undan Maggan och väser, vänd mot mig:

– Här i huset stänger vi inga dörrar! Här har vi ingenting för oss som inte kan ske öppet. Här smusslas inte med någonting! Det gäller allt! Man smusslar inte med något! Har ni förstått det? Tror ni inte jag känner på mig vad som pågår? Bakom min rygg! Men det blir ingenting av med det! Förstår ni det?

I det ögonblicket ville jag bara sjunka genom jorden. Det här var för mycket. Tanten var ju galen! Den här situationen var för svår för mig. Den kunde inte redas ut. Jag ville bara fly. Jag gick ut i hallen och letade fram busstidtabellen i kavajfickan. Maggan följde stum och stukad efter. När jag konstaterat att det skulle gå en buss en halvtimme senare och att jag skulle hinna ta mig till busshållplatsen innan dess sade jag bara ett kort hej till Maggan och gick. Vågade inte ens röra henne till avsked. Hennes mamma hade ställt sig emellan oss. Ohjälpligt. Maggan stod kvar på trappan, med ytterdörren lite på glänt, och tittade efter mig när jag gick. Hon såg skamsen och ledsen ut. Naturligtvis!

Och jag, jag skulle väl aldrig mer våga röra vid Maggan. Inte efter det här. I alla fall inte förrän vi var gifta, och aldrig under tant Alices tak. För det var tydligen detta det handlade om. Ja, det kändes på något underligt vis som om vi blivit — på något mentalt sätt — och grovt uttryckt — kastrerade.

På måndagen fick jag brev, ett helt kort meddelande, från Maggan:

Pappa blev ledsen för att du bara försvann. Han blev faktiskt riktigt besviken. Han skulle velat säga adjö. Han tycker att du är trevlig, ja han tycker verkligen om dig.

Jag älskar dig. Älskar du mig? Maggan

Nu, däremot, nu fick det vara slut mellan oss, mellan Maggan och mig. Maggan tillhörde sin mamma. Jaha, då fick det väl vara så.

*

Så kom de fantastiska idrottsdagarna. Och mitt sammanbrott. Eller vad det nu var. Någon vecka efter studentexamen ringde mig vår gamla, pensionerade gymnastiklärare, Verner Wallgren, älskad av alla. Det var han som tillsammans med min äldre bror och hans klasskamrater en gång startade skolans roddarförening. Nu tänkte man ha två idrottsdagar på skolan, på torsdagen och fredagen följande vecka. Anledningen var att skolmästerskapen på distriktsnivå i handboll skulle gå av stapeln just i Djuphamn. Många av skolans elever i skilda klasser var så engagerade i detta att det var bättre att inställa undervisningen och anordna allmänna idrottsdagar istället. Eleverna skulle själva få välja vilken idrott de ville engagera sig i. Och alla skolans idrottsföreningar erbjöds att bjuda in eleverna till just sin aktivitet. Självklart borde roddarföreningen engagera sig. VW, som vi kallade Verner Wallgren efter begynnelsebokstäverna i hans namn, bad mig att stå för arrangemangen där. Jag gick ju ändå bara och skräpade i väntan på skolavslutningen.

Naturligtvis ställde jag upp. Jag övertalade min brors flickvän, som kunde rita roligt och iögonfallande, att måla affischer. Vi klämde upp affischer överallt, på varenda anslagstavla. Och bredvid dem anmälningslistor, där eleverna fick anteckna sig lagvis, fyra i varje lag, för femtiominuterspass i våra fyra båtar. Med åtta pass på varje båt och dag i två dagar skulle vi kunna göra 64 turer med sammanlagt 256 roddare. Som coxar engage-

rade jag de övriga fyra i skolmästarlaget, Willy Murray, Ola Enkell, Christer Dickson, Eskil Franck. Fyra av oss skulle coxa och en stå på bryggan som instruktör, administratör och tidtagare. Varje femtiominuterspass skulle nämligen avslutas med en tävling mellan de tre inriggade båtarna på en tusenmetersbana från Fredriksverk, fästningen ute i hamninloppet, in till klubbhuset. Den mera ömtåliga utriggade båten hade vi reserverat för gymnasister, dessutom sådana som rott tidigare. Och utriggarens roddpass försköt vi så att båten inte skulle riskera att kollidera med de tyngre inriggarna. Ett par tjejer i min klass tog på sig att servera kall blåbärssoppa och skeppsskorpor till alla som rodde, och var och en som rott skulle dessutom få ett intyg som bevis på att man deltagit i idrottsdagen.

Anmälningar till rodden haglade in. Listorna svämmade över av namn. Efter ett par dagar hade över 300 elever lyckats organisera sig till lag och antecknat sig. Vi fick utöka programmet till tio pass om dagen och köra kvällstid. Det verkade inte göra någonting, även det var man beredd till. En tredjedel av skolans elever valde alltså rodd som sin aktivitet de här idrottsdagarna. Det var lika märkligt som det plötsliga intresset för elevrådsarbetet någon månad tidigare.

På eftermiddagen före idrottsdagarna samlades vi nere i klubbstugan och diskuterade igenom programmet och planerade minutiöst. Entusiasmen var stor. Kronometrar och en startpistol hade vi lånat borta på idrottsplatsen, start- och målflaggor likaså. Bojar för start och mål placerades ut i vattnet efter anvisningar från hamnkontoret. För säkerhets skull provrodde vi i lagom sakta mak under tidtagning för att avgöra träningsrundans längd. Det lag som inte ville delta i den avslutande tävlingen skulle naturligtvis inte tvingas till det. Två roddmaskiner hämtades från gymnastiksalen och drogs på kärra efter cykel ut till klubbhuset och placerades på stranden där. Tre megafoner lånades från brandkåren, den fjärde var min brors i mässing. En verktygslåda samt reparationsmaterial och även första förband skaffade vi också fram ifall en katastrof skulle inträffa. En trädgårdsslang som gav färskvatten till blåbärssoppan drogs ner från en villa på höjden ovanför klubbhuset. Stora grytor hämtades från skolköket och ställdes upp ute i naturen, skorporna inköptes.

Första idrottsdagen kom. Vädret var strålande. Vi var på plats klockan sju på morgonen, öppnade klubbhuset, bar ut båtarna, gjorde oss beredda för anstormningen. Klockan åtta kom de första eleverna, och efter en kvarts instruktioner vid roddmaskinerna och ute på bryggan gick de första båtarna iväg. Fyra båtar på en gång! Jag glömmer aldrig den synen, jag stod själv kvar på land som instruktör och såg dem med ett par trevande årtag glida ut från bryggan med flaggorna spelande i aktern. Det var helt enkelt underbart!

Förmiddagen gick, och allt fungerade som smort. Ibland var det visserligen någon som kom för sent till sitt pass, men det var inte svårt att fylla upp båtarna. Många som dröjde sig kvar stod beredda och ville ro på nytt. Blåbärssoppan blev populär, och alla gick omkring med muggar i händerna och alldeles blåa om läppar och tänder. Ovana roddare stänker en hel del, kläder blev våta, och ett klädstreck arrangerades för dem. Det såg ut som ett flaggspele mellan tallarna. Våtast av alla blev naturligtvis vi coxar, som satt

i aktern och träffades av störtskurar av vatten från årorna. Men vi var beredda, vi hade våra väskor fulla av ombyten. Däremot hade vi inte tänkt på att vi skulle tappa rösten av allt ropande av takten och allt kommandogivande, så vi fick skicka iväg någon som köpte halstabletter. Tjejerna vid blåbärssoppan var sådana som föredrog att vara funktionärer framför att själva idrotta och därför gjorde de allt vi bad dem om. Solen brände och gjorde oss snabbt knallröda i ansiktet, kläderna åkte av, och emellanåt tog vi oss ett dopp vid sandstranden bredvid bryggan. Det feta saltvattnet torkade in och lade sig som en grå massa i håret. Vinden var frisk men alldeles ljummen, ja, alltihop var helt enkelt underbart.

Till och med narcisserna kom ner och rodde. De kom gående i sakta mak, liksom motvilligt, genom skogen, taniga och bleka, iklädda fantasilöst ljusblå, lite urvuxna träningsoveraller och några dessutom med ylletröjor som hängde som kjolar runt benen på dem. Det såg varmt och påpälsat ut för att vara på sommaren, och inte lättade de på kläderna heller i värmen, inte ens efter rodden, när de var alldeles våta. De var extremt fumliga vid årorna, de kunde inte koordinera roddtagen och slutade att ro när det passade dem. Och redan i förväg förklarade de att de inte ville delta i någon tävling. De bar sig helt enkelt åt som sippa, gnälliga fröknar som egentligen inte alls ville delta. Jag lyckades undkomma att coxa dem, Willy Murray tog på sig dem istället. När de väl var i land igen och i vild oordning steg ur båten, som därvid gungade till betänkligt och framkallade rena paniken, vinkade Murray till sig mig. Jag gick fram till honom, han satt ju kvar i båten, böjde mig ner och frågade honom om något var fel.

– Nej då, sade Murre och flinade, men de här narcisserna, de inte bara slokar, de är helvissna!

På eftermiddagen kom gamle VW ut till klubbhuset stödd på sin unga hustru. De hade lyckats övertala taxichauffören att våga sig på att köra ner på den gropiga sandiga skogsvägen nästan ända fram till bryggan. VW trodde inte sina ögon! Han som älskade ungdom och idrott, han som startat den här föreningen och kämpat i motvind för dess överlevnad, som lett insamlingarna till alla båtarna, han fick nu sin belöning för all möda. Han fick skåda en aktivitet och en glädje här på stranden och på bryggan och i båtarna som han säkert aldrig hade kunnat drömma om. Antagligen var han lättrörd av sin sjukdom, han hade fått en hjärnblödning efter det att han gift om sig, men när han stod där längst ut på bryggan, som en vackert åldrad lejonhane, trillade tårarna nerför kinderna på honom. Vi låtsades om ingenting.

Framåt kvällen kom en väldig skara från handbollsturneringen ner till roddklubben för att titta. En del av dem ville pröva att ro och vi bokade in dem senare på kvällen. Vi fick hålla på till framåt tio, och på så sätt fick vi se solen gå ner i havet, som nu alldeles stillnat. När vi tagit in båtarna, sköljt ur och torkat dem och stängt luckorna på klubbhuset för natten var det nästan mörkt, så mörkt det nu blir en försommarnatt. Vi var så utmattade efter dagen att vi vacklade och valde att leda våra cyklar hem genom Strandparken. Men vi var lyckliga, och mycket hesa.

*

Följande dag, fredagen, gick lika bra. Vädret var strålande. Solbrännan hade börjat skifta färg från rött till brunt. Vi kände oss vindbitna och rentav urblåsta. Friska, rena, rakt igenom. Nu fick vi hjälp från skolköket med mera soppa och skorpor. För vår egen ekonomi hade sprängts. Och nu hade vi kommit på, att vi naturligtvis skulle passa på att ta upp medlemskap till föreningen i samband med rodden. Vi fick närmare femtio nya medlemmar den dagen, och därmed blev vi, näst efter fotbollen, skolans största idrottsförening.

På eftermiddagen, som ett av de sista lagen, kom Karin cyklande på sin vinröda gamla damcykel genom skogen ner till klubbhuset. Hon hade med sig tre andra tjejer från sitt handbollslag. Ja, de ville ro. Det var alltså Karin från Maddes fest för nu så länge sedan. Jag visste att hon skulle komma, jag hade sett hennes namn på roddarschemat. Jag hade i hemlighet sett fram emot det där. Medvetet hade jag avstått från att coxa hela eftermiddagen för att kunna yrka på att få ta hand om just dem utan att det väckte några misstankekar. Det var fyra vältränade tjejer som klädde av sig sina träningsoveraller på stranden och steg i båtarna i blåa shorts och vita blusar. Det var ett nöje att ro med dem! De fattade vad det gällde, de kom ihåg kommandona, de var samspelade och vakna. De kunde ro från första årtaget.

Karin, som hade rott förut, hade jag placerat närmast mig i aktern, för att de andra skulle kunna följa hennes årtag. Där satt hon nu och skrattade mot mig och tog mig på allvar samtidigt, medan hon rodde för alla krafter. Här var det ingen som stänkte vatten på coxen ens på skämt, men ändå: när vi fått upp farten och rodde snett mot vågorna stänkte vattnet från fören över oss, kallt. Det väckte jubel och vilda skrik.

Det var nu det hände! När man ror lägger man under första halvan av årtaget kraften i benen, genom att man sträcker benen med stöd mot fotbrädan och rullar baklänges på den hjulförsedda sitsen. Andra halvan av årtaget, som ju alltid skall vara så långt som möjligt, till det momentet får man kraft genom att böja ryggen bakåt och med armarna dra in årans handtag i magen. Man spänner musklerna i axlarna och bröstkorgen. Just i det momentet inträffar det otroliga: den översta knappen i Karins blus går upp och blusen glider isär. Och plötsligt, bara en meter framför mig ser jag för första gången i mitt liv skymten av två vackra unga knoppande solbrända flickbröst. Det var det vackraste jag någonsin sett!

Karin slutade omedelbart att ro. Jag ropade "Ligg!" – och alla vilade på sina åror. Karin knäppte sin blus, såg generad men ändå lite road ut och sade:

– Förlåt, men jag kunde faktiskt inte hjälpa det där!

Så rodde vi igen och fick upp farten på nytt, och efter ett tag ser jag att Karins knapp gått upp på nytt. Varje gång hon böjer sig bakåt blottas hennes bröst för mig. Hon har tydligen redan lagt märke till det, och när hon ser min blick säger hon bara, utan att sluta ro:

– Det går inte att göra någonting åt, det får vara så, jag bjuder på det!

Och så skrattade hon och tog i extra hårt med åran och tvingade de andra att följa efter. Och jag anpassade taktgivningen efter henne.

Efter träningsrundan, till sist, lägger vi oss och vilar och väntar på de andra för den avslutande tävlingen vid startbojen i skuggan under fästningsmurarna ute i hamninloppet. Svetten lackar nerför ansiktet på tjejerna av ansträngningen och kläderna klibbar fast under armarna. Det är lite ovant och känns lite egendomligt för mig att se svettiga tjejer. Karin knäpper, i distraktion vid det här laget, knappen i sin blus medan hon spejar över vattnet. Vi får vänta ett tag på de andra båtarna. Under tiden sitter jag och tittar på Karin. Hennes armar är lite fjuniga och vattendropparna som fastnat i fjunet glittrar i solen. Hur kan en människa vara så vacker? Och utan att vara medveten om det i varje ögonblick?

När till sist alla tre inriggarna ligger sida vid sida invid startbojen, signalerar jag in till land med flaggan bakom mig att vi är klara för start. Svaret från stranden kommer omedelbart. Den svartvitrutiga startflaggan därinne på bryggan går i luften och sveper fram och tillbaka i luften. Vi ligger startklara med årorna. Efter några sekunder: flaggan höjs i luften och blir dröjande där. Vi vrider våra åror i vinkel mot vattenytan så att bladen snuddar vid vattenytan. I nästa ögonblick sänks flaggan och bråkdelen av en sekund därefter hör vi startskottet. Men då är vi redan iväg.

Det är svårare att ro när man har vågorna från sidan, som nu från styrbord, utifrån havet. Det blir en rörelse i båten som gör det svårt för alla att bedöma hur djupt man ska sänka årbladen, och styrbordsroddarna, som har större vågor att parera, får en svårare uppgift än babordsroddarna. Så länge vi var i lä under fästningen var det inga problem, men när vi fick öppen sjö gällde det att byta teknik. Djupare med årorna och större kraft i varje årtag för att kompensera den långsammare takten. Tjejerna förstod själva att ändra teknik. För den ledande båten gäller det att skapa lite oreda i vågorna för de följande båtarna med hjälp av kölvattensvallet. Förargligt är det när någon väljer att lägga sig i lugnvattnet precis bakom, men då riskerar man å andra sidan att förlora loppet, man måste ju gira för att komma förbi. För coxen gäller det att med kroppen balansera obalansen i båten åt babord eller styrbord, parera den ojämna kraftinsatsen på babords- och styrbordssidan och den dragning det skapar med hjälp av rodret. För oss var det inga problem, vi ledde från början, vi hade haft en perfekt start, och vi gled i mål flera båt-längder före de andra. Vid det laget hade Karins blus för länge sedan glidit upp, men nu var det viktigaste att vinna tävlingen, och hon hade rott som en amazon. Hon var en syn för gudar, Karin! När vi avslutat loppet, retfullt hälsat de andra med årorna resta i luften och sänkt dem igen och man dragit in oss mot bryggan, ja, då var jag hejdlöst förälskad.

När man lämnar en sådan här båt, håller man årorna så att de vilar över bryggan för att det skall bli lättare att hålla balansen vid urstigningen. Sedan stiger man ur i tur och ordning från fören, ettan, tvåan, trean, fyran, med bestämda fotplaceringar, för att inte båten skall välta. Coxen går sist. När jag stiger upp på bryggan, knäpper Karin som bäst sin knapp i blusen, återigen, medan hennes kamrater häpet tittar på. De undrar natur-

ligtvis vad vi haft för oss — hon och jag — där vi suttit mitt emot varandra i aktern, utom synhåll för dem.

— Är det inte så att det vinnande laget ska kasta sin cox i sjön efter rodden, frågar Karin med hög röst och tittar först på mig och sedan på sina kamrater och de övriga på bryggan.

— Det kan han nog behöva, han verkar lite upphettad av den här rodden!

Ögonblicket efter har de gripit mig i armar och ben, gungat mig hejdlöst över den kantiga cementbryggan med uppstickande armeringsjärn och — ett, två, tre, fyra, sedan med jubel — kastat mig i vattnet. När jag tänker på det här efteråt ser jag för min inre blick alla bubblorna i vattnet och min egen mörka kropp sprattlande i det grumliga hamnvattnet. När jag kom upp till ytan igen valde jag att inte försöka komma upp på bryggan igen, för där stod de tätt mot cementkanten och skrattade åt mig, beredda att mota bort mig om jag försökte, utan jag simmade mot stranden inne i viken.

Det var ju inte djupt där, utan snart kunde jag gå på havsbotten, i sand. Jag minns att jag skrattade, för jag var så lycklig inom mig, för att jag i det ögonblicket deltog i själva livet, för att jag var förälskad och för att jag blivit kastad i vattnet. Jag kände mig omtyckt. Man tyckte om mig rakt upp och ner, precis som jag var när jag var mig själv.

Av motståndet i vattnet vacklade jag upp mot stranden, kanske också för att jag skrattade så hejdlöst, för att jag var lycklig, och för att jag var dödens trött i hela kroppen. Snart nådde vattnet bara till knäna. Jag var nästan uppe på stranden. Långt därborta stod de andra på bryggan och tittade på mig, där jag skrattande skvätte vatten omkring mig. Plötsligt trampade jag på något halt, kanske en hal sten eller en vattendränkt bräda som blivit liggande på botten. Jag flög på huvudet i strandkanten och hamnade med huvudet under vattnet, slog emot något. Jag kravlade mig upp igen och kröp på alla fyra de sista meterna in till stranden. Fortfarande skrattande. Där blev jag liggande. Efter ett ögonblick, minns jag, drog jag upp benen mot kroppen, så att jag låg liksom i fosterställning. Så låg jag kvar. Skrattade jag? Eller kanske grät jag? Grät jag för att något smärtade? Jag vet inte.

Så märkte jag att jag såg rött, eller snarare rosa, med mitt vänstra öga.

De andra kom springande från bryggan, ropande. De samlades runtomkring mig allihop. Jag såg bara en massa ben. Jag försökte titta upp på dem, men mitt vänstra öga envisades med att bara se rött. Men jag skrattade i alla fall.

— Herregud, han blöder ju! Han har gjort illa sig! Nu föll de på knä runtomkring mig så att jag kunde se deras oroliga ansikten.

— Det är ingen fara med mig, jag måste bara sluta skratta. Himlen är alldeles rosa!

— Det är mitt fel, Simon! Förlåt! Kan du förlåta mig? Jag hör Karins röst bland alla de andras. — Vi skulle inte kastat dig i vattnet.

— Nej då, det är inte någons fel, jag ska strax resa mig upp! Det är bara så skönt att ligga här i sanden.

— Hämta något att torka av honom med! Det är återigen Karins röst. Någon kommer med en handduk och torkar mig i pannan och försiktigt i ögat.

– Gör det ont, Simon? Du har slagit dig i pannan!

Någon trycker handduken mot min panna för att stoppa blodflödet.

– Nej då, det är ingen fara. Det gör inte ont, inte det minsta! Jag vill bara ligga här och vila lite, sedan ska jag resa mig upp och fortsätta ro, jag kan ro hela natten om det behövs. Det är bara så skönt att ligga här och vila lite.

– Du har ett stort sår i pannan. Du måste ha trillat mot en sten eller så. Jag är så ledsen! Gör det ont? Återigen hör jag Karins röst.

– Nej, det gör inte ont! Lägg av nu, så att jag kan sluta skratta!

Jag blir irriterad och tar över handduken i pannan själv med ena handen och reser mig upp på armbågen.

– Det är bra nu, ni kan gå och fortsätta med ert. Jag går upp till klubbhuset och torkar av mig och tittar mig i spegeln. Om jag inte trillar omkull på vägen först, förstås, av skratt.

Alla börjar resa sig och tar några tvekande steg tillbaka. Stirrar oroligt på mig. Så reser jag mig långsamt och blir stående, lite vacklande. Och så börjar jag skratta igen och tar mig för huvudet.

– Så djävla roligt är det väl inte, säger Karin och tittar mig i ansiktet. Tar undan luggen med handen. – Du blöder ju, du måste nog till sjukhus, du har kanske fått hjärnskakning! Har du ont?

Jag börjar gå uppför stranden mot klubbhuset. Karin följer tvekande efter. De andra går åt sitt håll. Halvvägs upp mot huset vänder jag mig om och ropar ut över stranden, mycket högre än nödvändigt:

– Ni måste hålla schemat!

Jag ser åtminstone trettio ansikten stirra häpet emot mig, alla rörelser har för ett ögonblick stannat upp, roddarna vid sina åror, flickorna vid blåbärsgröten. Då vänder jag mig om, skrattar åt dem för att de ser så löjliga ut, allihop, och fortsätter upp mot klubbhuset. Konstigt! Det var som om jag inte hade kontroll över mina känslor!

Uppe i omklädningsrummet sjunker jag ner på en bänk och sitter där med handduken mot pannan, ömsom tillbakalutad och ömsom med huvudet i knäet. Karin står tyst och bara tittar på.

– Gör det verkligen inte ont, frågar hon till sist. – Det måste göra jätteont! Det borde sys!

– Det gör inte det minsta ont! Det är hemskt vad du tjuvar! Det gör inte ont!

– Det måste göra ont, annars är det något konstigt, något allvarligt! Jag är hemskt ledsen, Simon, att vi kastade dig i sjön. Det var mitt fel! Helt och hållet mitt fel, det här!

– Det var bara kul! Vi har vunnit massor med tävlingar, ju, men aldrig har någon kastat mig i vattnet för det! Det var kul! Jag skrattade ju!

Efter ett tag reser jag mig upp och lättar på handduken.

– Titta, nu slutar det att blöda! Det står en förbandslåda därborta under bänken. Kan du ta fram den och se efter om det inte finns ett plåster.

Karin tar fram förbandslådan, öppnar den och letar fram en kompress.

– Ta och vät handdduken med lite färskvatten och torka av det värsta blodet, är du snäll, eller hämta en spegel, så kan jag göra det själv. Det finns en flaska vatten i min väska.

Karin gör som jag säger, hämtar vatten och torkar bort blodet runt såret. Jag håller upp spegeln framför mig och stirrar in i ett helt främmande ansikte:

– Fy fan, så jag ser ut!

Och då menar jag helhetsintrycket, såret vågar jag inte riktigt titta på.

– Gör det verkligen inte ont?

Jag orkar inte svara.

– Det borde göra ont, säger Karin och trycker fast kompressen över såret med ena handen medan hon försöker dra ut lite sårtejp med den andra, med munnen till hjälp. Jag hjälper henne med tejp. När det är klart reser jag mig upp och torkar av mig allt halvlevrat blod som är kvar, stående framför spegeln. Till sist ser jag riktigt hyfsad ut. Fast färskt rött blod har börjat tränga fram genom den vita kompressen.

Så tittar jag på Karin:

– Dina kläder är ju alldeles förstörda! Du är ju alldeles blodig, du också.

– Ja, jag ska hämta lite ombyte strax. Du då, du ser ju ut som om du badat i blod!

Jag ser mig om efter min väska, och när jag väl upptäcker den under bänken går jag och hämtar ett par träningsoverallsbyxor. När inte Karin vänder sig bort drar jag – efter lite, nej efter mycket tvekan – ändå av mig mina våta shorts och drar snabbt på overallsbyxorna. Sedan drar jag försiktigt min blodiga T-shirt över huvudet. Karin bara står och tittar på mig, ser handfallen ut. Men sedan hjälper hon mig att dra en ren och torr tröja över huvudet.

Då skrattar jag till igen, men mera sansat, och nu känner jag att i och med det har jag skrattat färdigt. Jag börjar gå runt i klubbhuset, vill liksom pröva hur det känns. Karin står fortfarande kvar på samma plats men vänder sig om efter mig allteftersom jag rör mig i rummet.

– När jag såg dig ligga där nere på stranden, då verkade det faktiskt som om du grät? Jag blänger till på Karin och tänker först inte svara.

– Varför skulle jag göra det? Ska du rota i mina känslor? Kan du inte säga något roligt istället?

– Då var du alltså ledsen för någonting då?

Jag orkar inte svara. Lång tystnad. Mycket lång tystnad.

– Du borde få skylla dig själv för att ingen bryr sig om dig! säger Karin plötsligt.

Jag blir stående och stirrar på henne.

– Är det ingen som bryr sig om mig?

– Nej! Tycker du? Tror du att den där Amanda bryr sig om dig? Och Maran ska vi inte tala om. Var är de idag, förresten? De är inte här. De är så djävla självupptagna. Vad får du ut av dem egentligen? Du som skulle kunna få vilken tjej som helst om du bara gick på en skoldans, varför hänger du ihop med dem? Du är så mån om dem, att Maran ska klara studentexamen, till exempel. Det vet ju alla att det är din förtjänst i så fall. Och

Amanda sen, hon har ju bara dig som sin extrapappa. Det verkar så konstigt alltihop, det ser så konstigt ut att man blir alldeles ledsen. Du borde vara ihop med någon som gör dig glad! Du ser ju aldrig glad ut! Jag tror inte att jag sett dig riktigt glad förrän i dag. Liksom fri och dig själv.

– Tack för att du bryr dig!

Jag säger det för att snoppa av henne, men jag hör till min förvåning att jag låter glad. Det ligger något i vad hon säger, även om det är ganska uppenbart att hon talar i egen sak. Hon vill tala om att hon i alla fall bryr sig. Det låter faktiskt som ett tal hon förberett. Utan att jag vetat om det har hon iakttagit mig, och nu har jag fått veta vad hon kommit fram till. Naturligtvis känner jag mig smickrad. Och jag börjar ana hur det här samtalet ska sluta. Jag blir alldeles lycklig inombords. På nytt. Den här tjejen tycker om mig och nu vill hon tala om det. Men först måste hon befria mig från konkurrenterna om mina känslor:

– Den där Amanda, varför har du tagit dig an henne, egentligen?

Nu har jag satt mig på bänken igen. Jag stirrar framför mig när jag svarar. Antagligen ser jag inte så entusiastisk ut:

– Hennes pappa har bett mig!

Men jag är ju också lite stolt över det där, att jag fått det där ansvaret att bära. Ansvar för Amanda. Det har fått mig att känna mig betydelsefull.

– Han kan väl ta hand om sin dotter själv?

På det hade jag ju inget svar. Det var ju faktiskt riktigt. Plötsligt såg jag min roll i allt som hänt under våren i ett helt nytt ljus. Jag kunde inte klart och tydligt motivera mitt engagemang i Amanda. Snabbt måste jag hitta ett bättre försvar:

– Men jag tycker synd om henne. Hon har det svårt med sig själv.

– Hur vet du det?

– Hon har gett mig ett förtroende.

– Hur då? Det låter konstigt.

Nu är jag lite osäker på om jag ska berätta det, men till sist:

– Jag har fått läsa hennes dagbok.

– Har du fått läsa hennes dagbok? Nu blev Karin osäker. – Men den handlade väl bara om henne själv?

– Nej då, den handlade inte bara om henne själv. Men den handlade om hur det som är rätt och naturligt för en människa kan vara fel och alldeles främmande för en annan.

Det där lät nog kryptiskt och diffust. Men Karin hörde väl att jag tog Amanda i försvar och att jag antydde något stort. Så hon retirerade:

– Jag är kanske inte så komplicerad och intressant som Amanda eller Maran, jag är liksom bara arbetarklass i jämförelse med dem, men jag har aldrig skrivit dagbok. Jag vill liksom leva livet, jag, jag vill inte sitta och drömma om det i en fänig dagbok.

På något sätt hade hon ju rätt även i det. Egendomligt! Här stod det en tjej framför mig, en tjej som det gick rykten kring för att hon tog ut svängarna med sin pojkvän men som kanske hade ett bra försvar för det också. Hon ville leva sitt liv, inte drömma om det.

Jag tänkte säga något erkännande om det till henne, för hon hade ju så rätt, men hon hann före. Hon gick till attack igen, precis som om hon anade vad jag just tänkt, nu med en aning förakt i rösten:

– Och knullar gör ni naturligtvis inte heller!

Hon gick verkligen ut hårt! Hon tänkte tydligen ta reda på allt om mig! Samtidigt som hon faktiskt avslöjade en del om sig själv. Det här var alltså en tjej som knullar, och som bjuder på det för att hon vill det själv och för att det är en naturlig bit av livet. Om det varit henne som jag varit tillsammans med så skulle jag i alla fall fått knulla. Det var väl på något sätt underförstått. Nästan som ett löfte inför framtiden. Och nu hade jag i min tur fått en fråga som jag måste svara på. Även jag måste avslöja mig, avslöja om jag får knulla eller inte. Och svarar jag nej, som sanningen är, då kan hon beklaga mig och på något sätt gå segrande ur samtalet. Jag har visserligen två tjejer samtidigt, men det är tjejer som inte lever livet, som bara drömmer om livet medan det går dem förbi. För att de är sippta och inte vågar bjuda på sig själva.

– Vad ska jag svara på det? säger jag generad.

– Säg som det är! Du säger nog aldrig som det är! Erkänn att det är vad du helst av allt skulle vilja. Knulla. Det vill väl alla. Egentligen. Hellre än att både ro och vara elevrådsordförande. Och ta hand om vilsna småflickor. Om du fick välja.

– Jo, du har nog rätt!

Det var allt jag kunde säga. Jag måste kapitulera. Hon visste mer om mig än jag själv, hur det nu kunde vara möjligt. Och nu var det som om hon kände att hon vunnit, att hon vunnit mig för sig, gjort en erövring, för hon gick fram och rufsade om i mitt hår, drog mig i armen och sade:

– Kom så går vi ner till de andra och ser om något behöver göras. Visst mår du väl bättre nu?

– Jo.

På flera sätt mårde jag mycket, mycket bättre.

*

Jag följde efter Karin ner till stranden. Vi slog oss ner borta vid utspisningen och tog för oss av blåbärssoppan och skorporna. Det var faktiskt första gången jag unnade mig att ta rast på hela dagen. Klockan närmade sig fem. Solen gassade och värmdes fortfarande men det var ändå på något sätt ett slags avtagande i luften. Folk började troppa av. Det kändes faktiskt lite vemodigt. Att dessa båda fantastiska dagar närmade sig sitt slut.

Karins lagkamrater kom förbi oss, ledande sina cyklar:

– Karin, vi sticker nu! Följer du med?

– Nej, jag väntar på Simon. Jag tänker se till att han kommer hem ordentligt.

Hennes kamrater tittade forskande på henne, sedan satte de sig på cyklarna och trampade iväg, utan ett ord, men med menande blickar till varandra.

Jag tog hand om det sista roddpasset för dagen. Instruerade, såg till att man kom i båtarna, tog tid på den sista tävlingsomgången, skrev intyg. Karin hjälpte till. Efteråt bars båtarna in, tvättades ur med färskvatten, vi skruvade ur dyvekan i botten och tömde ut vattnet igen genom att luta försiktigt på båten. Lacken torkades med torra trasor. Det var ett par timmars jobb. Allt fler troppade av, man skulle passa middagar, tåg, bussar.

Men Karin och jag dröjde oss kvar. Vi tog på oss att göra det sista. Vi sköljde ur blåbärsgrytorna, plockade upp alla tomma skorppåsar, återställde trädgårdsslangen, städade omklädningsrummet, plockade ihop alla anteckningar från rodden, förde in i loggboken. Vid det laget var vi ensamma kvar. Vi hjälptes åt att baxa upp den stora luckan för båtarna på klubbhusets gavel. Det var inte helt lätt på bara två man. Slutligen stängde vi fönsterluckorna och låste dörren med hänglås. Det var lätt att arbeta tillsammans med Karin, vi såg båda vad som behövde göras och gjorde det utan att prata så mycket.

Till sist var vi klara med allt. Vi tog våra bagar med kläder, lastade dem bakpå Karins cykel. Sedan ledde jag cykeln medan Karin gick tätt invid och höll i väskorna så att de inte trillade av. Vi skulle bara gå stigen fram genom skogen upp till vägen, där min pappa skulle komma och hämta upp mig med bil vid sjutiden.

Det där var en fin promenad. Vi sade nästan ingenting till varandra på hela tiden, men det behövdes liksom inte. Vi hörde på något sätt allaredan ihop. Alltsomoftast snuddade Karins kropp vid min, medan vi gick på den steniga, ojämna stigen. Ibland lade hon handen lätt på min rygg. Det var ju också ett slags dialog. En mycket laddad dialog. Mellan kroppar. Ibland tog hon tag i min tröjärm när hon halkade över någon rot på stigen. Plötsligt sade Karin:

– Förresten. Jag vågar nästan inte säga det. Du blir väl generad. Och jag vill inte vara närgången. Men därnere i klubbhuset. Jag tyckte om vad jag såg!

Jag var inte riktigt klar på vad hon menade, men jag anade. Hon fyllde i:

– När du klädde om!

Ja, naturligtvis blev jag generad. Jag tittade ner i marken, på stigen där vi gick. Kunde inte svara. Hon gjorde mig förvirrad, Karin. Var hon utmanande? Vågad? Eller var hon sådan här till sin natur? Rättfram? Jag kunde inte avgöra det. Egentligen gjorde det det samma. Jag tyckte om henne. Hon var nog bara annorlunda än jag. Egentligen var jag bara tacksam för att hon var som hon var. Det tycktes inte finnas några höga trösklar hos henne som måste forceras. Allt blev liksom enklare, lättare då. Men visst: den som vill se det så skulle väl säga att hon verkade lättillgänglig. Å andra sidan: att knappen i hennes blus gått upp under rodden, det kunde ju inte ha varit med beräkning. Jag kom nog fram till, till sist, att Karin bara var naturlig, att hon hade en naturlig inställning till kroppen. Det låg väl också nära till för en idrottstjej. Det var jag som var hämmad och pryd.

– Du ser ut som en pojke.

Riktigt vad hon menade med det förstod jag inte. Det skulle jag göra längre fram.

– Jag har aldrig visat mig naken för någon. Det vågade jag nästan bara viska fram.

Då tog Karin tag i min tröjärm igen, ett fastare tag, och så höll hon fast vid mig resten av promenaden. Som om vi i och med min beaktelse var fastare förbundna med

varandra. Vi gick tysta, båda. Någon gång då och då vågade jag kasta en blick på henne. Hon tittade ner, på stigen, för att inte trampa fel, men hon såg lite inåtvänt lycklig ut.

När vi nästan var framme vid vägen sade Karin till sist:

– Du kan väl komma över till idrottshallen i morgon och titta på handbollsfinalen? Det skulle jag tycka om! Så får du se mig spela! Det är finaldag.

– Okej, jag kommer! Jag lovar!

Sedan blev vi stående vända mot varann vid vägkanten och pratade medan jag vändade på min pappa. Karin höll mig fortfarande i tröjärmen.

Nu gjorde jag något jag aldrig gjort förut. Något jag aldrig vågat göra förut. Det var ingenting naturligt för mig, det där, att röra vid en annan människa. Men jag lyfte handen och rörde försiktigt vid Karins blonda hår. Med fingertopparna. Jag blev förvånad! Karins hår var som ett litet barns, som silke, det var tunt och mjukt som silke! Jag kan fortfarande känna det, minnet sitter i fingertopparna: hon hade ett hår som var tunt och lent som silke, Karin. Det är ett smärtsamt minne. Mina fingertoppar saknar Karins hår.

*

Till sist kom min pappa:

– Vad har du gjort?

Det är hans första fråga när han rusar ur bilen. Han hade naturligtvis blivit orolig när han redan på håll fått se mitt stora vita plåster i pannan. Han bara nickar i förbifarten mot Karin till hälsning. Men Karin hinner svara före mig:

– Han har trillat på en sten och slagit upp ett stort djupt jack som kanske borde sys. Titta här!

Så tar hon tag om mitt huvud med ena handen bakom nacken och lyfter försiktigt på kompressen med den andra så att min pappa kan se såret:

– Visst borde det sys?

Hon tittar på min pappa för att vinna gensvar. Jag känner mig som ett litet barn vars omtänksamma föräldrar samråder över dess huvud.

– Ja, det där ser illa ut! Min pappa håller med.

– Men Simon är så envis, han nonchalerar det. Det gör inte ens ont, säger han!

– Det gör inte ont, inflikar jag.

– Du vet nog inte hur det känns när det gör ont! svarar Karin.

– Vi ska kanske köra in till sjukhuset i alla fall, säger min pappa. – Tack för att du tog hand om honom. Vad heter du? Jaså, Karin? Trevligt! Jag är Simons pappa, som du förstår. Han tar Karin i hand och hälsar ordentligt.

Jag har slängt in min bag bak i bilen och sjunkit ihop i framsätet. Stänger bildörren. Karin står beredd att sätta sig upp på sin gamla röda damcykel och ge sig iväg. Hon tittar lite oroligt på mig genom bilrutan och formar munnen till en fråga:

– Ses vi i morgon?

Jag nickar till svar och ler mot henne utan att min pappa ser det. Hon trampar iväg.

Vi kör av någon oförklarlig anledning inte alls inom sjukhuset – det var som om den saken redan var glömd – utan direkt hem.

*

Min pappa sitter som vanligt tyst i bilen på vägen hem, med cigarren i mun, bolmande. Till sist lägger han cigarren i askkoppen och säger:

– Det var en trevlig flicka, det där. Naturlig! Naturlig på något sätt!

Han vrider på huvudet mot mig och väntar på mitt svar.

– Jo!

Sedan säger vi inte mer. Han röker vidare.

När vi kommer hem och även min mamma oroligt tittat på såret och slutgiltigt bestämt att vi måste åka in till sjukhuset och visa upp det, då säger min pappa retsamt:

– Det var en söt flicka som plåstrade om honom. Så det var nog bara trevligt. Äntligen har han träffat en flicka som är naturlig! Inte en sådan där komplicerad, överkänslig sak. Nej, hon var verkligen trevlig, naturlig på något sätt!

Vi åker in till sjukhuset efter middagen och jag blir sydd med några stygn. Sköterskan som gör det frågar, medan hon syr:

– Gör det ont?

– Nej, det gör inte ont!

*

På natten hade jag en dröm, en dröm som utvecklades till mardröm.

Jag gick nerför backen från läroverket tillsammans med en flicka. Jag vet inte vem det var men hon kändes väldigt bekant. Det är augusti- eller tidig septembernatt, det är mörkt. De väldiga bokarna kastar ytterligare skugga över oss. Det är ljummet i luften och lite fuktigt. Vi har varit på skoldans. Lustigt, jag som aldrig går på skoldans! Nu är dansen över och skolan redan nedsläckt.

Flickan vid min sida är söt och trevlig, jag tycker om henne. Jag känner henne väl, vi trivs ihop och vi slår gärna följe med varandra när det faller sig så. Det finns liksom inga murar mellan oss och ingen spänning eller osäkerhet, utan vi har alltid tillgång till varandra. Vi kan prata om allt.

Nu går hon bredvid mig och bubblar sorglöst och tittar upp på mig när hon väntar svar. Hon ser förväntansfull ut.

Jag å min sida, oerfaren som jag är, går med lite pirr i magen och funderar på vad man tar sig till när man följer en flicka hem efter en skoldans. Jag känner ju också hennes förväntan och glädje över situationen: att det är vi som går där tillsammans, ensamma i den mörka, ljumma sensommarnatten. Även jag känner glädje, fast också, som sagt, trycket på mig att ta något slags initiativ. Och det finns inget val. Nu är det situationen vi befinner oss i som bestämmer vad vi ska göra med varandra, man kan ju också se det så att

situationen ger oss draghjälp. Den som följer en flicka hem från en skoldans kan ju inte bara avsluta framför porten med ett svalt: "Hej, vi ses väl i morgon i skolan!" Det skulle få helt fel följder, det skulle förstöra även vänskapen. Nej, den här situationen kan bara leda till ett enda, den kommer att leda oss ett steg längre, utöver bara kamratskap.

När vi passerar den vackra franska villan nedanför backen, i hörnet på Trastgatan, tar plötsligt flickan min hand och säger:

– Kom så gör vi något spännande, jag vill göra något kul!

Och det är inte precis så att hon behöver dra mig, jag vill gärna veta vad hon har fått för ett infall. Då behöver inte jag ta något initiativ. Vi klättrar upp på muren framför villan, hoppar på stenarna upp genom stenpartiet med taklök, murgröna och något taggigt och smyger försiktigt, fortfarande hand i hand, fram till ett stort, manshögt, välvt fönster i villans souterrainplan.

– Jag har alltid fascinerats av det där fönstret och undrat vad som finns därinnanför, viskar hon. Sedan trycker hon tyst och försiktigt ner handtaget till glasdörren som är infattad i fönstret. Hårt kramande varandras händer smyger vi in.

Vi kommer in i stort rum som sträcker sig djupt in i huset. Taket är välvt i samma form som fönstret. Det hela påminner om en väldig jordkällare som förvandlats till ett slags trädgårdssalong. På golvet ligger klinkers. Och hela rummet är fyllt med gröna växter, palm- och ormbunksliknande, i väldiga lerkrukor. Där finns inga möbler. Det är behagligt varmt och fuktigt därinne. Stora hemlighetsfulla träfat står fyllda till bredden med svart vatten.

Vi smyger oss längre in i rummet, passerar en öppning till vänster som går till ett angränsande rum, och längst inne, till höger i valvet ser vi en smal stentrappa i muren som leder upp i huset. Där, längst inne i valvet, blir vi stående, flickan och jag, vända mot varandra. Det är tydligen nu det där ska hända mellan oss som situationen kräver. Och det känns lättare i den här miljön, på något sätt självklart.

– Jag vill tända ljuset, säger hon och sträcker sig fram till en strömbrytare på väggen och tänder. Det blir behagligt ljust i rummet! De fräscha och fuktiga gröna växterna glänser när de blir belysta och kastar brokiga skuggor på väggarna.

– Men är inte det lite riskabelt, invänder jag, någon kan ju se oss!

– Jag vill ha ljuset tänd, insisterar hon.

Jag gör inte någon stor affär av den saken, jag vill också ha ljuset tänd.

Sedan sträcker vi oss mot varandra, men inte för en omfamning eller för att kyssas. Utan vi börjar klä av varandra. Det verkar ju lite lustigt! Men kanske handlar det här inte om kärlek utan mera om att vi är nyfikna på varandra. Så här kan vi göra med varandra därför att vi är kamrater och för att det inte finns några murar emellan oss. Vi kan stilla vår ungdomliga nyfikenhet på det andra könet genom varandra. Det är jag som börjar, med knapparna i hennes blus. Hon låter det ske. Jag smeker av henne blusen med händerna, liksom avtäcker henne på överkroppen. Till sist står vi där nakna mitt emot varandra och bara tittar under tystnad upp och ner på varandras kroppar. Jag blir lite förvånad över att hennes könshår är svart när hon annars är blond. Det stämmer inte

riktigt! Jag visste inte att det kunde vara så! Men hon är verkligen mycket vacker, och mycket lockande. Jag känner lust till henne. Och jag skäms inte över att det syns, tvärtom, jag är stolt över det. Hon lägger sina händer på mina höfter och tittar länge och nyfiket ner på mitt kön som sträcker sig mot henne. Det är säkert första gången hon ser något sådant. Så lägger jag försiktigt mina händer på hennes överarmar, som är fjuniga och mjuka att röra vid, för att dra henne till mig. Och hon fattar med sin ena hand runt min nacke och sträcker fram sitt ansikte mot mig lite på sned som ett tecken på att hon vill bli kysst.

Just då, plösligt, tänds ljuset uppe i hallen ovanför stentrappan! Vi blir alldeles stela av skräck och stirrar upp i trappan. Där ser vi ryggstavlan av en gammal dam i nattlinne som långsamt passerar genom hallen däruppe på väg mot en liten dörr som troligen leder till en toalett. Men hon har tydligen inte hört oss eller märkt att det är tänt därnere där vi står. När hon försvunnit och stängt dörren efter sig, tittar vi på varandra, flickan och jag. Sedan rafsar vi i panik men hastigt och tyst ihop våra kläder och springer snabbt, på bara fötter över det kalla stengolvet, in i det angränsande rummet till vänster.

Hur vi kom ut ur huset vet jag inte. Fort gick det i alla fall. Men sedan ser jag mig själv springande, fortfarande naken men med kläderna som ett bylte i famnen, längs en lång, rak gata med gles gatubelysning, utefter en oändligt lång magasinsbyggnad med otaliga stängda svarta välvda portar. Här finns ingenstans att gömma sig! Känner återigen panik! Någonstans måste jag kunna klä på mig! Till sist når jag slutet på magasinsbyggnaden och svänger runt hörnet, in i det skyddande mörkret bakom gaveln. Blir stående där, kippande efter andan och med bultande hjärta. Vart flickan tog vägen har jag ingen aning om. Antagligen står hon just nu bakom någon buske i parken och klär på sig sina skrynkliga kläder, med tårar rullande nerför kinderna.

Hastigt klär jag på mig. Pinsamt, det här! Hur ska vi kunna se varandra i ögonen i skolan i morgon, hon och jag? Om vi bara hade sprungit åt samma håll och klätt på oss tillsammans och kunnat avsluta det här tillsammans! Då hade vi kunnat skratta åt det här tillsammans, haft en dråplig hemlighet ihop, ett spännande minne. Nej, det pinsamma var ju inte att vi klätt av varandra och sett varandra nakna och att jag blottat min lust, utan att vi blivit så rädda att vi sprungit åt olika håll, att vi svikit varandra när vi borde ha räddat oss tillsammans. Nu hade alltihop blivit enbart löjligt och pinsamt! Hur ska vi kunna mötas igen utan att vara generade inför varandra, hur ska vi någonsin kunna tala med varandra utan att känna oss illa berörda? Det som varit mellan oss är för alltid förstört!

Och så – vad bara jag vet! Jag hade känt igen den där gamla damen i hallen ovanför stentrappan. Det var tant Alice! Hon hade blivit väldigt gammal, men det var hon. Det var alltså hon som, utan att ens veta om det själv, fick flickan och mig att gripas av sådan panik att vi flydde åt olika håll.

Det var en konstig dröm som jag inte alls förstod. Och vem var flickan? Varför har man en sådan dröm?

*

På lördagsmorgonen, tidigt, tog jag cykeln och trampade in till idrottshallen där handbollsfinalen skulle gå av stapeln. Jag hade så svårt för den där egentligen mycket vackra, välvda byggnaden, på grund av lukten. Med detsamma innanför entrén gick en trappa ner till omklädningsrummen. Och därifrån kom en varm, kväljande odör av både gammal och ny svett uppför trappan och spred sig ut i byggnaden. För mig var det nästan outhärdligt. Jag försökte alltid hålla andan när jag passerade den där trappnedgången. Och jag hade alltid undvikit handbollslektionerna just för att slippa omklädningsrummet.

För att jag skulle sätta min fot i idrottshallen frivilligt måste det sannerligen finnas en anledning. Och nu fanns det verkligen det. Jag var kär. Upp över öronen förälskad. Helt överrumplad av kärlek, fysisk kärlek. Den här kärleken satt i kroppen. Jag hade aldrig upplevt tidigare att man kan älska med kroppen! Och älska en kropp! Var det tillåtet? Jag tyckte till och med om mig själv den här morgonen. Jag tyckte om min omanligt spensliga kropp, mina långa magra ben, mina smala armar, mina vassa armbågar och utstående skulderblad, min uppnäsa, min ålder. Kanske var det solbrännan som kastade detta gyllene skimmer över eländet? Eller var det Karins "Jag tyckte om vad jag såg"? Så var det! Jag var godkänd. Min kropp hade fått godkänt. Och hon tänkte om mig, Karin, som jag tänkte om henne! Hon tänkte fysiskt – och skämdes inte för det. Jag för min del kände mig lite skamsen varje gång jag tänkte på hennes unga flickbröst.

Den som såg mig denna tidiga morgon trampa fram på min cykel genom stan med väldig fart och med ett stort vitt bandage runt huvudet måste ha trott att jag var galen. Det var jag också. Man skulle bara veta!

Jag hade verkligen förväntningar på den här dagen: jag skulle kunna sitta en hel dag och titta på Karin. Och det skulle vara fullt tillåtet. Nu skulle jag få se henne i det som hon var bäst på, precis som hon sett mig på rodden dagen innan. Och hon hade bett mig, hon ville att jag skulle sitta där och titta på henne, hon ville visa upp sig för mig.

Ja, tanken på att sitta på läktaren en hel dag och avnjuta henne, hennes kropp, hennes rörelser – och veta att hon visste om att jag gjorde det, att hon ville det – den tanken gjorde mig alldeles yr. Det var så fysiskt! Karin var väldigt mycket kropp, hon var i sin kropp, ja hon var sin kropp. Och jag älskade ju henne med min kropp. Så kändes det. Det var min kropp som älskade hennes. Jag kan inte förklara det bättre. Men jag hade ju på något sätt aldrig varit riktigt medveten om kroppar förut, jag hade liksom bara sett själar, ansikten. Nu kändes något sådant bara halvt. Nej, det här var en ny känsla för mig, en känsla som jag nästan skämdes för. Men det här var att älska helt och fullt. Att älska med kroppen. Älska en kropp.

Framme vid idrottshallen tog jag ett djupt andetag innan jag öppnade entrédörren och gick in. Nedanför trappan till höger, nere i omklädningsrummen skymtade flickor hastigt förbi, i färd med att klä om. Tjut och prat och skratt därnerifrån. På vägen in i idrottshallen måste jag passera expeditionen. Genom glasdörren såg jag min gymnastiklärare, Franzén, han som ville sänka mitt gymnastikbetyg, och han såg mig i samma ögonblick.

Och fick den där avståndstagande, föraktfulla minen och ett drag av elakhet. Han öppnade dörren som om han bjöd in mig på expeditionen:

– Celebert besök, ser jag! Det är väl mig du söker? Vad är det nu?

Jag steg in.

– Det är inget särskilt. Jag ville bara titta på handbollen.

Jag sade det underdånigt, som om jag behövde be om lov! Franzén såg undrande ut.

– Jag får väl gratulera till framgångarna nere i viken. Det blev ju succé! Vissa andra är ju förbannade, förstås, för där blev det folktomt i stället. Vid bågskyttet, till exempel. Och på idrottsplatsen.

Som om jag kunde hjälpa att så många anmält sig till rodden! Ingen hade ju blivit tvingad. Alla hade fått välja själva, och man hade valt rodden. Men jag duckade ändå, tittade i golvet, som om jag stod till svars för något dumt jag gjort.

– Nu får du väl behålla ditt betyg. Men jag vet vad jag vet! Du har fuskat dig igenom gymnastiken hela det här året, medan jag haft dig som elev.

Jag kunde inte svara. För på något sätt var det ju sant!

– Du har dina supporters. Så dig kan man inte klämma åt! Men man behöver ju bara titta på dig för att se vilket betyg du egentligen är värd!

Han skrattade hänfullt och fnös åt mig. Jag gick ut därifrån som en skamsen hund. Stukad. Sårad in i själen. Pikad för min kropp — för min kropp som jag för en stund sedan för ett kort ögonblick hade tyckt om en smula, känt mig försonad med.

Jag gick upp på läktaren och satte mig längst upp mot väggen, där det var skugga, kanske för att jag i det ögonblicket inte ville synas. Inte efter en sådan dom. Jag kände mig verkligen satt på plats, återförd till verkligheten.

Så trädde Franzén ut på golvet och blåste i sin pipa. Handbollsspelarna kom uppvällande genom trappan från omklädningsrummen. En del med träningsoveraller på, andra i shorts och vita tröjor, det var väl de som skulle spela på en gång. Efter en genomgång med alla ute på golvet kom en del och satte sig på läktaren. Jag hade spanat efter Karin länge utan att se henne, men nu fick jag syn på henne på första bänken tillsammans med sitt lag. Nu vände hon sig om och svepte hastigt med blicken över läktarna tills hon fick syn på mig, ja, jag var nästan säker på att hon såg mig, fast hon visade inget tecken på igenkännande. Men hon vände sig till sina lagkamrater och började prata livligt, lite väl livligt, med dem, till höger och vänster. Då förstod jag att hon var mycket väl medveten om min närvaro. Att den tjejen var kär i mig, det kunde jag vara alldeles säker på! Inte för att jag kunde förstå det. Var jag verkligen värd detta, att någon vände sig om och spanade efter mig? Aldrig hade någon spanat efter mig förut!

Snart var det Karins tur att spela. Ett lag gick av, Franzén stegade ut på golvet, blåste i sin visselpipa och ropade in Karins lag. De började resa sig i bänkarna där nere och dra av sig de trista ljusblå träningsoverallerna med den konstlöst utförda vita texten på ryggen: Djuphamns Högre Allmänna Läroverk IF. Man öppnade luckan i sargen för att gå ut på golvet. Då vände sig Karin plötsligt om och kom, med träningsoverallen hopknycklad i famnen, halvspringande, hoppande på bänkarna upp mot mig där jag satt högst upp,

längst bak. Hennes kamrater stod kvar därnere halvvägs ute på golvet och tittade förvånade, dröjande, efter henne. Väl uppe hos mig lade hon träningsoverallen i mitt knä och bad mig ta hand om den:

– Och så min klocka!

Hon knäppte av klockan från handleden och lade den i min utsträckta hand.

– Och så örhängena!

Lite omotiverat till gymnastikkläder hade hon två vackra pärlörhängen som hon försiktigt lirkade ut ur hålen i sina öron och leende lade i min hand.

– Och halsbandet!

Hon hakade av en tunn silverkedja som hon säkert aldrig brukade ta av sig annars. Tryckte den i min hand. Ett ögonblick såg vi varandra i ögonen, och jag såg att hon var lika glad över mig som jag över henne. Sedan var hon borta, tillbaka nere på golvet med kamraterna. Men jag hade hunnit se att hon målat sig runt ögonen och på läpparna på ett sätt som inte riktigt passade situationen.

Där satt jag nu och kramade hennes smycken som en skatt i handen och vaktade hennes träningsoverall.

Och hon gav dem en match. Sedan match efter match. Hon dirigerade spelet och var samtidigt alltid själv med där det hände något. Hon kämpade säkert mer än hon egentligen brukade, Karin, och hördes mer än hon brukade. De måste ha vunnit sig fram, för fortfarande på eftermiddagen spelade de, den ena matchen efter den andra.

När de inte spelade kom Karin och några av hennes lagkamrater och satte sig hos mig, röda i huden, svettiga, flåsande. De torkade sig med sina handdukar i ansiktet, runt halsen, på armar och ben, och på de kraftiga låren, innan de drog på sig träningsoverallerna och satte sig. Det var så fysiskt! Samtidigt som det var alldeles naturligt. Åtminstone för dem. Men inte för mig! Så nära hade jag aldrig varit flickors kroppar någonsin. De anade nog inte hur förvirrad de gjorde mig!

Några av dem hade jag ju träffat tidigare, vid rodden. De var lite nyfikna på mig, det märkte jag. Antingen hade de dragit sina slutsatser redan eddagen innan, vid rodden, eller också hade Karin sagt något nu, kanske i omklädningsrummet, medan de bytte om. Karin satte sig närmast och lade diskret armen runt min rygg, med handen på min axel. Det skulle nog ingen lägga märke till där vi satt i dunklet. Så tittade vi på spelet, kommenterade det sinsemellan och jublade när det blev mål. Till sist kände jag mig som en av dem, deras naturlighet hade smittat av sig.

– Ska vi ta en roddtur till kvällen, när vi vunnit det här? Det var inte Karin utan någon av de andra tjejerna som föreslog.

– Det gör vi!

Alla var med på det.

– Och då får inte Karin sitta närmast coxen!

– Nej, vi turas om, så får vi se vad som händer!

De skrattade och kastade menande blickar mellan sig, reste sig, drog av sig träningsoverallerna och gick ut för att spela. Vid det laget var jag förälskad i dem allesammans.

– Vakta våra grejer, ropade en av dem lite retsamt till mig ute från golvet. – Ja, vakta våra grejer, ropade allihop. Retsamt. Karin såg lite generad ut.

*

Gamle VW kom tillsammans med sin fru. Då hade jag för länge sedan flyttat fram till främsta bänken och satt lutad med armbågarna över sargen.

– Visst är det livet, det här, sade VW och satte sig långsamt och försiktigt bredvid mig. – Hur är det med dig? Du verkar ha repat dig alldeles från igår! Kinderna blos-sar!

– Det är väl solbrännan och havet... Sen är det väldigt varmt härinne!

– Hörde att du gjort illa dig. Hur är det med såret? Var det stort? Det var ett väldigt bandage!

– Det är ingen fara. Vi var och fick det sytt på sjukhuset igår kväll. Bandaget är lite överdrivet.

– Det skadar inte med ett sår ibland. Det växer man av.

Precis så kändes det.

– Vem är det du är intresserad av?

Ja, den frågan kom ju lite oväntat. Jag var genomsådd. VW var tydligen förvånad över att se mig i idrottshallen, även han. Men utan att tveka svarade jag:

– Det är Karin!

– Ja, det är en fin tjej. Henne har jag följt sedan hon var tio. Hon kan spela handboll, hon! Hon kommer att gå långt!

Sedan sades det inte mer om det. Men det kändes fint att jag kunnat tala om det. Stå för min kärlek, som den naturligaste sak i världen. VW var ju också sådan att han kunde ta ett förtroende. Vi satt tysta och tittade på spelet tills VW:s unga fru tyckte att det var dags att de gick hem och vilade sig. Innan han gick vände sig VW till mig och sade:

– Jag ringer dig endera dagen. Vem ska nu ta hand om roddarföreningen, när du slutar? Jag oroar mig för det!

Han kastade en blick bort mot Franzén:

– Jag är orolig att det kommer att damma igen alldeles därnere i klubbhuset nu.

*

Till sist var handbollsturneringen över. Det var inte Karins lag som vann. Det blev upp-brottsstämning, allmän villervalla borta vid entrén och nedgången till omklädnings-rummen. Karin stod och diskuterade med sina lagkamrater. En storvuxen, överdrivet kraftig kille i tjugofemårsåldern hade plötsligt dykt upp och anslutit sig till dem. Nu stod han och hade tydligen synpunkter. Karin tittade till åt mitt håll ibland, oroligt. Talade de om mig?

Då började jag ana sammanhanget. Det skulle nog inte bli någon rodd med Karin. De andra tjejerna i laget hade redan tagit på sig sina träningsoveraller, men inte Karin. Hennes hade ju jag i famnen. Jag lade ner hennes träningsoverall på bänken och gick undan. Blev stående, lutade mig mot sargen och tittade bort. Hon såg det och förstod och kom och hämtade overallen. När hon dragit på sig kläderna vände hon sig trots allt till mig där jag stod och sade högt för att både jag och de där borta skulle höra, i mycket neutral ton:

– Kom med så får vi prata!

Jag följde med bort till de andra men blev stående tyst, väntande på vad de skulle säga.

– Det blir ingen rodd, sade en av flickorna.

– Nej, det har trasslat till sig, föll Karin in.

– Det är vi som har andra planer för i kväll, sade killen och lade armen runt Karins axlar. Hon drunknade alldeles under hans grepp, liksom i armhålan, hon var så liten bredvid hans väldiga kroppshydda. De såg mycket omaka ut. Karin sneglade oroligt och lite skamset på mig. Hennes ögon var alldeles svarta. Nu var allt smink för länge sedan borta. Och lystern, glansen. Så låg det alltså till! Hon var lika fast i sitt som jag i mitt. Alla hennes vackra ord till trots. Bara drömmar! Hon levde inte mer än jag. Enda skillnaden var att hon knullade i sitt fångelse, det gjorde inte jag.

– Det är okej, sade jag, fast det var det naturligtvis inte. Det var katastrof.

Jag kramade fortfarande hennes smycken i handen.

– Här är dina grejer, klockan och det!

Karin tog emot dem. Hennes pojkvän tittade till på mig, han gav mig en hastig, undrande blick. Säkert skulle Karin få en fråga om det där efteråt.

Så skildes vi, Karin och jag. Hon gick iväg med sin pojkvän, fortfarande klämd i hans grepp, till hans bil, en rostig sak som stod parkerad utanför. Jag drog mig mot cykeln, som stod lutad mot flaggstången framför idrottshallen. Såg dem åka iväg.

*

Med händerna på cykelstyret stod jag länge och tittade efter den försvunna bilen, insåg till sist att jag bara stirrade på en tom gata. Karin hade bara glidit iväg. Hon hade låtit sig föras bort. Lite förbannad var jag väl, men det var väl också den enda känsla som infann sig. Annars var jag fullständigt nollställd. Vilsen. Vad skulle jag göra nu? Vilken riktning skulle jag nu ta? När jag inte längre hade Karin som mål?

Utan att ha bestämt mig för någonting cyklade jag iväg. Vid Änkehuset svängde jag till vänster in i Strandparken. Jag var tydligen på väg ut till roddarföreningen. Cyklade försiktigt utför den branta sandiga backen med förrådiska rötter och vassa stenar som gick i dagen, ner till klubbhuset. Utan att låsa upp gick jag runt därnere planlöst och bara tittade. Det kändes extra ödsligt nu, efter all aktivitet och alla omvälvande händelser dagen innan. Gick över stranden och ut på bryggan. Tittade på svanarna som letade små-

spigg mellan stenarna. De lever visst i flock, svanarna, men uppenbarligen parvis. Det såg jag nu. En del säger att svanar håller ihop hela livet. Märkligt! Så enkelt det kan vara!

Havet var nästan stilla. Solen visade eftermiddag. Verksamheten inne i hamnen hade alldeles stillnat av. Inga stora båtar låg kvar i hamn över helgen. Staden inne i viken verkade alldeles sova i solen. Fästningens baksida låg i skugga och de höga murarna såg mörka och hotfulla ut. På förmiddagarna, när solen låg på, brukade där lysa av ljusblå syrénér. Men nu var där mörkt och dystert. Lördagseftermiddagar är ofta lite vemodiga.

Till sist insåg jag att jag måste göra något. Jag låste upp hänglåset på ytterdörren och gick in i klubbhuset. Letade reda på kassalådan och tog vad småpengar där fanns. Sedan ledde jag mödosamt cykeln uppför backen igen, cyklade ut till fiskehamnen, till telefonkiosken där. Ringde till Willy Murray. Vi enades om att försöka trumma ihop roddarlaget. Ola Enkell, Christer Dickson, Eskil Franck, och så Murre och jag, för en roddtur i kvällningen. Vi hade rott tillsammans fyra-fem gånger i veckan, i tre års tid. Skolmästarlaget. Detta skulle kanske bli sista gången.

På en halvtimme var det klart. Willy Murray skulle ta med en matkorg med bröd och smör och ost, och dåligt spanskt rödvin som hans pappa tullchefen säkert beslagtagit eller köpt olagligt på en båt.

Jag cyklade tillbaka till klubbhuset och inväntade de andra, sittande, liggande på klippan framför huset. Jag tror också att jag sov en stund där, direkt på berget.

Vi bestämde oss för utriggaren, vädret var tillräckligt lugnt för det. Nu skulle det ju bara mojna mer och mer fram till kvällen. Fast det är svårt att stuva någon packning i en sådan båt. Men vi fördelade packningen i båten, i olika plastpåsar för att ingenting skulle bli vått.

– Det här är nog sista gången, sade Murray, när vi satt i båten och skruvade fast årorna vid årtullarna.

– Ja, det är vemodigt.

Vi var ovanligt tystlåtna allesammans när vi försiktigt sköt ut oss från bryggan och vilade på årorna medan vi sökte balansen, koordinerade oss.

– Härnö! ropade Christer, naturligtvis på skämt. Ön flöt som en vibrerande hägring långt därute i havet, i fjärran.

– Du skämtar! Nej, men Ekö!

– Okej, Ekö får det bli! Färdiga!..... Ett!.... Två!.... Och så snabbare. Ett!... Två!...

Jag glömmer aldrig den där knycken i båten vid första årtaget, innan båten fått fart. För en cox kom den alltid lika oförberett, man trycktes liksom baklänges av rycket, innan man började röra sig i roddarnas takt. Jag ser fortfarande för min inre blick de där fyra ansiktena vända emot mig i båten, mina allra bästa vänner i livet, vänner som jag nu helt tappat bort. Ingen annan vänskap har varit den lik. Jag ser glädjen och lyckan i deras ansikten över att ro, över farten i båten, vinden i håret, svalkan, solen, vännerna.

Vi lade till vid postbåtens brygga på Ekö. Med en utriggare kan man inte gå in i vilken vik som helst, den är för ömtålig för det, och dessutom för rank. För att komma ur båten

krävs det alltid en låg brygga. Vi vände båten upp och ner och lade upp den på fendertar som vi lånade från bryggan. Det var inte första gången vi var här.

Sedan promenerade vi söderöver, förbi fiskeläget med alla dess vita staket och syrenbersåer, till den obebodda, klippiga delen av ön med vår packning i påsar slängda över axlarna. Till sist hittade vi en klippa och en gräsbevuxen skreva där vi bredde ut oss. Vi kastade oss över vinet.

— Det här vinet blir vi dödssjuka av, min pappa varnade mig för det, men det får bli morgondagens problem, förklarade Willy Murray och satte korkskruven i första flaskan. Hans mamma, som var en riktig matmamma, med ett kök som doftade av egendomliga kryddor, med vitlöksklasar hängande över spisen och murklor på tork uppträdde på snören i taket, hon hade skickat med både det ena och det andra, leverpastej och ost och riktigt smör och så hennes berömda nyponmarmelad.

Vi åt och drack och greps av ett slags berusning. Skämten och kvickheterna började hagla. Så, plötsligt, flög Willy Murray upp, viftade med armarna i luften och ropade:

— Jag är het, det hettar i hela kroppen. Jag tror jag måste klä av mig! Sedan började han slita av sig kläderna under stora åthävor. Slängde dem vilt omkring sig. Vi trodde inte våra ögon, och Enkel, som inte var precis blyg men dämpad, återhållsam, tyckte det var pinsamt. Men Willy Murray var i gasen, han gick inte att hejda. Ja, han var väl berusad. Till sist gick han och ställde sig att pissa över klippkanten ner i vattnet. Det var faktiskt en ganska vacker syn, sådär i solnedgången.

— Ska vi bada, föreslog Christer, eller om det var någon annan.

— Jag badar aldrig i det vattnet, förklarade Enkel. — Aldrig så länge jag lever! Men bada ni!

Vi skrattade så vi skrek och slängde av oss kläderna och hoppade i sjön.

När vi kom upp satt Enkel som vi lämnat honom, med kläderna på, alldeles oberörd och allvarlig, och smuttade på sitt vin. Men hur mycket hade han druckit, egentligen? En flaska låg till hälften vält bredvid honom.

Murray låg i och skvalpade och skvätte och ropade nere i sjön långt efter det att vi andra gått upp. Så här långt ut till havs var det ganska kallt i vattnet. Detta var ju dessutom den vidsträckta Härnövikens, känd för sitt kalla vatten. Men Willy Murray hade hull. När han kom upp från sjön till sist kastade han sig i gräset och sträckte ut sig. Han njöt.

— Jag tror att jag blir bög, utbrast han plötsligt där han låg på rygg, helt naken.

— Vilken tur då att jag behöll kläderna på, svarade Enkel ironiskt och bröt därmed den häpna tystnad som uppstått över Willy Murrays beaktelse.

— Det är lättare med killar, de är inte så självupptagna, fortsatte Willy Murray. — Tjejer gör mig olycklig! Han hade just fått slut av sin flickvän, en mörkhårig skönhet från Rottneborg som han hade varit vilt förälskad i.

— Du då, Christer?

— Jag går i kloster! Christer höjde sitt glas i luften och ropade skål. Han hade just gjort slut med Madde, hon var för nervig för honom, och labil. Han var en mycket enkel själ,

påstod han, som inte klarade sådant. Hur han än gjorde var Madde aldrig nöjd med honom. Han kunde aldrig vara sig själv, allt kretsade kring henne.

— Tjejer är obegripliga! fortsatte Christer när han sänkte glaset.

— Ja! Alla instämde i kör.

— Fantastiska, men obegripliga! avslutade Christer.

Willy Murray tog vid:

— Du då, Simon, du som har tre, du verkar ha allt i din hand, du har väl inga problem?

Det här artade sig visst till en allmän bikt. Stunden var ju i och för sig som gjord för det. Tydligt visste man om även detta sista, detta med Karin, ja det hade de väl förstått dagen innan nere vid klubbhuset.

— Jag vet inte. Jag vet ingenting. Jag är alldeles förvirrad! Plötsligt bara hamnar man i något som man inte alls har tänkt sig. Och det går så snabbt! Och sedan sitter man fast. Bunden till händer och fötter. Inget blir som man själv innerst vill. Man får finna sig i det man får. Då är det bara förpliktelser och ansvar. Andras förväntningar som ska uppfyllas. Det verkar vara alltihop, det enda som livet består av. Problem, besvikelser, förpliktelser. Blir det inte mer än så? Nånsin? Går inte livet att styra, alls? Så att det blir som man vill ha det?

Ja, jag hade oväntat för mig själv blivit mångordig. Det där lät väl kryptiskt, men jag summerade väl mina erfarenheter mest för mig själv. Och så detta som hänt tidigare på dagen:

— Det verkar vara tvärtom: jag känner det som om livet driver gäck med mig, lurar mig. När jag till sist känner mig säker på något och är lycklig över det, då plötsligt händer något som avslöjar att det inte alls var så det låg till utan alldeles tvärtom. Det är som om själva tillvaron är en dubbelnatur, där dessutom baksidan alltid tar hem spelet. Hur ska man orka leva om det är så? Våga hoppas och tro på något?

— Har ni inte hört om Goethe, när han blev sjuttiofem. Då förklarade han att han inte varit lycklig mer än sammanlagt fem minuter i hela sitt liv!

Det var Willy Murray som serverade denna bittra livsinsikt från en verklig auktoritet på livet. Från en som man verkligen trott kunde skatta sig lycklig. Det blev tyst en lång stund, som om vi allesammans satt och funderade över detta. Sedan vände sig Willy till Ola:

— Du då Enkel, vad tycker du? Du har inte sagt någonting.

Först svarade han inte. Men han är ju lite tystlåten och tillbakadragen av sig, Ola. Idag var han ovanligt tystlåten. Kanske var han full? Han hade ju suttit och druckit medan vi andra badade. Han såg rentav ut som om han inte ens hört frågan. Sedan böjde han sig plötsligt åt sidan så att pannan hamnade mot gräset, och så började han skaka av gråt:

— Jag är så djävla olycklig, fick han fram. — Jag tror att jag tar livet av mig!

Vi stirrar häpna på varandra. Ola, Enkel, den mest balanserade, den alltid lugne, den duktigaste av alla studenter i vår årskull. Vad hade han för anledning? Alla far vi upp —

utom Willy Murray — och faller på knä runt Ola, nakna som vi är, han med alla kläderna på.

— Vad är det, Ola? Har det hänt någonting?

— Han är bara full, skjuter Willy Murray in.

— Har det hänt något?

— Nej, det har inte hänt någonting, svarar han och försöker torka sina tårar. — Men det är så det är, livet har en baksida! Det är för djävligt, meningslöst, livet är inte värt att leva! Det är en plåga, hela livet är en plåga, det finns ingenting att se fram emot, ingenting att hoppas på.

Han börjar skaka i hela kroppen av förtvivlan när han säger detta. Vi kan inte hejda det. Och det pågår länge! Länge! Slutligen ligger han alldeles utmattad av gråten. Vi bara sitter omkring honom och väntar, som om vi satt på vakt. Fast egentligen var vi väl mest handfallna. Till sist viskar han, kanske mest bara för sig själv: — Det skulle vara så skönt att vara död, det skulle bli lugnast så...

Sedan blev han bara liggande där i gräset. Som en fisk uppkastad på land, kippande efter andan, långsamt döende. Det tog tid för honom att lugna sig. Stundens förtrollning var bruten, vi upptäckte att vi var nakna och började långsamt och prosaiskt att klä på oss. Det började bli kallt också, nu efter solnedgången.

Till sist satte sig Enkel upp och torkade sig generat i ögonen och ansiktet.

— Jag tror att jag måste gå en runda för mig själv, sade han.

Vi tittade oroligt på varandra, sedan föreslog jag:

— Då följer jag med. Jag tror inte att du ska vara alldeles ensam just nu.

— Jo, jag vill gå ensam.

— Okej då, men jag följer efter på lite avstånd så att det inte händer något. Du har ju druckit en del!

Ola gick, och efter en stund följde jag efter. Han gick långsamt över klipporna längs stranden, hoppade mellan klippblocken och över klippskrevor. Jag följde diskret efter. Han gick hela sydspetsen runt. Oberörd av att jag fanns i bakgrunden. Naturligtvis undrade jag vad det var som hänt honom, vad han gick där och tänkte och kände inom sig. Jag var så förtvivlad för hans skull. Han var min vän. Vi hade följts åt genom skolan i sex år innan vi valde skilda linjer. Allt hade ju verkat så lätt för honom, han hade alltid framstått som så behagligt bekymmerslös. Vi andra var avundsjuka på honom för hans överlägsna begåvning, medan vi fick kämpa hårt för våra framgångar. Jag förstod inte det här. Men faktiskt, när jag tänkte efter: uppenbarligen mådde ingen av oss i laget särskilt bra. Alla bar vi på besvikelser, även om det inte syntes utanpå. Varför syns det inte tydligare utanpå hur man mår inom sig? Allt skulle vara lättare då.

Till sist blev Enkel sittande på en klippa. Länge. Mycket länge. Jag satte mig en bit ifrån. Han verkade inte vara medveten om att jag fanns där. Plötsligt vred han sig precis som i gräset tidigare, borta vid vårt läger, med pannan mot klippan, och så började han dunka huvudet i stenen. Jag rusade upp och fram och hejdade honom. Han hade i alla fall inte hunnit göra sig riktigt illa, om han nu hade tänkt det. Jag höll fast honom, hårt.

Och då sansade han sig och blev sittande, till synes lugn, stirrande framför sig. Till sist sade han rakt ut i luften:

— Allt var bra ända fram till studentexamen. Men sedan blev det alldeles tomt. Det fanns ingenting kvar att göra. Som om allt var slut. Bara ett stort svart hål.

Jag kunde inte svara honom. Inte trösta honom. Men jag visste precis. Jag hade upplevt detsamma. Inte just vid examen men många gånger tidigare. Fast jag hade lärt mig konsten, konsten att fylla ut tomrummet, konsten hur man lurar sig förbi upplevelsen av meningslöshet, hur man undviker att trilla ner i de svarta hålen. För Ola var detta tydligen nytt. Jag trodde att vi alla hade det så där. Med den smygande meningslösheten, med tomheten innerst inne. Det trodde jag hörde till livsvillkoren. Jag hade ju läst Sartre och Camus och Kierkegaard. Räddningen undan meningslöshet och tomhet är ansvar, ansvar och åter ansvar. Det åligger var och en att skapa mening i sitt liv. Men tomheten och meningslösheten är själva grundupplevelsen, utgångspunkten.

Jag hade ingenting att säga Ola, inget tröstande, jag hittade inga ord. Jag hade ingen aning om vad man *kan*, vad man *bör* säga i en sådan här situation. Vad duger det till, allt det där man läst, i en situation som denna? Jag kände mig valhänt, otillräcklig, fruktansvärt otillräcklig. Att jag kände igen hans upplevelse vore väl ingen tröst för honom att höra? Det skulle bara göra saken värre, trodde jag. Efter en stund fortsatte Ola själv:

— Och nu förväntas man bara gå vidare. Prester mera. Det går inte! Det går inte med ett sådant tomrum inom sig... Åtta år i Lund... Hålla masken i åtta år! Gå omkring som en levande död. Vara duktig när man helst bara skulle vilja skrika. Det går inte. Och vart leder det? Ingenstans! Sedan dör man!

— Det går över, Ola, försökte jag, det där går över.

Det var allt jag kunde komma på att säga. Till min vän. Men jag fick i alla fall med honom tillbaka till de andra. De stod och spejade efter oss, de väntade oroligt stående uppe på klippan.

— Vi stannar här i natt, bestämde jag. — Enkel mår för dåligt för att kunna ro, vi mår nog dåligt allesammans.

— Han är full, sade Willy Murray.

Vi ordnade en bädd i gräset åt Enkel. Han frös så han skakade. Jag gav honom min anorak att värma sig i. Något kunde det väl hjälpa, även om den var tunn. Eskil gick upp till fiskeläget för att ringa hem och meddela att vi stannade borta över natten. Och så fick han låna med sig några filtar och tändstickor och ved av vänliga människor på vandrarhemmet. På så sätt fick vi ett riktigt fint nattläger till sist. Alltid var det någon av oss som var vaken under natten. Om inte annat för att det var kallt och vi måste turas om med filtarna och med att sköta brasan. Men framför allt för att vaka över Enkel.

Willy Murray gjorde ett nytt försök att få i gång ett lättsamt samtal när vi satt runt elden:

— Är det egentligen någon av oss som fått knulla på hela gymnasietiden, på hela den här tiden?

— Tyst! Protesterna kom från oss alla samfällt.

Willy Murray tystnade. Efter en stund reste han sig och gick ut på klippan och satte sig.

När Enkel kommit till ro gick jag ut och satte mig bredvid Willy. Ledfyrarna in till hamnen blinkade tryggt och rogivande, ömsom rött, ömsom grönt, fast svagt och kraftlöst såhär i försommarnattens gryningsljus. De första varmgula strålarna från den uppgående solen träffade allaredan klippan. Det var morgon. Fiskmåsar och tärnor började svinga sig i luften och ge ifrån sig enstaka gälla skrin. Änderna letade redan mat i viken. Naturen började vakna runtomkring oss.

— Den här natten kommer vi nog aldrig att glömma. Det är som om något brustit. Tagit slut. Något har gått förlorat. Oåterkalleligt. Jag saknar det redan! Samtidigt är det ju så oerhört vackert! Egentligen borde det vara svårt att vara så förtvivlad en sådan här vacker natt.

— Kanske är det just för att det är så vackert som det känns vemodigt och svårt.

Willy Murray lutade sig fram och lade huvudet mot knäna, tittade ner i berget. Tittade upp och på mig. Sedan började han pillra med fingrarna på mitt byxben och sade, till sist:

— Simon, jag är så rädd att jag verkligen är på väg att bli bög.

Avsmaken, ja avskyn vällde upp inom mig. Men för att inte såra honom drog jag bara försiktigt till mig benet och sade:

— Willy, jag orkar inte med mera nu. Nu ikväll. Jag är så dödens trött.

*

Hemfärden dagen efter blev dyster. Vi lät Enkel coxa för att han skulle slippa ro. Han satt som en zombie i aktern. Han var helt borta, liksom frånvarande. Stirrade åt sidan, ut i fjärran. Vi var glada att han överhuvud taget lyckades hålla sig kvar i båten.

Vi lyfte in båten i båthuset under tystnad. Tydligt ville alla komma ifrån det här så fort som möjligt. Jag hjälpte Enkel med hans väska den långa vägen till stationen. Satt med honom i vänthallen tills det var dags för hans tåg att gå. Hjälpte honom upp på rälsbussen. Bestämde mig i sista sekunden för att följa med, följa honom ända hem. Han sade inte ett ord på hela resan, satt bara och tittade ut på det förbiilande landskapet genom tågfönstret. Jag gjorde detsamma, tittade ut. På landskapet. Det var verkligen vackert. När man är tom inombords blir ofta omgivningen smärtsamt vacker, så intensiv i färger, det har jag lagt märke till.

— Det är vackert, sade jag.

Väl hemma i Tungerum upptäckte jag att Olas mamma var på sitt arbete. Hon var sjuksköterska. Jag dröjde mig kvar tills hon kom hem frampå eftermiddagen. Jag gensköt henne i hallen och berättade lågmält och snabbt vad som hänt. Hon gick ut till Ola i köket och tittade lite ängsligt på honom. Han hälsade inte på henne, visade ingenting.

— Jag sätter på té, bestämde hon.

Så drack vi té tillsammans, alla tre, fast mest under besvärande tystnad, sittande vid köksbordet. Sedan försökte Olas mamma, tant Evelyn, vara käck. På något sätt var det

som om hon inte ville låtsas om att Ola mådde dåligt, hon försökte inte få kontakt med honom, hon tilltalade honom inte, utan hon koncentrerade sig på att underhålla mig. Jag kan faktiskt inte minnas att hon någon gång under eftermiddagen frågade Ola vad som hänt eller hur han mådde. Hon pratade om deras utlandsresor och om att hela familjen skulle flytta ner till Malmö i god tid före hösten, när Ola skulle börja studera medicin. Hon hade sökt och fått en fin tjänst vid sjukhuset där.

Till sist bröt jag upp. Sade hej till Ola, gav honom en klapp på axeln. Fick inte någon reaktion tillbaka. Tant Evelyn följde mig till dörren. In i det sista låtsades hon som om allt var precis som det skulle.

*

Kvällen därpå ringde Willy Murray. Först förhörde han sig om hur det gått med Enkel på hemresan. Men efter en stund förstod jag att det inte var den egentliga orsaken till påringningen. Nej, det visade sig att han hade varit på Sterns konditori, suttit på deras utservering inne på gården. Där hade han stött ihop med tjejerna i Karins handbollslag. Eller rättare sagt: de hade känt igen honom från rodden och börjat prata med honom. Först skämtsamt, tills de lyckats slå sig ner vid hans bord. Sedan hade de frågat efter mig. De hade berättat för Willy Murray vad som hänt borta i idrottshallen, eller rättare sagt, vad som inte hade hänt.

– Ja, de var ju lite arga på Kerstin, förstås, för att hon var så feg. Så var de besvikna också, för de hade väntat sig slagsmål, att ni skulle börja slåss.

– Vilka då?

– Ja, du och Karins pojkvän, vad han nu heter!

– Varför skulle vi slåss?

– Ja, om Karin!

– Jag är väl civiliserad! Jag slåss inte! Det var väl Karins sak att avgöra vem hon ville slå följe med därifrån!

– Ja, de hade i alla fall väntat sig ett slagsmål!

– Aldrig i livet!

– Det hade Karin också, sa de!

– Va! Det är väl ändå inte möjligt! Har du sett killen? Det är en slugger! Han skulle ha slagit mig sönder och samman! Inte fan slåss jag om en tjej, inte!

– Nej, det var väl det Karin kände, att hon inte var värd att slåss för – i dina ögon. Det är väl därför hon är så förbannad nu!

– Är hon förbannad? På mig? Jag fattar ingenting!

– Jo, hon är faktiskt skitförbannad på dig! Det har hon sagt.

– Men det är väl ändå att ta i! Vad har hon för anledning att vara arg på mig? Typiskt tjejer att skjuta över ansvaret så där! Hon hade ju kunnat fixa alltihop genom att göra slut med honom, rätt och slätt, utan att blanda in mig!

– Men du var ju inblandad! Det såg vi ju alla, nere vid rodden!

– Okej då! Men bollen låg väl ändå hos henne? Valet var hennes. Hon kunde till exempel ha gjort sig fri ur hans grepp under hans vidriga armhåla och ställt sig bredvid mig, då hade det ju blivit mera tydligt vad hon kände och ville. Eller så kunde hon åtminstone ha förklarat att hon ville ro med sitt lag, som vi hade kommit överens om. Men hon valde att följa med honom. De gick väl hem och knullade, kan jag tro! Inte kunde vi väl slåss om henne, precis som om hon vore en trofé som kunde vinnas, en trofé utan egen vilja.

– Nej, invände Willy Murray, så tyckte jag också, men du har nog fel i det där. Tjejerna förklarade faktiskt för mig hur det låg till. Hon behövde draghjälp av dig för att komma loss från honom. Han behandlar henne visst som en ägodel. Han dominerar henne helt. Hon behövde din hjälp, och därför är hon besviken på dig nu. De där tjejerna tyckte också att Karin hade varit värd någon bättre, de gillade dig, sa de. Men du hade svikit, tyckte de. Du skulle ha slagits!

– Det är bara i arbetarklassen de slåss! Och knullar som kaniner!

Så snoppade jag av Willy Murray. Och dömde ut Karin samtidigt. Jag hade dömt ut Karin!

*

Jag gick naturligtvis och tänkte på det där efteråt. Till sist insåg jag att Willy Murray och de där tjejerna på något sätt ändå hade rätt. Kanske ändå! Tänk om jag hade slagits för Karin! Även om jag hade blivit slagen gul och blå och blivit liggande blödande på golvet skulle jag ha vunnit. Hennes pojkvän skulle ha blivit den råa sällen och boven i allas ögon, alla skulle ha vänt sig emot honom, även Karin själv, framför allt hon. Alla skulle ju sett att jag var den svagare, insett det redan i förväg, dessutom var jag ju redan justerad. Om jag trots det hade slagits skulle jag verkligen ha framstått som en hjälte, som en David mot Goliat, och dessutom skulle jag säkert ha blivit ömt omhändertagen efteråt. Medan han skulle fått lämna fältet ensam och föraktad. Ett slagsmål, hur det än hade slutat, skulle varit till min fördel, skulle ha löst upp hela situationen. Saken skulle varit avgjord, Karin skulle inför allesammans ha tillfallit mig!

Varför hade jag reagerat så fel? Bara gett upp Karin? När jag var så kär! Av feghet? Kanske. Jag hade braverat med att inte känna smärta. Var inte det sant? Kanske var jag trots allt lite feg? Men jag ljuger inte, det var mig faktiskt också så fjärran att slåss, det är så förbaskat primitivt.

Men kanske låg sanningen djupare än så. Det är något fel på mig, det har jag alltid anat. Jag kan inte frammana tillräckligt starka känslor. Det är på något sätt för långt mellan mina känslor och min vilja. Mina känslor kommer långsamt, mina känslor infinner sig först långt i efterhand. Kanske är det tankar, överväganden, som tränger sig emellan. Jag reagerar helt enkelt inte spontant, jag lyder inte mina instinkter! Det är som ett handikapp.

Ja, jag insåg nu, efteråt, att ett slagsmål skulle varit lösningen, ja, enda lösningen. Den som vill vinna något måste slåss för det! Men nu var rätta ögonblicket passerat. Nu hade redan Karins känslor för mig vänts i besvikelse och förakt. Det var lite bittert att upptäcka det nu, när det var för sent. Jag hade inte fångat ögonblicket, reagerat rätt just då det krävts. Förbannat! Jag hade stått passiv, avvaktande då jag borde ha gått till attack! Jag hade varit så nära att vinna Karin. Kanske hade jag, som belöning, rentav fått knulla i sista stund före studentexamen. Fast det var förstås inte det viktigaste. Det viktiga hade ju varit att få älska någon och *samtidigt* vara älskad tillbaka. Äntligen få uppleva hur det kunde kännas med ömsesidig kärlek. Det måste vara stort!

Men nu hade jag försatt min chans! Det var verkligen bittert! Och faktiskt, kände jag inte ett långsamt framtonande förakt för mig själv för min undfallenhet? Jag fick mina dunklaste aningar om mig själv bekräftade. Jag var feg! Måste nog erkänna det.

*

Dagen för skolavslutningen var inne. Själva avslutningen med stipendie- och premieutdelning skulle äga rum lite senare på förmiddagen uppe i Trefaldighetskyrkan vid Stora Torget. Men tidigt på morgonen cyklade jag bort till skolan för att lämna ifrån mig elevrådspärmarna, nycklarna till biblioteket och till roddarklubben, låneböcker och lite annat på expeditionen. Skolan var alldeles folktom. Öde. Det kändes ovant. Solen sken på de vildvinsklädda väggarna. Det väldiga magnoliaträdet utanför rektorsexpeditionen stod i full blom och doftade bedövande. Vita måsar flaxade till, gled och dök, jagande varandra, runt, runt, mot den blåa himlen. Man anade närheten till havet. Detta var väl också det enda tecknet på liv på denna annars så livliga skolgård. Jag greps av vemod. Detta skulle jag nu lämna, inte bara över sommaren utan för alltid. Här hade jag genomlevt åtta år av mitt liv, under realskoletiden sex dagar i veckan, i gymnasiet fem. Här hade jag svettats och fuskat mig igenom fysik-, kemi- och matematiklektionerna, firat triumfer under svenskan och musiken, teckningen och filosofin. Här hade jag i smyg varit kär i var och varannan flicka — utan att någonsin våga röja mina känslor. Så många försuttna chanser! Nu var allt detta förbi, här skulle nu livet fortsätta utan mig, och alla dessa ansikten som jag kände så väl skulle snart vara försvunna och ersatta av andra, nya, okända. Så meningslöst! Så tomt! Vad är detta för ett liv, som är så svårt att fånga, hålla kvar i sin hand? Vart syftar det egentligen?

Jag hade tänkt ta genvägen förbi Nya byggnaden och cykla nerför backen till Hamnparken, fast där egentligen är cykling förbjuden. Men när jag svängde runt hörnet höll jag på att kollidera med skolvaktmästaren. Han kom med stora steg från lärarrummet med svenska flaggan hopvikt under armen, på väg upp till flaggstången på bergknallen strax bredvid. Han blängde argt på mig men utan att säga något. Han tyckte väl inte att jag riktigt tillhörde skolans elever längre och låg utanför hans ansvarsområde.

Jag hoppade i alla fall av cykeln och ledde den nerför backen. Där vände jag mig som av en tillfällighet om och sneglade upp mot bergknallen och flaggstången. Då såg jag

flaggan gå i topp — men för att omedelbart sänkas igen och bli kvar på halv stång. ”Någon har dött”, tänkte jag naturligtvis, men utan att närmare reflektera över saken.

Jag cyklade den dammigt gråa, döda Repslagargatan upp, förbi den Rubinska villan i rött tegel till vänster. Där bodde en av alla de flickor jag varit kär i under åren, en av de intressanta, oåtkomliga. Passerade Frälsningsarmén, där min morfar brukat gå på väckelse- och förlåtelsemöten. Snett mittemot, på höger sida, låg diversehandeln, där vi på skämt köpt cigarrer på studentexamensdagen. På översta våningen i det huset bodde VW. Så kom till vänster den kullerstensbelagda Tummelmorabacken, som ledde upp till den allra äldsta stadsdelen, Skepparstan. Strax efter låg Metodistkyrkan, också till vänster, med gaveln mot gatan och fult inklädd i grå eternit. Längre fram, i ett hörnhus med ingång i själva hörnet låg Eldhs ramaffär. Innehavaren där hade också en vacker dotter som jag varit kär i på avstånd. Sen kom en liten uppförsbacke, där jag måste ställa mig på tramporna för att orka upp. Efter backen, på höger sida, inne på en gård, låg anrika Ateljé Göta, där vi tagit gruppafotot efter studenten, uppställda framför en fånig kuliss. I ett hörn låg Sterns bageri till vänster, med de lockande lukterna, åtminstone så här på förmiddagarna. Där vek jag till vänster in på Norra Kyrkogatan, förbi telegrafan, där min moster arbetat som ung. I hörnhuset på andra sidan gatan, högst upp under taket, med utsikt över torget, bodde som i ett örnäste tant Vera, som jag bar ved och koks och vattnen åt under hela min skoltid. Nu satt hon säkert däruppe vid sitt fönster, med sin rinnande näsa, röd av sherrydrickande, tryckt mot rutan, spejande efter bekanta ansikten, efter mig, nere på torget.

Jag lutade min cykel mot kyrkmuren, låste och gick in på kyrkogården. Eleverna hade redan börjat samlas. Jag fick söka och speja ett tag för att upptäcka mina klasskamrater i vimlet. Till sist såg jag några spridda vita mössor och banade mig väg åt deras håll.

Christer Dickson fick syn på mig. Han såg alldeles förvriden ut i ansiktet. Glasögonen var alldeles immiga.

— Har du hört vad som hänt?

— Nej, vad då?

— Enkel är död! Han har dränkt sig!

— Det är inte möjligt! När hände det?

— Igår! Hans mamma kom hem från sitt arbete och hittade honom. Han hade dränkt sig i badkaret.

Det var inte möjligt! Det kunde bara inte vara sant! Han, den bäste av oss alla. Han var alltså bara borta! Vi hade delat skolbänk, vi hade umgåtts varje rast och håltimma, följts åt till och från skolan, läst våra läxor tillsammans, till och med sommarloven hade vi tillbringat tillsammans, vi hade rott och blivit skolmästare tillsammans. Det kunde inte vara möjligt! Hur kunde han göra så? Jag blev bara stående där på kyrkogården och stirrade fånigt på min ena sko. Jag ser den ännu framför mig, den svarta nyputsade skon i det grova gruset.

— Tycker ni att det är mitt fel?

— Nej, varför det?

— Ja, det var ju jag som sammankallade roddarlaget den där kvällen, då Enkel bröt ihop.

— I så fall är det väl lika mycket mitt fel, sade Willy Murray, det var ju jag som skaffade vinet! Och det var jag som ställde frågan, frågan som fick honom att bryta ihop!

— Hur ska man kunna leva vidare efter det här? Det går ju inte! Han kan inte vara borta, bara, det är omöjligt! Det är bara inte möjligt!

Jag hade sjunkit ihop på kyrktrappan och satt där och bara skakade på huvudet. Omvärlden blev alldeles grå och suddig för mig. Jag ville inte gråta eller något sådant. Jag kände inte sorg. Jag kände bara den stora tomheten och meningslösheten komma över mig, samma tomhet som Ola hade känt. Det är verkligen så som han hade sagt! Det finns ingen mening med det här! Vart leder det här, egentligen? Livet? Är det värt att leva? Bara förluster, besvikelser, förluster. Det är för svårt att leva, så arbetsamt, så slitsamt. Bara för att hålla sig över vattenytan. På rätta sidan. Och ändå slutar det med döden!

— Vet någon varför han gjorde det?

— Nej. Ingen vet. Han sade ingenting till någon.

Jag visste ju! Var jag den ende som visste? I så fall desto värre, då var ju jag den ende som kunnat hjälpa honom. Återigen hade jag inte räckt till! Än en gång: jag hade inte sett vad som borde göras. Och nu var det för sent! Vad var jag för en människa, egentligen, som låter ögonblicken gå mig förbi utan att gripa in? Gång på gång. Gång på gång har jag svikit.

Jag måste i vilket fall som helst hitta Karin! Åtminstone där det ännu var möjligt ville jag ställa till rätta!

De andra förstod nog ingenting när jag reste mig och skyndade därifrån. Banade mig väg genom hopen, som redan börjat tåga in i kyrkan. Jag hittade Madde, Karins klasskamrat. Men hon visste inte var Karin var, hade inte sett henne. Troligen hade hon redan gått in och satt sig. Madde viftade med sina långa smala bara armar och pekade mot kyrkporten.

När klockan i klockstapeln började slå tio och det nästan var tomt på finklädde, vattenkammade elever ute på kyrkogården förstod jag att även jag måste gå in och sätta mig. De fem bänkarna på var sin sida om mittgången längst fram i kyrkan var reserverade för studenterna, sedan satt klasserna i sjunkande ordning bakåt, med sin klassföreståndare närmast gången. Jag spanade efter Karin medan jag dröjande gick gången fram. Men förgäves: hon var försvunnen.

När jag till sist satt i min bänk kom en liten oansenlig dam i vit blus och skotskrutig kjol och ljusblå stickad kofta gående med hastiga steg och snabba armrörelser nerför gången. Hon log överdrivet vänligt mot alla hon passerade, kända och okända. Till sist trängde hon sig in i vår bänk, bredvid min klassföreståndare. Det var ju Enkels mamma! Hon böjde sig fram i bänken vänd mot oss och nickade glatt igenkännande till var och en hon kände.

— Herregud, viskade jag till Christer, bredvid mig. Hon är galen! Hur ska det här gå? Det här slutar nog i katastrof!

Preludium på orgeln, av kyrkans organist. Sedan ett musikstycke framfört av en liten grupp ur skolorkestern, med ett trumpetsolo som man varje ögonblick fruktade att det skulle gå fel. Slutligen psalmsång. Därpå predikan av lektor Petander, min filosofilärare, som också var präst. Sedan ännu mer psalmsång. Och så tal av rektor, som gjorde en summering av året som gått och särskilt riktade sig till avgångsklasserna. Han såg alldeles avig och malplacerad ut där han stod, denne reslige bonde, framför altarringen.

Sedan vidtog premie- och stipendieutdelningen. Elever började strömma fram och tillbaka i mittgången för att ta emot sina belöningar. Det var långt att gå för många, och det dröjde mellan rektors påannonseringar av nya premier. Alltihop kändes utdraget och tråkigt och uppmärksamheten sjönk. Men plötsligt kom det:

— Rektor Arvid Ohlins premium till avgångselev som visat särskild flit i synnerhet i de naturvetenskapliga ämnena och i matematik utdelas av olika skäl icke i år!

Vi tittade allesammans i bänkraden på varandra. Vi förstod. Det var detta premium som Enkel skulle haft. Vem annars? Jag tittade på min klassföreståndare, vår matematik- och kemilärare, för att få bekräftelse. Men han stirrade bara framför sig, till synes oberörd. Ola måste väl ändå ha varit hans bästa elev någonsin!

Premieutdelningen fortsatte. Sanningen att säga blev jag alltmer besviken, för jag hade nog väntat mig premium i åtminstone något av mina bästa ämnen. Amanda fick Meta Meyers premium i teckning, och Karin fick i gymnastik. Jag följde Karin med blicken när hon gick fram. Hon var klädd i kjol och vit blus med krage och knäppning fram. Blus med knäppning fram! Till det hade hon vita sockor och klumpiga gymnastik- eller rentav fotbollsskor! Det såg ju lite lustigt ut. När hon passerade mig på återvägen till sin bänk tittade hon i golvet. Men så gör väl de flesta, för det är lite pinsamt det där, att gå fram inför alla och hämta ett premium. Fast visst skulle det gjort mig lycklig om hon tittat upp!

— Det var ämnespremierna. Så har vi i år ett nyinrättat premium, som skall utdelas med tusen kronor årligen ur en fond på tjugotusen kronor till elev som visat prov på särskilt gott kamratskap, föredömligt uppträdande och som gjort särskilda insatser för skolans sociala liv. Detta premium ur Direktör Carl-Fredrik och hans hustru Britta Fischers fond tilldelas i år Simon Selander i klass RIIIb.

Jag blev helt överrumplad. Fortfarande på väg tillbaka till bänken, efter att ha tagit emot ett diplom och ett kuvert med pengar och skakat rektors hand, förstod jag inte vad som hänt. På väg in i bänken måste jag ju passera Olas mamma. Hon böjde sig fram mot mig med ögon som tycktes mig blixtra av hat och sade halvhögt, så att alla mina kamrater kunde höra det:

— Nu fick du det premium som Ola skulle haft!

Så blev detta premium, själva höjdpunkten på åtta års skolgång, till en dubbel skam! Jag hade fått betalt av Amandas föräldrar för att jag tagit mig an deras dotter — om jag nu ens kan sägas ha gjort det. Och min döde bäste väns mamma missunnade mig mitt premium — som om jag vunnit något på Olas bekostnad! Allt detta insåg jag i samma ögonblick som jag satte mig ner i bänken. Och jag ville bara sjunka genom golvet av skuld och förödmjukelse. Hur skulle jag kunna visa mig ute på kyrkogården efteråt, upp-

träda glatt och obesvärat bland kamraterna efter detta? Hur skulle jag kunna möta Amanda och fortsätta vara hennes vän? Och Karin, sen? Från henne kunde jag bara vänta mig förakt. För henne hade jag inte gjort någonting. Hon hade inga rika och mäktiga föräldrar som kunde inrätta ett stipendium. Hon måste ju tycka att jag låtit mig köpas!

Och hur skulle jag kunna gå på Enkels begravning efter det här? Alltihop var en katastrof, men vad kunde jag göra? Jag kände mig helt vanmäktig inför situationen. Jag skulle naturligtvis ha reagerat före, inte efteråt, och åtminstone vägrat att gå fram, ta emot de där pengarna. Återigen reagerade jag för sent! Efter postludiet dröjde jag mig kvar i det längsta i kyrkan, tills de flesta gått, sedan smet jag ut genom kyrkporten som en strykhund som inte vill bli sedd.

Jag cyklade naturligtvis ner till skolan, gick till klassrummet och tog emot mitt betyg. Men jag gick som i dimma. Tilltalade ingen. Ville bara komma ifrån alltihop så fort som möjligt, gå undan, gömma mig, helst dö. Jag önskade att det var jag som var död. Det var så ofattbart att min skolgång skulle sluta så här! Så nesligt! Så orättvist! Det kändes som ett fall från hög höjd, som om jag bringats på fall i sista ögonblicket, blivit brännmärkt och bannlyst, utesluten från all mänsklig gemenskap.

Ännu idag har jag inget minne av betygsutdelningen. Ögonblicket då jag tog emot mitt studentbetyg! Minns till exempel inte att något enda ord sades i klassrummet om Ola. Säkert skakade jag hand med min klassföreståndare, kanske kramade vi om varandra i klassen innan vi skildes åt för alltid ute på skolgården. Minns inte att jag fick någon som helst kommentar till mitt premium. Men jag minns ingenting. Vill inte minnas. Jag kan fortfarande inte titta på mitt studentbetyg med glädje.

*

Efter skolavslutningen tillbringade jag tre veckor i min pappas trädgård. Satt i en solstol på terrassen och läste, roman efter roman, diktsamlingar, otaliga diktsamlingar. Och när det blev för varmt på terrassen mitt på dagen flyttade jag mig, satte mig i skuggan under ett äppelträd i köksträdgården. Och när jag blev rastlös klippte jag gräsmattan och rensade ogräs i rabatterna.

Jag sov illa på nätterna och vaknade allt tidigare på morgnarna. Med huvudvärk och ont i hela kroppen. För att riktigt trötta ut mig tog jag på mig det väldiga arbetet att rensa bort klöver i gräsmattorna. Det där var min mammas stora noja, att min pappa sått in klöver i gräsmattorna! Jag steg upp tidigt, i samma ögonblick jag vaknade, och gick ut. Delade upp gräsmattan, tvåtusen kvadratmeter gräsmatta, i rutor och rensade sedan kvadratmeter efter kvadratmeter. Fingrarna färgades svarta av växtfärg och jord, naglarna fick sorgkanter, till sist började huden på fingertopparna att spricka. Det gjorde fruktansvärt ont. Kanske var det en form av självbestraffning? Men jag brukade hålla upp grädde på ett fat efteråt och doppa fingertopparna. Det lindrade.

Så höll jag på i tre veckor. Midsommaren passerade obemärkt. Olas begravning likaså. Inga kamrater hörde av sig. Ja, alla hade väl lämnat stan för sommaren. Karin hade jag

gett upp. Orkade inte ta i det också. Ja, vad hade jag kunnat göra? Det var som om jag hamnat i ett vacuum. Det fanns ingen omvärld. Jag var som helt innesluten i mig själv. Min enda öppning mot världen var naturen, och böckerna.

Lustigt nog minns jag mycket tydligt en replik jag fällde då, under den där plågsamma tiden, men jag kan inte erinra mig av vilken orsak. Kanske hade jag kommit i dispyt med min mamma? Men jag minns i så fall inte om vad.

Jag passerar min mamma vid diskbänken i köket, är på väg ut mot hallen och trappan upp till mitt rum. Stannar upp. Jag har en bok i ena handen. Jag är upprörd. Med andra handen bankar jag i diskbänken och far ut mot henne, men med förtvivlan i rösten:

– Varför jag läser så mycket? Jag läser för att slippa leva!

*

Så såg jag till sist Olas dödsannons införd på familjesidan i Djuphamns Dagblad. Smärtan som grep mig i det ögonblicket var oerhörd, fullständigt outhärdlig! Jag ville fly, jag ville fly ur mig själv. Lämna kroppen med all denna smärta i sig. Jag flydde!

Jag hämtade seglen till min båt ute i redskapsboden, rullade ihop dem och spände fast dem på pakethållaren till min cykel tillsammans med rorkulten, den vackert snidade. Jag hade fått en gammal snipa av mina föräldrar på min fjortonårsdag men utnyttjade den sällan. I grund och botten var jag rädd för den, jag var rädd för att segla ensam. Men den dagen lämnade jag klöverrensningen för att segla. Jag cyklade som i dimma ut till småbåtshamnen, tömde båten på allt regnvatten som samlats sedan sist, satte segel, kastade loss, drog mig ut från båtplatsen i aktertrossen, skotade hem så att jag fick vind i seglen, styrde upp i vinden, rakt ut till havs. Den dagen var jag inte rädd, min förtvivlan var den allt överskuggande känslan. Det spelade ingen roll om det skulle hända mig något den dagen. Fast det hände mig ingenting. Det blåste inte mycket, det gick ingen sjö. Solen sken, det var en helt vanlig dag. En hånfullt vanlig, vacker dag!

Först seglade jag lite mållöst, men sedan, långt ute på öppet vatten, slog jag så att jag kunde länsa förbi Ekö rakt in i sundet mellan Askö och fastlandet. Det gick undan! Verkligen! Vid Grytö gippade jag och gick upp i vind mot ön så att jag hamnade vid den lilla stranden under klippan vid öns västspets. Där förtöjde jag och blev liggande. Blev sedan sittande i båten, länge, länge. Orkade inte ens ta ner seglen. De stod och fladdrade svagt i vinden. Bommen svängde långsamt hit och dit över mitt huvud. Det var som om all kraft plötsligt lämnat mig. Kände mig alldeles vanmäktig. Ja, jag kände egentligen ingenting, men det gjorde ont i hela kroppen, i lederna.

Till sist tog jag mig utan att riktigt veta vad jag gjorde i land, vad jag nu skulle där att göra. Sjönk nästan på en gång ihop på en sten i vattenbrynet. Blev sittande där i stället. Det gjorde så fruktansvärt ont i kroppen. Helst skulle jag velat skrika. Men det kom inte ett ljud över mina läppar. Fast min mun stod öppen som på en död fisk.

Jag satt och tittade ner i vattnet, länge. Jag måste ha suttit sådär i timmar, tror jag. Och bara tittat i vattnet. Alldeles tom. Det fanns något distraherande där, en svagt vajande

rörelse under vattenytan, i bottenväxterna och i algerna på stenarna, som gav ett slags lugn. Det väcktes i mig ett slags intresselöst intresse för det därnere under vattenytan, det var som om jag plötsligt upptäckt en annan värld, oberörd av den plågsamma värld jag levde i. Det fanns en lockelse i den där främmande världen, en hemlighetsfull lockelse.

Efter ett tag lade jag mig framstupa på knä för att kunna se tydligare ner och in i denna hemlighetsfulla värld. Jag böjde huvudet framåt och lät ansiktet snudda vid vattenytan. Jag minns ännu tydligt lukten från saltvattnet i mina näsborrar. Den var mycket angenäm. Oljig. Det fanns inget farligt i vattenvärlden, det förstod jag. Så till sist blundade jag och doppade hela huvudet i vattnet. Prövade hur vattnet egentligen var. Lyfte på huvudet igen, skakade vattnet ur håret och torkade mig i ögonen. Doppade huvudet igen. Höll andan, så länge jag kunde. Lyfte på huvudet igen, lät vattnet rinna av. Tittade mig omkring. På ön, på fastlandet i fjärran, på båten som låg och guppade på vågorna. Jämförde på något sätt världen däruppe, över vattenytan, med den där nere. Den där nere, vattenvärlden, verkade på något sätt smärtfri, rofylld, stilla, bara aningen mörkare. Den var indifferent. Och den kändes så märkligt nära in på huden.

Till sist reste jag mig och gick ner till stranden i viken. Klädde av mig naken – badbyxor hade jag inte tänkt på att ta med – och gick ut i vattnet. Gick tills jag inte längre nådde botten. Då lät jag vattnet bära mig och simmade ut på djupet. Långt. Så långt ut att jag inte längre kände landkontakt. Nu var jag havets. Simmade och dök, dök och simmade. Naken, omsluten av vatten. Det var en mycket sinnlig erfarenhet. Njutningsfull. Och farlig.

Sedan blev jag stilla därute i vattnet. Nu var det långt till land, det såg jag. Och under mig ett okänt djup. Bara svart vatten. Prövade att låta mig sjunka. Rakt ner. Det var en fantastisk känsla, att sjunka, låta sig sjunka rakt ner. Det var nästan som ett sug.

Men det var inte så lätt ändå! Till sist kom det en vändpunkt. Det verkar som om det finns en inneboende rörelse i oss i det ögonblick vi sjunkit för djupt. En obetvinglig vilja uppåt. I det ögonblicket insåg jag att det inte är så lätt att dö. Det går inte att låta sig dö, det krävs stor kraft, att man gör våld på sig själv. Livsviljan tycks på något sätt inbyggd i kroppen och verkar vara något mycket mer än den medvetna vilja vi använder oss av för att styra våra liv. Det levande vill fortsätta leva.

Jag har funderat mycket på vad jag höll på med den där dagen ute på Grytö. Det var som om jag ville pröva döden, samma död som Ola genomlidit. Följa honom, åtminstone en bit. Utröna vad det kan ha handlat om, för honom. Döden genom vatten. Det märkliga, det jag inte hade kunnat ana, det var de där känslorna: suget, suget nedåt, mörkret och tystnaden som kändes så lockande, befriande. Men också vändpunkten, viljan till liv – som var mäktigare. För mig. När jag till sist tog mig tillbaka till land och alldeles utmatad gick upp ur vattnet, långsamt vadande, var i alla fall smärtan i kroppen borta. Ingenting var glömt, men smärtan i kroppen var borta.

Några dagar före första juli packade jag mina väskor. Jag skulle ju ner till Lund och läsa in studentbetyget i latin, för att sedan kunna börja läsa teologi till hösten. Jag hade fått den där latinkursen i studentpresent av mina föräldrar, som kompensation för att de tvingat mig att gå reallinjen.

Så en förmiddag tågade jag ensam ner till järnvägsstationen, köpte min biljett av den lille runde stationsmästaren bakom luckan, stoppade rälsbussen mot Djuphamn, steg på med alla mina väskor och åkte min väg. Jag kan faktiskt inte minnas att någon vinkade av mig. Att någon ens sade adjö. Jag såg det lilla stationssamhället utanför Djuphamn där jag bott hela mitt liv försvinna bakom mig, sovande i solen. Ingen verkade notera att något hänt. Att jag hade gett mig av.

Nu var jag alltså på väg ut i världen, ut i livet. Från och med nu skulle jag stå på egna ben. Jag kände mig så förtvivlat ensam. Vilsen. Men samtidigt fri. Rädd. Och ändå lättad och glad. Glad att kunna börja om på nytt någon annanstans. Lämna allt som hänt bakom mig. Glömma. I Lund skulle jag vara känd av ingen, anonym. Lustigt det där, att frihet och ensamhet alltid tycks förutsätta varandra.

Först var det idel kända hus och gårdar, vägar, järnvägsövergångar med bommar, åkrar och dungar som gled förbi. Så passerade rälsbussen Djuphamn lite i utkanten, så att jag såg staden lite från ovan vid bron över infarten, den slingrande ån, patriciervillorna på de lummiga höjderna. Allt det skulle nu tillhöra det förflutna. Sedan Öringe, Rottneborg, Vanersvik, Bredåker, till sist skånegränsen. Lite fånigt, kanske, men det kändes som om jag lämnat landet, landet för mina brott.

Väl i Lund sov jag över första natten på Hotell Kung Karl på en gata strax bakom domkyrkan, i ett rum mot gården. Med fönstren vidöppna på grund av värmen. Vaknade av de öronbedövande klockorna i domkyrkan på morgonen. Blev till min förvåning serverad frukost på sängen av innehavaren.

Jag hyrde första bästa rum jag hittade i Lund, ett studentrum ute i ett nybyggt, sterilt område på slätten. Norra Fäladen. Jag vantrivdes från första stund. När väl latinkursen kommit i gång i en fabriksliknande tegelbyggnad tillhörande universitetet bredvid Lundagård undvek jag att gå hem annat än för att sova. Jag hyrde en solstol i Stadsparken, satte ut den på gräset och satt där och läste från tidig morgon till sena kvällen. Gick och åt på en billig bar, ett riktigt hak på Stora Södergatan som blev något av ett stamställe för mig. Där var inte så studentdominerat som inne i centrum. Till sist, när jag kände mig säker där och blev igenkänd, vågade jag mig på att beställa in ett glas vin. Det var första gången i mitt liv jag beställde vin på en restaurang.

Jag hittade snart alla de antikvariat som fanns i Lund. Sökte reda på deras adresser i telefonkatalogen och letade mig sedan fram med hjälp av en stadskarta. Antikvariaten i Lund dignade av aldrig teologisk litteratur, som ofta såldes i lådor på gatan för bara några kronor: Renan, Sabatier, Boutroux, Loisy, Kierkegaard och Höffding, Söderblom, Briem, Oscar Krook, mystikern Rudin. Jag köpte och läste, köpte, sprättade och läste. Och så Emerson, Bergson, Maeterlinck, Tagore, Walt Whitman, Rilke, mina favoritförfattare.

Fria andar som lev i världen och förändrat den, som gett den andliga utvecklingen ny riktning. När jag senare på hösten började läsa i Stockholm och mötte den traditionella lutherska teologin kändes det som en helt annan, främmande, ja konstruerad värld, oförenlig med min värld och med verkligheten. Överhuvud taget upplevde jag i Lund en atmosfär som kanske skulle kunna kallas kontinental. Om den framkallades av staden eller av min läsning vet jag faktiskt inte. Det var lustigt, för Lund var ju egentligen en småstad.

På latinkursen var jag utan tvekan den mest studiemotiverade, även om jag inte var den duktigaste. Många gick där för att läsa upp ett dåligt studentbetyg, eller för att komplettera studentbetyget och sedan läsa moderna språk. Jag ensam var blivande teolog. Men jag upplevde ganska snart glädjen i själva språket, latinet, och häpnade över den för mig okända värld som detta språk gav tillgång till. Här läste jag *Versio vulgata*, Augustinus *Confessiones*, *Florilegium Franciscanum*, Heliga Birgittas *Revelationes*, till och med Emanuel Swedenborgs *Memorabilier* på originalspråket, om än allt i korta utdrag.

En märklig kärlekshistoria utspelade sig i latingruppen. En helt liten och ganska barnslig tjej, dotter till kyrkoherden i Ösmeby, blev förälskad i en lång, solbränd, tennispelande kille med osedvanligt långsmalt ansikte. Hon visade det rörande öppet. Han var bara så gränslöst sömnig, eller seg, han verkade inte fatta någonting. Lika lite fattade han av undervisningen – när han fick frågor kunde han inte få fram ett ljud. Han såg bara yrvaken och förvånad ut över att han blivit tilltalad. Men i honom var hon kär. Längre höll hon fast vid honom, hon försökte förtvivlat väcka hans intresse. Men han var blind och döv. Till sist sade vi till honom. Han såg bara frågande ut.

Slutligen tröttnade hon, eller snarare: hennes kärlek förvändes på något sätt i desperation. Som om hon ville hämnas på honom bjöd hon ut sig till den ena killen efter den andra på kursen, uppträdde öppet utmanande och inbjudande och rentav påträngande. Kanske ville hon väcka den älskades svartsjuka? Det lyckades i så fall inte. Till en början hade hon kanske framgång bland killarna, men snart började vi se mönstret och förstå vad det handlade om. En biskopsson som tagit ledningen i gruppen, eller åtminstone bland killarna, utnämnde henne till "latinhoran" och beordrade utfrysning.

Till sist stod även jag på tur. Men jag tog mig an den där olyckliga flickan. Therese hette hon. Hon satt i gräset bredvid min solstol i Stadsparken en hel förmiddag och berättade om sin hopplösa kärlek, om hur oförklarligt illa hon blivit behandlad. Sedan började vi träffas alltmer regelbundet, hon och jag, under de väldiga kastanjerna i Stadsparken, och läsa latin tillsammans. Tyst och koncentrerat. Mer än så var det inte. Så småningom verkade hon komma i balans. Hon var behaglig att vara med, och jag var lite stolt över att ha henne vid min sida, vara betydelsefull för henne, och för att jag vunnit hennes förtroende. Vi blev verkligen goda vänner och slutligen ständiga följeslagare. Hon följde med mig till mitt hak, mitt stamställe, där servitrisen genast kom fram och frågade med ett leende, som om det var det mest självklara i världen:

— Ska det vara rödvin som vanligt?

Servitriser som gör en sådana tjänster glömmer man aldrig! Kanske gladdes hon med mig, denna underbara människa, över att jag, som verkat så ensam, fått sällskap när jag gick och åt.

Ja, jag kom verkligen att må bra den där sommaren i Lund! Det var som om livet, det riktiga livet, mitt eget liv, ett av mig själv styrt liv äntligen hade börjat!

*

Mot slutet av sommaren kom det så plötsligt brev, från Amanda. Hon hade ringt mina föräldrar och fått min adress. Hon nämnde ingenting om mitt premium, naturligtvis, men hade en lång insmickrande inledning:

Kära Simon! Jag vill hålla kontakt med de människor jag känner gensvar hos, och du är verkligen en av dem! Jag tror inte att jag har någon mer än dig som jag kan prata med så mycket om och känna sådan förståelse hos, och du är väl en sådan människa som kan få en människa att öppna sig, du tar henne som hon är, om jag har fått rätt intryck...

Jag har haft ett underbart lov, sista veckan i alla fall, och då jobbade jag verkligen och såg ett resultat. Jag fick faktiskt en del beröm för det. Kan du gissa vad jag har gjort. Jag ska berätta:

Vi har bildat en musikklubb här i Kallfors och efter många försök har vi fått en lokal, ja ett stort hus att vara i. Under hela året har jag och två pojkar (bli inte förvånad, men pojkar kan vara bra kamrater, de också!), vi har arbetat på det största rummet, där vi renoverat och målat. Jag fick till uppgift att göra en del grejer på väggarna, alltså måla. Jag tänkte och funderade och så till sist kom jag på vad jag skulle göra. På den ena väggen som var blå målade jag olika slags mönster i rött och orange och på den andra...! Jo där, där målade jag först ett kvinnoansikte som täckte hela den väggen och så lät jag henne få en kropp och allt därtill, som jag målade över nästan hela golvet! Hon är alltså jättstor. Du tycker nog att det verkar makabert, men om du visste vad roligt det var att göra den! Jag har aldrig njutit och jobbat så mycket i hela mitt liv. Denna kvinna var som gift i blodet på mig (vad tänker den som inte vet sammanhanget?!) så jag kunde inte äta, ingenting annat än att jobba och jobba till hon blev klar, och då: Vilka känslor! Härliga, obeskrivliga!

Nu undrar du kanske hur jag fick idén till detta. För det första är runda och kraftiga former det bästa jag vet och dessutom var jag influerad av HON som fanns på Moderna Museet i somras, och om vilken jag köpt en bok. Men hon är inte lik HON, min kvinna har mer mänskligt utseende, om du förstår. Jag tror nog att en riktig kvinna kan bara målas av en kvinna, förstår du!

Många hälsningar och kramar från DIN Amanda

Jag hann inte svara på det där brevet förrän jag fick nästa:

Vi har haft en stor fest härhemma med mest vuxna. Maggans föräldrar var med. Men vi har haft trevligt, suttit och pratat med mera. Det är alltid så kul att träffas!! Det är verkligen roligt att

prata med vuxna, vi pratade om allt, Du vet särskilt då om vår "kamp" mot detta "samhälle". Man känner då på något sätt att man går den rätta vägen liksom, förstår Du? Tycker Du inte också att det är, som om man slukas av alla "bufflar" omkring en? Man kämpar ensam och ensam igen...

Ja, det är hemskt. Dom där sossarna, dom skryter hur bra dom är och i vilket underbart samhälle vi lever i, och Palme, den karln då. Vi är ju inte neutrala längre! Men jag kan inte hjälpa, nu tycker jag inte Amerika gör rätt i Vietnam (om jag någonsin tyckt det). Men jag kan inte stöda FNL, de är minst lika dåliga som Amerika. Men jag tycker synd om Vietnams befolkning, de har alltid haft krig, de sista decennierna i alla fall. Ibland kan man undra om det är någon nytta med att världen går framåt. Balanserna rubbas ju, vi förbrukar sådant som tagit tusen år att bygga upp eller skapa. Detta samhälle leder mot undergång. Mamma och pappa har läst Rolf Edbergs bok "Spillran av ett moln" som just handlar om denna balans som blivit rubbad av vårt samhälle. De har varit helt uppslukade av den. Men den där Palme, han har verkligen ställt till det...

Jag kände stor olust av de där breven, även om jag inte omedelbart förstod varför. De kom på något sätt ur en värld som jag inte längre tillhörde, inte längre ville befatta mig med. En värld som berörde mig illa. Säkert irriterades jag också av barnsligheten, framför allt förtroligheten. Amanda kröp mig för nära, hon försökte återskapa en förtrolighet mellan oss som inte längre fanns. Inte efter mitt premium. Jag försökte faktiskt sätta mig och besvara hennes brev, men det gick inte. Det gick inte att skriva ärligt. Då skulle jag bli elak och ironisk. Då skulle jag ju tvingas angripa direkta livslögner, tyckte jag.

Det gick någon vecka. Inget mer brev från Amanda. Så kom det plötsligt ett kortbrev med familjen Fischers vapen som vattenstämpel på baksidan av kuvertet. Det var från Amandas mamma:

Käre Simon!

Du ska veta hur mycket vi uppskattar Dig och värdesätter att Amanda har Dig som vän. Dina brev betyder så mycket för henne. Jag ser genom köksfönstret hur hon går ut till brevlådan varje förmiddag och tittar efter brev. Hon har inte så många vänner, min lilla flicka, men de hon har betyder desto mer för henne. Carl-Fredrik är så orolig för henne, att det ska gå fel för henne i livet. Han är kanske lite gammaldags i sina uppfattningar ibland. Fast Amanda ser ju upp till honom så...

Nu hoppas jag att det går bra för dig i Dina studier trots sommarvärmen. När Du åker hem till Djuphamn kan Du väl stanna till hos oss på vägen och hälsa på. Det vore så roligt för oss alla.

Mamma Britta

Detta egendomliga, omotiverade kort gjorde det bara ännu svårare för mig att skriva till Amanda. En mamma som vädjar så för sin dotter! Läger sig i! Säkert var hon ombedd! Till sist tvingade jag mig att skriva. Hittade en utväg. En möjlighet att skriva ärligt. Jag svarade inte på Amandas brev, men jag beskrev mitt eget nya liv i Lund. Det blev ett

långt brev, allteftersom jag skrev blev jag väl entusiastisk. Men jag kunde inte låta bli att avslutningsvis, liksom helt apropå, kommentera det där hon skrivit om Palme, det kändes också naturligt efter beskrivningen av mitt nya, fria liv. Och jag tog i, kanske i överkant:

... Det är ju inte Palmes fel att samhället ser ut som det gör! Självt gillar jag Palme! Det behövs någon som vänder upp och ner på det här djävla kapitalistsamhället, någon som provocerar alla reaktionära borgare och imperialister. Och det gör ju Palme...

Jag fick omedelbart svar från Amanda, översvallande förtjust:

Kära, kära Simon! Tack för ditt fina, långa brev. Det var ett jättefint brev, och jag blev jätteglad för bilderna du klistrat in, att göra det för min skull, verkligen snällt! (förlåt att jag använder "jätte" så mycket, men jag menar det!)

Vad jag avundas Dig ditt liv i Lund! Det verkar så annorlunda, så fritt! Som en annan värld, liksom! Om jag inte kände Dig så väl, skulle jag säga att Du verkar som en helt annan människa! Som en annan än den jag känner! Ja nu längtar jag faktiskt jättemycket efter att få träffa dig!

Det finns så mycket som jag skulle vilja tala med dig om. Om meningen med livet. Detta välfärdssamhälle utan lycka, bara pengar och pengar, bil och TV. Vilken är meningen med ens liv? Det finns nog ingen mening, bara den att leva och hjälpa andra att leva, hjälpa andra till lycka. Inte en lycka som bor i tingen, utan en lycka som bor i människors hjärtan, i deras tankar och handlingar. Det kan inte fortsätta på detta vis, med människor som bara tänker på pengar. Jag avskyr pengar, egentligen skulle jag vilja ge bort allting och bara leva för det andliga, konsten, för andra människors lycka; om jag kunde, man är så bunden vid allt sitt. Men jag vill och skall slita mig en gång, jag också, precis som du, som vuxna vill jag absolut inte leva. Som du i Lund vill jag leva, det verkar så ärligt och rätt.

Hur gick det på din tentamen? Det gick väl bra, åh vad jag hoppas! Jag känner igen det där med att ha svårt att koncentrera sig. Jag är likadan.

Din vän Amanda — för evigt

Så dum jag hade varit! Bara genom att svara hade jag uppmuntrat henne! Hon hade tydligen inte uppfattat markeringarna i mitt brev. Tvärtom, jag hade lockat henne med en alltför entusiastisk beskrivning av mitt nya liv. Faaan! Det hade jag ju inte avsett! Nu kröp hon alltmer in på mig. Hur skulle jag kunna skydda mig och det jag skapat omkring mig nu? Det som ännu var så nytt och skört? Det var precis som hon skrev: jag var en helt annan människa nu!

Stanna till i Kallfors tänkte jag absolut inte göra, jag reste överhuvud taget inte hem på hela sommaren. Mina föräldrar kom ner och hälsade på en gång, med sina kakburkar och sin äppelmust, som de trodde att jag skulle uppskatta. Men de kände sig nog inte välkomna. Jag satt på helspänn hela besöket – skyllde naturligtvis på det stundande provet,

men egentligen tänkte jag nog mest på att Therese satt i Stadsparken och väntade på mig, att hon säkert undrade vart jag tagit vägen.

Så kom nästa brev från Amanda — med de första antydningarna om att något var på tok:

Kära, älskade Simon! Jag måste anförtro Dig något! Men ibland kan pappa bli så ond att jag blir rädd. Han är som en annan människa än den jag känner honom som. Ta inte illa upp, men ibland förstår jag mig inte på hur män beter sig. Det kan låta hemskt att säga så om sin egen pappa, jag tycker ju så mycket om honom. Men han är så missnöjd med oss allihopa, mest med både mamma och mig. Det är som vi inte duger alls åt honom. Kanske har han problem på sitt arbete, jag vet inte, det måste ju vara svårt att vara direktör och ta ansvar för så många människor som han måste. Men när han är ond går jag och gömmer mig på mitt rum. Minns du mitt rum? Ändå önskar jag helst av allt att jag var någon helt annanstans. Jag önskar jag fötts till pojke, och vågat ge svar på tal!

Tycker du att jag pratar fel? Men jag älskar min familj, det måste man ju! Man skall ju kunna offra sig, man skall ju till och med kunna ge sitt liv för att en annan människa ska kunna leva ett lyckligt liv. Men vem kan det, vem är så stark? Det högsta människan har är väl ändå hennes andliga, som är ett frö som ska växa ut till något stort, som ska växa ut till kärlek till varje människa. Åh, vad svårt att vara så!

Hoppas du orkar höra på mina funderingar och inte tycker jag har fel. Om du gör det måste du anmärka och säga precis vad du tycker, jag tycker väldigt mycket om dig (!) och därför tror jag inte heller att jag skulle bli sårad om du säger sanningen! Men jag tycker att pappa gör fel mot oss, och att han är orättvis mot mamma och mig. Vi tycker ju så mycket om honom! Han är ju min pappa! Simon, du är väl inte sådan mot dem du tycker om? Jag tror i alla fall inte det. Du verkar annorlunda, det vill jag tro, bestämt!

Älskade, älskade Simon, det vill jag tro!

Vad skulle jag svara på detta? Det var så exalterat! Slutet! Det var bara för mycket! Och jag hade ju inte en aning om vad som hänt. Amanda verkade ju desperat. Men var det mitt problem? Angick allt detta som tycktes hända därborta i Kallfors egentligen mig? Nej! Jag hade mitt eget liv här i Lund. Jag minns inte om jag svarade på det där brevet. Tydligt inte. För nu kom nästa brev. Från Amandas mamma:

Käre, käre Simon! Det är viktigt att Du stöttar Amanda nu! Hon har det så svårt med sig själv! Säkert är det puberteten. Hon är så upprorisk mot oss, mot Carl-Fredrik och mig, sina föräldrar! Vi förstår henne inte, säger hon! Du är den ende som betyder något! Vi är ingenting värda längre i hennes ögon. Kan Du inte komma hit och tala med Amanda? Vi skulle vara Dig så evigt tack-samma. Jag förstår inte vad som hänt med vår familj, som alltid varit så fin. Nu är jag så rädd att det ska hända något fruktansvärt.

Din mycket tillgivna tant Britta

Inte heller detta brev tror jag att jag svarade på. Jag kände mig faktiskt inte ansvarig för det där som pågick borta på Kallfors, premium till trots. Nu hade jag mitt eget liv, bara för det hade jag ansvar. Det blev allt tydligare för mig nu.

Men en lördagskväll ringde Amandas pappa. Det var helt nödvändigt att jag kom dit. Han var beredd att betala en taxi från Lund, bara jag kom. Amanda vägrade tala med någon annan än mig. Jag kunde inte säga nej. Men jag tog tåget.

När jag ringde på hos Fischers var det tant Britta som öppnade. Hon var alldeles förgråten. Amanda var försvunnen och hennes pappa, Carl-Fredrik, hade stängt in sig i biblioteket på övervåningen.

Tant Britta sjönk ner på en stol i hallen och började storgråta. Hon knöt en näsduk i handen och emellanåt torkade hon sig i ögonen och ansiktet. Amandas lillebror stod i dörren mellan hallen och köket och stirrade förstelnad och förskrämd på sin mamma:

- Han bara går fram och tillbaka däruppe i biblioteket och säger ingenting!
- Var är Amanda?

Alldeles uppgiven, ja, hysterisk av förtvivlan närmast vrålade hennes mamma:

– Amanda! Amanda är försvunnen! Hon sprang ut genom dörren för flera timmar sedan och är försvunnen. Hon finns därute någonstans. Snälla Simon, du måste hitta henne, hitta henne åt oss. Han går däruppe, bara, fram och tillbaka! Hitta henne åt oss, Simon! Min lilla, lilla flicka!

Tant Britta gungade fram och tillbaka på sin stol av förtvivlan.

- Hitta henne, snälla Simon, du måste hitta henne!
- Men vad är det som har hänt? Hur har det kunnat bli så här?
- Jag vet inte! De kommer bara inte överens. Amanda är så upprorisk! Hon säger emot allt vad hennes pappa säger.
- Men vem har rätt, då?

– Ja men du vet, Carl-Fredrik är lite gammaldags! Du vet, det här med Palme och så... Amanda har sina egna åsikter om det, och det gillar inte Carl-Fredrik. Han retar upp sig.

Märkligt! Jag förstod inte det där. Amanda tyckte ju åtminstone av breven att döma lika som sin pappa om Palme och sossarna. Och vilken märklig stridsfråga!

- Jo, men det kan de väl inte bli sådana ovänner om, så att det måste bli så här!
- I vår familj är det nog så! Carl-Fredrik upplever det som knivhugg i ryggen. Att hans egen dotter...

Tant Britta började gråta hysteriskt. Även Amandas lillebror, vad han nu hette, började snyfta, smittad av sin mamma.

- Jag ska leta efter Amanda!

Jag gick ut på trappan. Villrådlig om var jag skulle börja söka. Gick ut i den stora, mörka trädgården. Det var ju redan i augusti. Misstänkte att Amanda kanske inte var så långt borta ändå. Jag ropade hennes namn försiktigt, halvhögt, för att inte väcka gran-narnas uppmärksamhet. Ingenting hände. Jag gick längre in i trädgården. Gick där och kallade försiktigt:

— Amanda! Amanda! Det är jag! Simon!

Plötsligt såg jag henne avteckna sig som en svart silhuett mot himlen uppe på en bergknalle strax utanför tomtgränsen:

— Amanda, det är jag! Simon! Jag vill tala med dig!

Silhuetten försvann i samma ögonblick! Jag sprang upp på berget. Såg Amanda försvinna som en skugga i ett buskage. Sprang efter.

— Amanda, Amanda! Vänta! Det är jag, Simon! Det är ju jag!

Jag såg henne springa över nästa bergknalle. Sprang efter.

— Amanda, Amanda!

Gång på gång på gång gäckade hon mig. Ibland fick jag känslan av att hon inväntade mig. Men försvann i sista ögonblicket. En gång var jag nog bara en handsbredd från att få tag i henne. Hörde hennes röst alldeles inpå mig, från en buske:

— Låt mig vara, skrek hon.

— Men jag vill tala med dig!

— De har kallat på dig, va? Inte sant?

Hon stod tydligt gömd i det där buskaget:

— Gå din väg! Jag litar inte på dig! Jag litar inte på någon!

Då blev jag sårad och arg. Kände mig orättvist avvisad. Vände direkt och gick in igen, in till Amandas mamma, som satt kvar som jag lämnade henne, uppgiven, förgråten på sin stol. Jag var verkligen arg. Jag befallde Amandas lillebror att gå och lägga sig. Han kunde väl ha letat själv, efter sin egen syster. Ja, jag var arg. På allihop. Detta var en av de få gånger i mitt liv då jag verkligen var arg, då jag lät mig överväldigas av min ilska:

— Vad handlar allt det här om, egentligen? Min röst var hård och kall, hörde jag.

— Jag vet inte, Simon! Jag vet inte! Jag förstår ingenting. Det är det här med Palme! Carl-Fredrik är så upprörd, och Amanda är helt förvänd! Jag förstår inte vad det tagit åt henne! Hon tycker att det är bra att Palme vänder upp och ner på det här kapitalistlandet, säger hon. Och härhemma duger vi inte längre, vi är bara reaktionära borgare, imperialister! Vietnam, du vet! Vi tycker inte lika om det.

Tant Britta började gråta igen, alldeles hejdlöst. Naturligtvis blev jag mycket funder-sam av vad jag hört! Plötsligt anade jag min egen roll i sammanhanget! Ett enda brev, en enda mening hade åstadkommit allt det här!

— Vi har ju alltid tyckt likadant här i familjen! Jag förstår inte vad som hänt! Carl Fredrik! Carl-Fredrik! De är så hårda mot varann! Och de är så starka båda två!

Hon överväldigades av gråt igen.

Då började jag helt oväntat, oväntat även för mig själv, tala om premiet. Hur sårad jag blivit av det där premiet.

— Det var Carl-Fredriks idé! Det var svaret jag fick av tant Britta. — Det var Carl-Fredriks idé! Han var ju så tacksam för att du tagit dig an Amanda!

— Men det hade inte behövts något premium för det!

— Jag vet! Simon! Tror du inte jag vet!

Återigen började tant Britta hejdlöst gråta.

Jag blev sittande tyst. Var fortfarande arg inom mig. Det var som om något hårdnade inom mig. Till sist blev jag överlägsen och hjärtlös:

– Ringde ni efter mig för att jag skulle komma hit och lösa era familjeproblem?

– Ringde? Vi har inte ringt? Var det inte Amanda som bett dig komma förbi?

– Carl-Fredrik ringde!

– Det visste jag inte! Ringde Carl-Fredrik?

Tant Britta såg förvånad och nästan glad ut. Slutade för ett ögonblick att gråta.

– Du får förlåta oss, Simon! Förlåt att vi dragit in dig i allt det här! Men vi har det så svårt här i familjen! Jag vet mig ingen råd!

*

Amanda kom inte in på hela natten. Jag sov i salongen, med kläderna på, halvliggande på deras hårda empiresoffa. Jag låg där för att passa på Amanda när hon väl kom hem. Då skulle jag vara den förste att möta henne. Men hon kom aldrig!

På morgonen, innan familjen vaknat, gav jag mig av, obemärkt. Jag hade inga tankar omkring det där, det gick reflexartat. Jag ville bara bort. Det här var för mycket för mig. Jag var trött, dödens trött.

Gick ner till centrum, ut på landsvägen söderut. Lyckades få lift med en långtradare som stod med motorn på utanför huvudgrinden till bruket. Med den kom jag ner till Furuvik. Där tog jag rälsbussen, första bästa tåg mot Lund. Jag var helt ensam i kupén nästan hela vägen. Det var ju tidigt på söndagsmorgonen, detta. Jag kunde inte tänka. Var helt tom inuti. Både psykiskt och fysiskt alldeles utmattad.

*

Det kom inga flera brev från Amanda efter det. Än mindre från hennes mamma. De respekterade tydligen min markering, att jag flytt. Nu kunde jag visst andas ut. Jag hade lyckats freda mig. Äntligen fick jag lugn. Lugn att avsluta kursen, tentamensläsa, sinnesro att nöjesläsa, tid att sitta med Therese i Stadsparken, njuta av mitt eget liv. Men någonstans djupt inom mig hade jag ändå dåligt samvete. För Amanda. För att jag smitit. Det kändes som om jag gått fram över lik och satt mig själv i främsta rummet. Framför allt hade jag dåligt samvete för min aningslösa medverkan i det fischerska familjedramat. Så obetänksam jag varit!

Samtidigt var jag glad. Jag hade lyckats stänga till, välja bort. Jag hade valt bort det som ville tvinga sig på mig men som jag for illa och mårde dåligt av. Det här livet som jag skapat åt mig i Lund var precis så mycket som jag klarade av, orkade bära upp. Alldeles lagom. Inga starka känslöengagemang, inga förväntningar som tyngde, inga förpliktelser mot någon. Ja, jag njöt. Kände mig till sist fri och sorglös. Äntligen hade mitt eget liv börjat.

Så fick jag brev igen. Från Amanda:

Simon, snälla, älskade Simon! Förlåt mig! Det var så nära, så nära att du fått tag i mig, den där kvällen. Vad jag önskar du gjort det! Dum var jag, så du måste förlåta mig! Jag håller så mycket av dig! Får jag komma ner till dig i Lund? Jag måste komma härifrån! Det skulle vara räddningen för mig! Att slippa gå och trampa längre i den här 'degen'! Får jag komma ner?

DIN Amanda!

Jag svarade bara, helt kort:

Nej!

*

Sista kvällen vi hade tillsammans i Stadsparken, Therese och jag, fick ett oväntat förlopp. På dagen hade vi haft avslutning på latinkursen och nu samlades alla nere i Stadsparken för att fira innan vi slutgiltigt skingrades. Det var nog Therese och jag som lockat dit de andra, för allteftersom kursen framskred hade alltfler av kursdeltagarna sökt sig ner till oss för att läsa och sola. Nu hade vi bunkrat upp med vin och ostar och bröd från saluhallen och sträckt ut oss i gräset.

Therese var sen. När hon väl dök upp blev jag förvånad. Hon som alltid annars gick i jeans och tröja och gymnastikskor hade tagit på sig en kortkort åtsmitande klänning och lackskor. Och sitt långa blonda hår hade hon klippt av till pagefrisyr. Läppstiftet glänste och i öronen dinglade stora svartvitrutiga plastörhängen. Hon måste ha ägnat hela eftermiddagen åt en sådan förvandling. I alla fall: Therese såg glad och förväntansfull ut.

Therese böjde sig fram över mig där jag satt och rufsade om i mitt hår. Kärleksfullt. Det förvånade mig. Så här betedde hon sig aldrig när vi var ensamma. Ville hon låta påskina någonting nu, inför de andra? Vi brukade överhuvud taget aldrig röra vid, inte ens snudda vid varandra.

– Jag vill prata med dig!

Jag fick böja huvudet kraftigt bakåt i en egendomlig och nästan smärtsam ställning för att kunna se henne i ansiktet. Jag undrade vad som stod på.

– Vad är det? Är det viktigt?

– Kom! sade hon bara och gav tecken åt mig att följa med. – Nej, det är något roligt!

Vi gick avsides, in under de stora almarna. Jag var vid det laget mycket undrande. Över hennes hemlighetsfullhet, och över hennes förvandling. Hon gick inte riktigt att känna igen.

Därinne, i skuggan under träden vände hon sig mot mig och lade sina händer på mina båda armar:

– Jo, jag har talat med pappa i telefon. Han undrar om du vill följa med hem till Ösmeby i morgon? Hälsa på? Han vill så gärna träffa dig!

Ja, det kom oväntat! Jag kunde inte svara. Kände en stor tvekan. Jag stod väl alldeles tyst, för Therese fortsatte, för att övertala mig:

– Han är så glad att jag träffat dig. Att jag träffat någon som du. Du är visst en riktig gentleman, säger han. Och så ska du ju läsa teologi dessutom...

Då övergick min tvekan i stor olust. Här var det förväntningar! På nytt! Förväntningar! Förväntningar som skulle infrias. Ja, mer än det. Plötsligt var det inte längre Therese och jag, det var Therese och jag och hennes pappa.

– Jag har berättat så mycket om dig för pappa. Om allt du läser, och så... Söderblom och de där. Han vill gärna resonera med dig om det... Och så håller han högmässan i Ösmeby på söndag. Han tycker att det vore roligt om du kom då.

– Men jag avskyr ju att gå i kyrkan!

Det var min första replik i detta samtal:

– Jag avskyr att gå i kyrkan. Jag har gått i kyrkan i hela mitt liv och jag är urless. Det är trist!

– Avskyr du att gå i kyrkan? Men du ska ju bli präst?

– Jag ska läsa teologi!

Therese skrattade till och jag såg på henne att hon inte förstod och tog mig på allvar. Skillnaden var inte så viktig för henne:

– Okej då, du slipper gå i kyrkan. Men du kan väl komma ändå? För min skull...

– Vad tror din pappa, har du förespeglat honom någonting? Att vi är tillsammans eller så?

– Nej då, det har jag inte, inte direkt. Men han har kanske dragit sina slutsatser ändå.

– Vilka då?

– Ja, att vi tycker om varandra.

– Gör vi det?

– Gör vi inte det? Jag gillar i alla fall dig.

– Vi är vänner!

– Vi är väl mer än vänner, Simon?

Vid det här laget hade Therese börjat plocka och skruva nervöst på en knapp i min skjorta. Jag kände mig väldigt besvärad, över denna plötsliga närgångenhet, över hela situationen. Och jag framstod väl mest som en trumpen barnunge med mina korthuggna, sura repliker. Jag avlägsnade hennes fingrar från min skjortknapp.

– Du var ju kär i en annan, minns du det? Upp över öronen förälskad! Du anförtrorde dig till mig, du talade i timmar om det. Om honom. Det var så vi blev vänner. Det är ju för att vi bara varit vänner som jag tyckt om dig, det har varit så lätt att vara med dig just därför! Behagligt på något sätt!

– Jo, men så tycker jag också. Vi har liksom växt ihop. Långsamt. Nu hör vi ihop. Så känns det i alla fall för mig. Och nu tycker jag det är dags att gå vidare. Man kan liksom inte bara vara vänner hur länge som helst. Förr eller senare blir man ihop.

Jag stirrade säkert alldeles förfärad, förstummad på Therese. För att markera vad hon menade tog hon ett steg tillbaka och visade på sig själv, strök över den glatta, åtsmitande klänningen med händerna neråt låren och sade:

– Vem tror du att jag klätt mig för idag, klippt håret för, om inte för dig? Jag har gjort det för dig!

Hon såg uppförande ut. Jag tittade på henne, uppifrån och ner:

– Men du är ju inte dig själv! Jag känner inte igen dig. Du är inte den Therese som jag suttit med här i Stadsparken i sommar!

Nu sårade jag Therese, det såg jag. Nu insåg hon att hon gjort sig löjlig i mina ögon. Med att klä ut sig, göra om sig till någon hon inte var och som jag inte gillade. Nu måste jag ställa tillrätta, snabbt:

– Förlåt, Therese, det är inte något fel på dig, jag är bara så van vid att se dig som du brukar vara. Jag tycker om dig så här också! Jag tycker bara att det är för tidigt att träffa din pappa. Det gör jag gärna senare. Men inte nu...

Jag kände att jag hade börjat glida, ge efter. Att jag sköt problemet på framtiden. "Träffa hennes pappa senare!" Men tanken for genom mitt huvud att jag skulle vara borta från Lund följande dag och med det från Therese och alla sådana här förväntningar. Innerst inne tänkte jag fly!

– Men vad gör det om du träffar min pappa? Jag lovar att jag inte ska presentera dig därhemma som min pojkvän. Om det är det som oroar dig?

– Hade du tänkt att vi skulle gå i högmässan tillsammans på söndag och sitta bredvid varandra i kyrkbänken, längst fram under predikstolen? Som något slags fästfolk? Till allmänt beskådande? I din pappas församling?

Nu var jag ironisk.

– Gud vad fånig du är! Det skulle inte bli så alls, Simon! Inte alls!

– Jo, så skulle det bli. Jag skulle hamna i en situation där jag absolut inte vill befinna mig.

Jag förvånades över mig själv, att jag lyckades formulera det där så bra. Precis så kände jag det ju.

De andra ute på gräset började ropa på oss. De hade börjat öppna vinflaskorna och hugga in på maten. Det såg så sorglöst ut där borta, i solen, på gräset. De ville att vi skulle komma.

– Du är ju bara rädd, Simon! Du verkar helt vettskrämd! Men pappa är inte farlig! Tvärtom, han är ganska beskedlig. Jag älskar min pappa! Pappa är inte det minsta farlig!

– Alla fäder är farliga!

Där kom repliken! Den bara kom ur min mun, helt oväntat. Det var tydligen så jag känt i det omedvetnas djup. Nu hade det kommit upp till ytan. "Alla fäder är farliga!" Det var kanske en hitintills omedveten slutsats som jag dragit av egen erfarenhet. Helt nyligen. Det är någonting där – mellan fäder och döttrar – som är galet.

– Du är ju inte riktigt klok!

— Alla fäder är farliga! Ja, alla föräldrar är farliga för sina barn. Man måste värja sig till sist, förstår du inte det!

Ja, mödrar var farliga för sina döttrar, de också! Alla föräldrar är farliga. Man måste göra sig fri med våld! För att få ett eget liv. Insikterna kom över mig som blixtar.

Therese stirrade på mig med förvåning och samtidigt avsky:

— Fan, du är ju skadad! Är föräldrar farliga? Jag älskar min pappa! Det måste man ju! Annars är det onaturligt! Jag älskar min pappa! Han är den bäste, ja den finaste man jag känner! Inte behöver jag värja mig mot honom! Mot honom är du ingenting! INGENTING!

Det där sista skrek hon. Sedan vände hon sig om och gick. Mot vännerna ute på gräset. Halvvägs bort vände hon sig till hälften om och upprepade:

— Det är ju något fel på dig! Du är skadad!

Jag sprang ifatt Therese, tog tag i hennes arm, försökte hejda henne:

— Therese, jag vill inte att det ska bli så här mellan oss. Du är min vän! Det har varit så fint i sommar, att vi haft varandra, att det bara varit vi två. Jag vill att det ska fortsätta så!

Men så började jag glida igen, helt emot min egen känsla började jag ge efter:

— Men det här går för fort! Det är för tidigt för mig att träffa din pappa! Kanske lite senare!

Men Therese gjorde sig fri, tittade på mig med förakt och sade:

— Tvärtom, du! Det är för sent! Jag är besviken på dig, *ganska* besviken!

— Therese!

— Du är sjuk!

Så gick hon ifrån mig, Therese, hon gick bort till de andra och satte sig. Lugnt som om ingenting hänt. Sträckte sig efter ett glas, serverade sig av vinet och högg in på maten. Jag lommade efter, satte mig i utkanten av kretsen, förhöll mig ganska tyst och tillbakadragen under resten av kvällen. Kände mig missmodig av vad som hänt, och utanför. Kanske var det, som Therese sade, något fel på mig, även om jag inte kunde se det själv. Men säkert såg alla de andra det. Det verkade faktiskt som om de nonchalerade mig. Det kändes i alla fall så.

Det blev en vild tillställning. Therese såg snabbt till att hon hamnade i festens centrum. Hon spelade upp hela sitt register från tidigare. Antagligen drack hon under kvällens lopp alldeles för mycket. Hon blev högljudd och fräck och snabb i replikerna och viftade obehärskat med armarna i luften. Dragkedjan fram i hennes klänning åkte ner så att bröstet skymtade. De mera framåt killarna i kretsen var naturligtvis förtjusta. Vi andra tittade tysta på.

När jag någon gång blandade mig i samtalen eller på något annat sätt fick uppmärksamheten på mig klippte Therese snabbt och effektivt av med någon elakhet:

— Bry er inte om honom, han är störd, skadad från barndomen!

Eller: — Varning för den där! Han är inte den man tror! Han ser snäll och vänlig ut, men inuti är han alldeles kall. Han har inga känslor, inga naturliga känslor.

Eller: — Han röker så mycket för att ingen ska komma honom för nära!

Och, värst av allt: — Han läser för mycket! Han har inget liv!

Ja, Therese bombarderade mig med sina ironier. Hennes aggression var fruktansvärd. De där replikerna satte sig som nitar i mig, jag glömmer dem aldrig. För någonstans inom mig kände jag att där fanns en sanning. "Kall" var nog inte rätta ordet – men "sval", det var jag nog. Men gällde det bara sval för henne – eller för alla? Var jag sval för alla? Saknade jag kanske något fundamentalt mänskligt? Något som andra kunde se, men inte jag själv? Nu kände jag mig osäker på mig själv. Kände mig avslöjad. Jag var utdömd. Av en som stått mig nära och fått insyn. Av en vän som jag gjort besviken. Som jag sårat. Kanske hade jag, trots allt, på något sätt, älskat henne, eller åtminstone varit kär, även om jag inte varit klar över det? Eftersom hennes sarkasmer tog så hårt. Det insåg jag i så fall först nu, när det var för sent... Återigen var det för sent!

Kanske cirkulerade det också en och annan joint därinne i den inre kretsen, för framåt natten stillnade festen av, tystnaden lade sig alltmer över oss, rörelserna blev lugnare, nästan ultrarapid. Man sjönk liksom in i sina privata sfärer eller världar. Alltfler slocknade i gräset. Andra, ja de som inte passade in i sammanhanget, troppade av, kanske illa berörda. Flaskor och plasttallrikar, matrester och hopknycklade pappersservetter låg kvar, utspridda, utan att någon brydde sig. Det sista jag såg av Therese var att hon satt sig grensle över en kille som låg platt på rygg i gräset. Hennes klänning hade glidit upp över låren. Underbyxorna syntes, de lyste vita i mörkret. De grovhånglade, skamlöst, öppet. Rått skrockande, framåtböjd över killen, formade Therese läpparna till en putmun och släppte långsamt en utdragen spottloska ner i hans ansikte. Han kastade huvudet hit och dit, fram och tillbaka, för att undkomma – men skrattade ändå, i en blandning av äckel och njutning, när loskan lade sig över näsan, munnen, hakan. Den spottloskan – det förstod jag – var nog avsedd för mig.

Jag reste mig upp, tog upp min kavaj från gräset och gick.

*

Några dagar senare fick jag ett lite oväntat brev på posten. Från Therese:

Du följer alltså inte med? Du kan fortfarande ångra dig! Therese

Jag var tydligen inte helt förkastad. Men uppenbarligen var hon oböjlig. Fast nu hade jag lärt mig något. Det verkar inte fungera med några känslomässiga mellanlägen, tyvärr, hur behagliga de än är. Man måste vara tydlig. Kunna välja – och kunna välja bort. Det blir lugnare så. Jag svarade helt kort:

NEJ!

Jag lämnade Lund dagen därpå.

De första veckorna i Stockholm fick jag bo tillfälligt i ett studentkollektiv i en rivningsfastighet i hörnet Nybrogatan/Linnégatan. Det var en före detta skolkamrat som ordnade det åt mig. Alla som bodde där hade inte kommit tillbaka ännu efter sommaren, så det fanns alltid något ledigt rum där jag kunde kvarta. Jag skrev in mig på universitetet, besökte religionshistoriska institutionen, Kårhuset och Humanistiska biblioteket, HumB. Men viktigast och svårast av allt var att söka bostad. Det gällde att hitta någon ensamstående gammal tant som bodde lite för stort och dyrt och ville hyra ut ett rum. Hon skulle ju inte verka alltför påträngande och besvärlig, och rummet skulle vara så avskilt som möjligt, helst med egen ingång. I de flesta fall rörde det sig om pigkammaren innanför köket.

Men till sist var alla i kollektivet återkomna och jag tvingades sova i vardagsrummet. Det var högt i tak med stuckatur och en kristallkrona som föregående hyresgäst inte kunnat ta med sig. Det här var en gammal patriciervåning, men kollektivmedlemmarna hade målat väggarna i vardagsrummet svarta för att piffa upp det lite. Där fick jag sova på soffan, lite utsatt för offentligheten. Folk kom och gick genom rummet hur som helst. Och när de andra ville festa var det bara att hänga med och hålla sig vaken tills festen var slut frampå morgonen.

En morgon efter en sådan fest var jag den först vakna trots att det var långt in på förmiddagen. Jag hade börjat städa upp bland tomflaskor och urdruckna eller halvdruckna glas, fulla askfat och tallrikar med matrester. Det var ganskaäckligt. Och den lilla diskbänken i köket var redan överfull av disk och det luktade ur soppåsar som antagligen redan stått några dagar. Jag öppnade fönstren för att försöka vädra ur medan jag röjde. Ute var det strålände sol och ljumma vindar svepte in i rummen.

Då hörde jag det plötsligt. En kör av röster som skanderade någonting ute på gatan. Och trummor och musik. Genom köksfönstret som vette mot gården kunde jag ju inte se någonting, så jag sprang in i vardagsrummet och lutade mig ut genom fönstret. Men inte heller där kunde jag se, bara höra. Fast ljudet tilltog, det tycktes komma allt närmare, så jag sprang nerför trappan och ut på gatan. Det här var någonting nytt för mig: tydligen en demonstration.

På trottoaren i hörnet blev jag stående. Demonstrationståget kom tågande nerför Linnégatan österifrån. Fast det såg inte ut som ett demonstrationståg med plakat och indignerade demonstranter, snarare som ett karnevalståg med glada, lyckliga människor som dansade fram på gatan. I täten skuttade en flöjtblåsare som hade målat hela kroppen blåsvart och bara hade ett skynke kring höfterna. Senare har jag förstätt att han skulle föreställa den indiske guden Krishna. Efter honom kom pojkar och flickor i min egen ålder iförda brokiga kläder, det var de som skanderade något, och nu hörde jag vad de skanderade: "Make love, not war! Make love not war! Make love, not war!" Några flickor hade stora fång blommor i famnen, blommor som de delade ut bland åskådarna längs gatan.

Jag förstod inte riktigt vad detta var, så jag vände mig till en man som stod bredvid och frågade. "Det är flower power", sade han. "Vad är det för något?" Det visste han inte riktigt. Men vi enades om att det var roligt att titta på. "Men de hindrar trafiken", tyckte han.

Efter flower power-gänget kom en grupp unga män med rakade huvuden sånär som på en tofs i nacken, de var draperade i gula skynten och hade påsar i snören runt halsen. Det var de som slog på trummor, spelade och sjöng, inte något fredsbudskap utan mantarat som nog alla minns från Beatles: "Hare Krishna, Hare Krishna, / Krishna, Krishna, / Hare Rama, / Rama Rama..."

En av blomsterflickorna som passerade mig – en ljus och fräsch flicka med öppen blick – sträckte fram en röd ros mot mig och sade leende: "Make love..." Jag stirrade häpen på henne och tog förstummad emot. Hon hade en nästan fotsid, vit, lite åtsmitande bomullsklänning och över det en svart herrväst. Runt det långa ljusa håret hade hon ett färgglatt broderat pannband. På fötterna hade hon sandaler som satt fast på foten endast med en ögla runt stortån. När hon gick vidare glappade hennes fotsulor i sandalerna och det smällde lite mot stenläggningen.

Detta var mitt första möte med ungdomsrörelsen. Ett par dagar senare, när jag sneddade genom Kungsträdgården, såg jag flera grupper av ungdomar klädda på samma vis, sittande direkt på gräset eller stenläggningen eller på kanten runt Molins fontän. Sysslösa, samtalande, lutande sig mot varandra, några utsträckta på marken, sovande. Där fick jag plötsligt se den där fräscha flickan igen, jag kom att passera henne väldigt nära. Och utan att jag tänkte mig för stannade jag till och sade:

– Jag fick en ros av dig häromdagen. Jag har den i en vas ännu. Ja, jag hade ingen vas, en flaska bara. Men tack!

Hon och hela gruppen runtomkring vände sig och tittade till på mig. Uppifrån och ner. Jag såg väl lite avvikande ut. En av de andra flickorna, en mörkhårig kortvuxen tjej, tog mig i armen: "Kom med!" och så drog hon mig mot fontänkanten och tryckte ner mig: "Sitt här!" De andra följde efter oss. Och så tog de fram en burk med något slags vit kräm. Flickan doppade ett finger i krämen och målade en rund ring på min ena kind, och i ringen några streck. Så målade hon andra kinden på samma sätt. "Du kan spegla dig i vattnet!" Det gjorde jag. Det var Peace-tecknet.

Så gick det till att jag drogs in i ungdomsrörelsen. Mitt liv fick en helt ny inriktning, som varken mina vänner eller min familj förstod, inga äldre över huvud taget. Men jag kände att detta var det rätta för mig.